

**TÜRKİYE'DE
YOKSULLUĞUN VE İŞSİZLİĞİN
AZALTILMASI İÇİN
DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ
Prof. DR. AZİZ AKGÜL'ÜN
TBMM'NE SUNDUĞU
KANUN TEKLİFLERİ**

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili
ve
Türkiye İsrافی Önleme Vakfı
Mütevelli Heyeti Başkanı**

Şubat 2007

TÜRKİYE İSRAFI ÖNLEME VAKFI
Türkiye'nin Sorunlarına Çözüm Serisi:18

Türkiye İsrافی Önleme Vakfı

Karaca Sokak No:17/2
Gaziosmanpaşa 06700 ANKARA
Tel: 0312. 440 88 66
Faks: 0312. 440 93 99
e-posta: israf@israf.org
web sitesi: www.israf.org.tr

Baskı: Emek Ofset Ltd. Şti.
Tel: 0312. 395 78 09
Faks: 0312. 395 78 12

ÖNSÖZ

Gelişme İktisatçısı Amartya Sen'in 1998 yılında Ekonomi Nobel Ödülü almasına yol açan en önemli katkısı; işsizlik ve yoksulluğun, sadece makro ekonomik değişkenlerin doğru yönetimiyle ortadan kaldırılabilecek bir sorun olarak görülmesinin, teorik olarak da ampirik olarak da bir temeli olmadığını ispatlamasıdır.

Amartya Sen, ekonomik büyümenin otomatik olarak istihdam artışına yol açacağı şeklindeki varsayımın artık geçerli olmadığını tespit etmiştir. Bu bakımdan, işsizlik ve yoksulluğun azaltılması için; ekonomik büyümenin yanında, bazı mikro tedbirlerin uygulanması gerekir.

Yoksulluğu önlemeyi amaçlayan politikalar, istihdam oluşturmaya yönelik olanları da kapsıyor. Büyüme hızını yükseltecek ve büyümenin istihdamı da arttıracak biçimde gerçekleşmesini sağlayacak iktisat politikası tedbirleri, yatırımların düzeyini ve yapısını etkileyerek sonuç verecekleri için, ancak uzun vadede etkili olabilecek önlemlerdir.

Yoksullukla mücadelede nihai amaç, toplumun bütün fertlerini yoksulluk sınırının üstüne taşımak olsa da, bu sınırın altında, ama düzenli bir gelir desteği iki açıdan çok önemlidir. Birincisi, sefaletin açlık tehlikesini içeren en kabul edilmez biçimlerini önlemek tartışılmaz bir önem taşıyor. İkincisi ise, yoksulluk, sadece gelir seviyesinin düşüklüğüyle değil, düzensiz ve belirsiz oluşuyla, bir başka ifadeyle insanın yarın ne olacağıni bilememesi olgusuyla da ilgilidir.

Sahip oldukları yetersiz gelir ve mal varlığı sonucu, bazı kişiler toplumda marjinalleşip, diğer bireylerin yer aldığı topluluklara katılmaktan dışlanırlar. Bu bakımdan, yoksulluğun belirtilerini tedavi ederken, sebeplerini ihmal etmememiz gerekir.

Türkiye, Ak Parti İktidarının döneminde 2003 - 2006 yılları arasında ortalama yaklaşık %8 büyüdü. Bu ülkemiz için çok başarılı bir gelişmedir. Söz konusu ekonomik büyüme, ülkemizde istihdam oluşturmakta olup, sadece 2005 yılında yaklaşık 1 milyon 400 bin kişiye istihdam sağlandı.

Ülkemizde yaklaşık 16 milyon yoksul kişi yanında istihdam edilmesini bekleyen yaklaşık 2.5 milyon işsiz bulunmaktadır. Söz konusu yoksulluk ve işsizlik stoğuna da çözüm geliştirilmesi, ülkede huzur ve güvenin sağlanması yanında, refahın toplumda yaygınlaştırılması ve gelir dağılımındaki adaletsizliğin azaltılması bakımından hayati değerdedir.

Bu bakımdan; ekonomik büyümenin yanında, işsizliği ve yoksulluğu azaltmaya yönelik olarak başka tedbirlerin geliştirilmesi gerekmektedir. Maaş almaya dayalı bir istihdam politikası uygulaması yerine, kendi işini kurarak kişilerin girişimciliğe yönlendirilmesi esas alınmalıdır.

Öncelikle, gençler arasındaki istihdam oranını artıracak şekilde, yoksulluğun olmadığı ve müzeye kaldırıldığı bir Türkiye idealine katkı sağlamak maksadıyla hazırladığımız kanun teklifleri ilişikte sunulmuştur.

İşgücüne katılan gençlerimizin iş bulmasına katkı sağlanması yanında, yoksul insanların onurlu bir şekilde yaşamalarına destek sağlanırken, inançlarımız gereği ve ecdadımızdan aldığımız dersler ışığında, yoksulların asla avuç açmalarına izin vermemek gerektiğine inanıyoruz.

Türkiye’de yoksullara yönelik hibe şeklindeki yardımların istisnai olması gerektiğine inanıyoruz. Hibe şeklindeki yardımlar; çalışamayacak durumda olan yaşlılara, engellilere ve hastalara yapılmalıdır. Bu destek,

insani ve toplumsal sorumluluk olmasının yanında, Devletin de sorumlulukları arasındadır.

Bu bakımdan, istihdamı artırmak ve yoksullara verilen desteklerin aleniliğinin önüne geçerek, yoksulların daha onurlu bir şekilde hayatlarını sürdürmelerine katkı sağlanması için açlık sınırında bulunan kişilerin gıda ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak önerdiğim Gıda Bankacılığı ile ilgili düzenleme 2004 yılında kanunlaştı. Ayrıca, aşağıdaki 10 kanun teklifini de TBMM'nin 22'nci yasama döneminde TBMM'ye sundum.

- Dilencilik kültürünü ortadan kaldırarak, toplumda sosyal dışlanmışlığı ve yabancılaşmayı önleyecek şekilde, vergiden bir kuruluş kullanılmadan yoksulların sahibi olduğu bir finans kuruluşu (damlabank) vasıtasıyla yoksulluğu azaltma stratejisi olarak; sınırlı mevduat toplayarak, yoksullara kredi verecek olan **“Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketi (Damlabank) Hakkında Kanun Teklifi”**
- Teminat ve Kefalet Gösteremediği İçin Sermayeye Ulaşamayan Öncelikle Aşırı Yoksulların Kendi Kendilerine Gelir Getirici Faaliyette Bulunmalarına İmkan Vererek Küçük Kredilerin Temin Edilmesini Sağlamak Maksudıyla, Türkiye’de yoksulluğun ve işsizliğin azaltılmasına katkı sağlayacak şekilde mikro finans sektörünün oluşturulması suretiyle mevduat kabul eden ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının oluşumuna imkan verecek şekilde **“Mikro Finans Kuruluşları Hakkındaki Kanun Teklifi”**
- Üretilen Milli Gelirden Öncelikle Aşırı Yoksullar Olmak Üzere Bütün Vatandaşların Asgari Bir Pay Almasına İmkan Sağlamak Maksudıyla, **“Vatandaşlık Geliri Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi”**

- Her aileden bir kişiye geçici iş temin edilmesi ile muhtaç ailelerin geçimine katkı sağlanması, herkesin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için geçici de olsa bir gelir temin etme suretiyle sosyal adaleti sağlayacak şekilde **"Dar Gelirli Ailelerin Geçimine Katkı Sağlanması Amacıyla, Her Aileden Bir Kişiyeye Geçici İş Temin Edilmesi Hakkında Kanun Teklifi"**
- Düşük gelirli illerimizde, kişi başına düşen gelirin üzerinde ancak ulusal asgari ücretin altında bir asgari ücret hem kişi başına geliri yükseltecek, hem de o illerimizi emek yoğun sektör yatırımları için daha çekici hale getirebilecek şekilde **"Bölgesel Asgari Ücretin Uygulanmasına İlişkin Olarak Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi"**
- Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü oluşturacak şekilde, çeşitli işyerlerinde istihdam imkanları bulunan mesleki ve teknik eğitim almış insan gücünün yetiştirilmesini sağlayacak şekilde **"Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi"**
- Kamu Görevlilerinin; Yaptıkları Görevin Özelliği ve İşin Niteliğine Bağlı Olarak, Kurumlarınca Uygun Görülenler; Kısmi Süreli, İş Paylaşımli ve Esnek Çalışma Süreleri ile Evde Çalışma Şeklinde İstihdam Edilebilmeleri ve Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Uyumlu Olmak ve Halen Yaptığı Görev ile Bir Menfaat İlişkisi Olmamak Kaydıyla, Kazanç Getirici Faaliyetlerde Bulunabilmelerine İmkan Sağlayan, **"Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi"**

- Girişimcilik ve kendi hesabına çalışma niteliğinin kazandırılmasında, aile ve çevrenin etkisi olduğu gibi, bu nitelik eğitimle de kazandırılabilir.

Bu bakımdan, liselerin ve üniversitelerin istisnasız bütün bölümlerinde seçmelik ders olarak "girişimcilik dersi" son sınıfların mutlaka eğitim ve öğretim programlarına konulmalıdır. Çünkü, işsizlikten kurtulmak için, hangi eğitim ve öğretimi alırsa alsın kişiler, kendi işlerini kurmaları açısından yönlendirilmeli ve teşvik edilmelidir. Teklifle, orta ve yüksek öğretim kurumlarına "Girişimcilik ve Kendi Hesabına Çalışma" seçmeli dersi konularak, işsizliğin ve fakirliğin azaltılmasında bir çözüm sağlanmasını amaçlayan Orta ve Yüksek Öğretim Kurumlarının Son Sınıflarının Tamamında "**Girişimcilik ve Kendi Hesabına Çalışma**" isimli seçmeli dersin Okutulmasına İlişkin Olarak, "**Milli Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**"

- Türkiye'de Girişimciliğin ve Sermayenin Farklı Alanlarda Ortaya Çıkmasına İmkan Vererek, Tedavi Hizmetlerinde Kullanılmakta Olan Teknolojilerin Vatandaşlarımızın Hizmetine Sunulması için, "**Hususi Hastaneler Kanunu ile Sağlık Hizmetleri Temel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi**"
- Yeni İstihdam Alanları Oluşturulması Maksadıyla, Sağlık Hizmetini Sağlık Personelinin Vereceği Şekilde; Diş Hekimliği, Veterinerlik ve Eczacılık Alanlarında Türkiye'de Girişimciliğin ve Sermayenin Farklı Alanlarda Ortaya Çıkmasına İmkan Vererek, Vatandaşlarımızın Hizmetine Sunulması için, "**Sağlık Hizmetleri ile İlgili Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi**"

TBMM'ne verdiğimiz kanun teklifleriyle; bir taraftan İŞGÜCÜNE yeni KATILAN GENÇLERİMİZİN ve diğer işsizlerin **MAAŞ ALMAYA DAYALI BİR İSTİHDAM POLİTİKASI UYGULAMASI YERİNE**, kendi işlerini kurarak onuru bir hayat yaşamaya adım atmaları sağlanırken;

- Ülkemizde yoksulların temel ihtiyaçlarının karşılanmasına,
- İşsizlerin kendi hesaplarına çalışarak başkalarına avuç açmalarına izin vermeden, daha onurlu bir hayat sürdürmelerine destek sağlanması,
- İşsizliğin azaltılması ve
- İstihdam ile refahın yaygınlaştırılması suretiyle
- **GELİR DAĞILIMINDAKİ ADALETSİZLİĞİN AZALTILMASI** hedeflenmektedir.

Prof. Dr. Aziz Akgül

Diyarbakır Milletvekili ve
Türkiye İsrافی Önleme Vakfı
Mütevelli Heyeti Başkanı

İÇİNDEKİLER

1.-GIDA VE GİYSİ BANKACILIĞI	15
2.-DAMLA MİKRO FİNANS KURULUŞU ANONİM ŞİRKETİ (damlabank) HAKKINDA KANUN TEKLİFİ	29
3.-MİKRO FİNANS KURULUŞLARI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ	53
4.-VATANDAŞLIK GELİRİ VERİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ	103
5.-DAR GELİRLİ AİLELERİN GEÇİMİNE KATKI SAĞLANMASI AMACIYLA, HER AİLEDEN BİR KİŞİYE GEÇİCİ İŞ TEMİN EDİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ	119
6.-BÖLGESEL ASGARİ ÜCRETİN UYGULANMASINA İLİŞKİN OLARAK BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ	135
7.-TOBB İLE ODALAR ve BORSALAR KANUNUNA BİR EK MADDE EKLENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ	147
8.-DEVLET MEMURLARI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ	155
9.-MİLLİ EĞİTİM KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ	167
10.-HUŞUSİ HASTANELER KANUNU İLE SAĞLIK HİZMETLERİ TEMEL KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ	177
11.-SAĞLIK HİZMETLERİ İLE İLGİLİ ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ	183

KANUN TEKLİFLERİ

Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili
ve
Türkiye İsrافی Önleme Vakfı
Mütevelli Heyeti Başkanı

Şubat 2007

Bağışlanan ürünler yanında paketleme veya kodlama hatası sebebiyle satılamayacak durumda olan ürünler ile hasarlı ürünlerden sağlığa uygun olanlarının israf edilmemesi için, açlık sınırında bulunan vatandaşlarımıza yapılacak gıda, giysi, temizlik malzemesi ve yakacak desteğiyle ilgili önerimiz üzerine sivil toplum kuruluşlarının Gıda ve Giysi Bankaları kurmalarını teşvik edecek şekilde,

**KANUNİ DÜZENLEMESİNİ
GERÇEKLEŞTİRDİĞİMİZ
GIDA ve GİYSİ
BANKACILIĞI**

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili**

Aralık 2003

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Gürülmekte olan Kanun Tasarısının 11 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve sonraki maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali İzzet
Ali İzzet
D. Bekir Kılıçkılıçlı

Alaattin Büyükkaya
İstanbul
Şevki
Şeyh
Karar

Madde 12 – 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"10. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankaılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedeli."

GEREKÇE

Hayatını devam ettirmek için yardıma ihtiyaç duyanlar için faaliyette bulunmak sivil toplum kuruluşlarının en önemli fonksiyonları arasındadır. Ülkemizde önemli ölçüde ihtiyaç bulunmasına rağmen, bu alanda kurumsal bir gelişme yaşanmamıştır. Bu alanda yapılabilecek çok şey bulunmakta olup, özellikle son zamanlarda "gıda bankaılığı" kavramı çerçevesinde faaliyet ve çalışmalar bulunmaktadır.

Bu kapsamda yapılan çalışmaların vergi mevzuatında yapılacak düzenlemelerle desteklenmesi amacıyla bu önerge hazırlanmıştır.

Önerilen düzenlemenin yasalaşması durumunda, gıda bankaılığı faaliyeti yapan dernek ve vakıflara bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelleri ticari kazancın tespitinde dikkate alınacaktır.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Görülmekte olan Kanun Tasarısının 13. Üçüncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Aziz Ağaç
D. R. R. Müd. B. B.

A. Laatikin
A. Laatikin Başkanlığına
13. Mart 1964

Y. Selahattin
Beylik
Karsın

Madde 13 - 193 sayılı Kanununun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin ikinci alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.

"Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün idaresinde ve denetiminde bulunan mazbut vakıflar adına kayıtlı olan, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu nezdinde eski eser tescilli abide eserlerin; bakımı, onanması, restore edilmesi ve yaşatılması amacıyla Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılan bağış ve yardımların tamamı yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirilir.

Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin tamamı yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirilir."

GEREKÇE

Hayatını devam ettirmek için yardıma ihtiyaç duyanlar için faaliyette bulunmak sivil toplum kuruluşlarının en önemli fonksiyonları arasındadır. Ülkemizde önemli ölçüde ihtiyaç bulunmasına rağmen, bu alanda kurumsal bir gelişme yaşanmamıştır. Bu alanda yapılabilecek çok şey bulunmakta olup, özellikle son zamanlarda "gıda bankacılığı" kavramı çerçevesinde faaliyet ve çalışmalar bulunmaktadır.

Bu kapsamda yapılan çalışmaların vergi mevzuatında yapılacak düzenlemelerle desteklenmesi amacıyla bu önerge hazırlanmıştır.

Önerilen düzenlemenin yasalması durumunda, gıda bankacılığı faaliyeti yapan dernek ve vakıflara bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelleri yıllık beyanname ile beyan edilecek matrahın tespitinde dikkate alınacaktır.

TBMM PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 8 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini araz ve teklif ederiz.

Aziz Ali
D. Bek Millî Eğitim

Abdettin Bozdoğan
İstanbul

Y. Bektaş
Kara

Madde 8 - 3065 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi ve (4) numaralı fıkrasının (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkranın müddesi (i) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş ve fıkraya aşağıdaki (n) bendi eklenmiştir.

"b) Kanunların gösterdiği gerek üzerine bedelsiz olarak yapılan mal teslimi ve hizmet ifaları, yukarıda sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapılan her türlü mal teslimi ve hizmet ifaları ile fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin teslimi,"

"g) Külçe altın, külçe gümüş, döviz, para, damga pulu, harç pulu, değerli kağıtlar, hisse senedi, tahvil ile metal, plastik, kağıt, cam hurda ve atıklarının teslimi,"

"i) Serbest bölgelerde verilen hizmetler, deniz ve hava taşıma araçları için liman ve hava meydanlarında yapılan hizmetler,"

"n) Basın, Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğüne verilen haber hizmetleri."

GEREKÇE

Fakirlere yardım amaçlı faaliyet gösteren dernek ve vakıflara gıda bankacılığı faaliyeti kapsamında bağışlanan mal bedellerinin gelir ve kurumlar vergisi matrahlarının tespitinde gider olarak kabul edilmesine imkan veren düzenlemelere paralel olarak bu teslimler için katma değer verisi istisnası da sağlanmaktadır.

T.C. Resmî Gazete

Başbakanlık
Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğünce Yayınlanır.

Kuruluş : 7 Ekim 1920

2 Ocak 2004

CUMA

Sayı : 25334

Mükerrer

YASAMA BÖLÜMÜ

Kanun

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Kanun No. 5035

Kabul Tarihi : 25.12.2003

MADDE 1.- 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 104 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 104.- İlan aşağıdaki şekilde yapılır:

1. İlan yazısı tebliğ yapan vergi dairesinin ilan koymaya mahsus mahalline asılır ve (3) numaralı bende göre ilana çıkarılır. Tebliğin konusu, her biri için ayrı ayrı olmak üzere, birmilyar liradan az vergi veya vergi cezasına taalluk ettiği takdirde ayrıca (3) numaralı bende göre ilan yapılmaz ve ilan yazısının askıya çıkarıldığı tarihi izleyen onbeşinci gün ilan tarihi olarak kabul edilir.

2. İlan yazısının bir sureti mükellefin bilinen son adresinin bağlı olduğu muhtarlığa gönderilir.
3. İlan ile yapılan tebliğin konusu bir milyar ila yüzmilyar lira arasındaki vergi veya vergi cezasına taalluk ettiği takdirde ilan, ilgili vergi dairesinin bulunduğu yerin belediye sınırları içinde çıkan bir veya daha fazla gazetede yayımlanır. Tutarın yüzmilyar lirayı aşması halinde ilan, Türkiye genelinde yayın yapan günlük gazetelerden birinde ayrıca yapılır.

Tebliğ olunacak evrakın örnekleri yabancı memlekette bulunan mükellefin bilinen adresine ayrıca posta ile gönderilir.

MADDE 2.- 213 sayılı Kanunun 120 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Nakden veya mahsuben tahsil edilen ancak fazla veya yersiz olarak tahsil edildiği anlaşılan vergilerde ve kanunları gereğince mükelleflere yapılacak iade ve mahsup işlemlerinde, düzeltmeye dayanak teşkil edecek belgeler ile bu işlemlere ait usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

MADDE 3.- 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 40 inci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Maliye Bakanlığı, ödemenin özel ödeme şekilleri kullanılmak suretiyle yapılması zorunluluğunu getirmeye yetkilidir. Bu yetki; tahsil daireleri, amme alacağının türü, ödeme zamanı ve bulunduğu safhalar itibarıyla topluca veya ayrı ayrı kullanılabilir.

MADDE 4.- 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 51.- Amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı %4 oranında gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesirlerine isabet eden gecikme zammı günlük olarak hesap edilir.

Gecikme zammı birmilyon liradan az olamaz.

Gecikme zammı; 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre uygulanan vergi ziyai cezalarında bu madde uyarınca belirlenen oranda, mahkemeler tarafından verilen ve ceza mahiyetinde olan amme alacaklarında ise bu oranın yarısı ölçüsünde uygulanır. Bunların dışındaki ceza mahiyetinde olan amme alacaklarına gecikme zammı tatbik edilmez.

Bakanlar Kurulu, gecikme zammı oranlarını aylar itibarıyla topluca veya her ay için ayrı ayrı, yüzde onuna kadar indirmeye, gecikme zammı oranı ile gecikme zammı asgari tutarını iki katına kadar artırmaya, ayrıca gecikme zammı oranını aylar itibarıyla farklı olarak belirlemeye ve gecikme zammını bileşik faiz usulüyle aylık, üç aylık, altı aylık veya yıllık olarak hesaplatmaya yetkilidir.

MADDE 5.- 6183 sayılı Kanunun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasına (10) numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki (11) numaralı bent eklenmiştir.

11. Amme alacağının özel kanunlara göre ödenmek üzere müracaatta bulunulması ve/veya ödeme planına bağlanması.

MADDE 6.- 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu gibi sebeplerle fazla ödenen vergiler, Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslara göre ilgililere iade edilir.

MADDE 7.- 3065 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

c) Gümrük Kanunundaki transit ve gümrük antrepo rejimleri ile geçici depolama ve serbest bölge hükümlerinin uygulandığı mallar,

MADDE 8.- 3065 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendi ve (4) numaralı fıkrasının (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkranın mülga (ı) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş ve fıkraya aşağıdaki (n) bendi eklenmiştir.

b) Kanunların gösterdiği gerek üzerine bedelsiz olarak yapılan mal teslimi ve hizmet ifaları, yukarıda sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapılan her türlü mal teslimi ve hizmet ifaları ile fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin teslimi,

g) Külçe altın, dore külçe altın, külçe gümüş, döviz, para, damga pulu, harç pulu, değerli kâğıtlar, hisse senedi, tahvil ile metal, plastik, kâğıt, cam hurda ve atıklarının teslimi,

ı) Serbest bölgelerde verilen hizmetler, deniz ve hava taşıma araçları için liman ve hava meydanlarında yapılan hizmetler,

n) Basın, Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğüne verilen haber hizmetleri.

MADDE 9.- 3065 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

2. Bir vergilendirme döneminde indirilecek katma değer vergisi toplamı, mükellefin vergiye tâbi işlemleri dolayısıyla hesaplanan katma değer vergisi toplamından fazla olduğu takdirde, aradaki fark sonraki dönemlere devrolunur ve iade edilmez. Şu kadar ki, 28 inci madde uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından vergi nispeti indirilen teslim ve hizmetlerle ilgili olup teslim ve hizmetin gerçekleştiği vergilendirme döneminde indirilemeyen ve tutarı Bakanlar Kurulunca tespit edilecek sınırı aşan vergi, bu mükelleflerin vergi ve sosyal sigorta prim borçları ile genel ve katma bütçeli idareler ile belediyelere olan borçlarına ya da döner sermayeli kuruluşlar ile sermayesinin %51'i veya daha fazlası kamuya ait olan veya özelleştirme kapsamında bulunan işletmelerden temin ettikleri mal ve hizmet bedellerine ilişkin borçlarına mahsuben ödenir. Yılı içinde mahsuben iade edilemeyen vergi nakden iade edilir. Maliye Bakanlığı bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye yetkilidir.

MADDE 10.- 3065 sayılı Kanunun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Şu kadar ki, yurt içi teslimleri ve ifaları kısmi istisna kapsamına giren mal ve hizmetlerin ihracında bu madde hükmü uygulanmaz.

Maliye Bakanlığı katma değer vergisi iadesini, hak sahiplerinin vergi ve sosyal sigorta prim borçları ile genel ve katma bütçeli daireler ile belediyelere olan borçlarına ya da döner sermayeli kuruluşlar ile sermayesinin %51'i veya daha fazlası kamuya ait olan veya özelleştirme kapsamında bulunan işletmelerden temin ettikleri mal ve

hizmet bedellerine ilişkin borçlarına mahsup suretiyle sınırlayabilir.

MADDE 11.- 3065 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 20.-

1. 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununa göre teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyette bulunan girişimcilerin kazançlarının gelir veya kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde münhasıran bu bölgelerde ürettikleri ve sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden müstesnadır.

Maliye Bakanlığı; program ve lisans türleri itibarıyla istisnadan yararlanılacak bedele ilişkin olarak asgari sınır belirlemeye, istisna uygulanacak yazılım programlarını tanımlamaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye yetkilidir.

2. Bu Kanunun yayımı tarihine kadar gerçekleşen ve hem tam istisna hem kısmi istisna kapsamına giren işlemlere ilişkin olarak yüklenilen vergiler Katma Değer Vergisi Kanununun 32 nci maddesine göre iade edilir.
3. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce başlayan inşaat taahhüt işlerinde Katma Değer Vergisi Kanununun 16 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının bu Kanunla değiştirilmeden önceki (c) bendi hükmü uygulanır.
4. 2003 takvim yılında gerçekleştirilen indirimli orana tâbi işlemlerle ilgili iade taleplerinde, Katma Değer Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrasının bu Kanunla değiştirilmeden önceki hükmüne göre işlem yapılır.

MADDE 12.- 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

10. Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedeli.

MADDE 13.- 193 sayılı Kanunun 68 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 68. - Serbest meslek kazancının tespitinde aşağıda yazılı giderler hasılatından indirilir:

1. Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen genel giderler (ikametgâhlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananlar, ikametgâh için ödedikleri kiranın tamamı ile ısıtma ve aydınlatma gibi diğer giderlerin yarısını indirebilirler. İş yeri kendi mülkü olanlar kira yerine amortismanı, ikametgâhı kendi mülkü olup bunun bir kısmını iş yeri olarak kullananlar amortismanın yarısını gider yazabilirler.).
2. Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müstemilatındaki iaşe ve ibate giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı (bu primlerin ve aidatın geri alınmamak üzere Türkiye'de kain sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması ve emekli ve yardım sandıklarının tüzel kişiliği haiz bulunmaları şartıyla) ile 27 nci maddede yazılı giyim giderleri.
3. Mesleki faaliyetle ilgili seyahat ve ikamet giderleri (seyahat maksadının gerektirdiği süre ile sınırlı olmak şartıyla).
4. Mesleki faaliyette kullanılan tesisat, demirbaş eşya ve envantere dahil taşıtlar için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ayrılan amortismanlar (amortismanına tâbi iktisadi kıymetlerin elden

çıkarılması halinde aynı Kanunun 328 inci maddesine göre hesaplanacak zararlar dahil).

5. Kiralanan veya envantere dahil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri.
6. Alınan mesleki yayınlar için ödenen bedeller.
7. Mesleki faaliyetin ifası için ödenen mal ve hizmet alım bedelleri.
8. Serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla emekli sandıklarına ödenen giriş ve emeklilik aidatları ile mesleki teşekküllere ödenen aidatlar.
9. Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen meslek, ilan ve reklam vergileri ile iş yerleriyle ilgili aynı vergi, resim ve harçlar.
10. Mesleki faaliyetle ilgili olarak kanun, ilam ve mukavelenameye göre ödenen tazminatlar. Her türlü para cezaları ve vergi cezaları ile serbest meslek erbabının suçlarından doğan tazminatlar gider olarak indirilemez.

MADDE 14.- 193 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin ikinci alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bentler eklenmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde ve denetiminde bulunan mazbut vakıflar ile belediyeler dahil diğer kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı olan, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu nezdinde eski eser tescilli abide eserlerin; bakımı, onarımı, restore edilmesi ve yaşatılması amacıyla abide eserin kayıtlı olduğu kurum ve kuruluşlara yapılan bağış ve yardımların tamamı yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirilir.

Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin tamamı, yıllık beyanname ile bildirilen gelirden indirilir.

MADDE 15.- 193 sayılı Kanununun 121 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Maliye Bakanlığı; iadeyi mahsuben veya nakden yaptırmaya, inceleme raporuna, yeminli mali müşavir raporuna veya teminata bağlamaya ve iade için aranılacak belgeleri belirlemeye yetkilidir.

Bu yetki; kazanç türlerine, iade şekillerine, geliri elde edenin veya ödemeyi yapanın hukuki statüsüne göre ayrı ayrı kullanılabilceği gibi belli hadler çerçevesinde de kullanılabilir.

Mahsuben iade işlemi, aranan tüm belgelerin tamamlanması koşuluyla, yıllık gelir vergisi beyannamesinin verildiği tarih itibarıyla yapılır. İkmalen veya resen yapılan tarhiyatlarda mahsup işlemi, mahsup talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin eksiksiz olarak vergi dairesi kayıtlarına girdiği tarih esas alınarak yapılır. Aranan belgelerin tamamlanması aşamasında yapılan tahsilatlar yönünden düzeltme yapılmaz.

MADDE 16.- 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin ikinci alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde ve denetiminde bulunan mazbut vakıflar ile belediyeler dahil diğer kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı olan, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu nezdinde eski eser tescilli abide eserlerin; bakımı, onarımı, restore edilmesi ve yaşatılması amacıyla abide eserin kayıtlı olduğu kurum ve kuruluşlara yapılan bağış ve yardımların tamamı kurum kazancının tespitinde gider kaydedilir.

MADDE 17.- 5422 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir. Maliye Bakanlığı; iadeyi mahsuben veya nakden yaptırmaya, inceleme raporuna, yeminli mali müşavir raporuna veya teminata bağlamaya ve iade için aranılacak belgeleri belirlemeye yetkilidir.

Bu yetki; kazanç türlerine, iade şekillerine, geliri elde edenin veya ödemeyi yapanın hukuki statüsüne göre ayrı ayrı kullanılabilceği gibi belli hadler çerçevesinde de kullanılabilir.

Mahsuben iade işlemi, aranan tüm belgelerin tamamlanması koşuluyla, yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarih itibarıyla yapılır. İkmalen veya resen yapılan tarhiyatlarda mahsup işlemi, mahsup talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin eksiksiz olarak vergi dairesi kayıtlarına girdiği tarih esas alınarak yapılır. Aranan belgelerin tamamlanması aşamasında yapılan tahsilatlar yönünden düzeltme yapılmaz.

Dilencilik kültürünü ortadan kaldırarak, toplumda sosyal dışlanmışlığı ve yabancılaşmayı önleyecek şekilde, vergiden bir kuruluş kullanılmadan, yoksulların sahibi olduğu bir finans kuruluşu (damlabank) vasıtasıyla yoksulluğu azaltma stratejisi: Sınırlı mevduat toplayarak, yoksullara kredi verecek olan

**DAMLA MİKRO FİNANS
KURULUŞU ANONİM ŞİRKETİ
(damlabank)
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili**

Ocak 2007

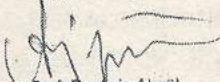

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketi Kurulması Hakkında Kararın
Teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur. 12 Ocak 2007

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili

T. B. M. M. DİŞİ İŞLER VE ANKAY MİLLİYETLİ
15 Ocak 2007
No : 65807

Halkın İhtidatı Binası B Blok 1 Kat 6 Banko Cıda No: 6 06543 TBMM ANKARA
Tel: 0 312 420 59 18-19 Faks: 0 312 420 69 79
web: www.azizakgul.com e-posta: aziz.akgul@tmm.gov.tr

DAMLA MİKRO FİNANS KURULUŞU ANONİM ŞİRKETİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; ihtiyaç sahibi dar gelirlilere ve mikro girişimcilere gelir getirici bir faaliyette bulunmalarını sağlamak için, mikro krediyi temin etmek üzere, Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketinin kuruluş ve işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2.- Bu Kanun, Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketinin, faaliyetleri, sermaye esasları, mevduat kabulü, organları ve bu organların işleyişi ve Mikro Finans Kuruluşunun finansman sektöründeki düzenleyici ve denetleyici kurum ve kuruluşlarla ilişkilerine dair esasları kapsar. Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde ise, Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlere ilişkin hükümleri uygulanır.

Tanımlar

MADDE 3.- Bu Kanunun uygulanmasında:

Mikro Kredi: Gelir getirici bir faaliyette bulunmak üzere, ihtiyaç sahiplerine verilen küçük bir sermayeyi,

Mikro Finans: Sigorta dahil mikro krediyi,

Mikro Finans Kuruluşu(MFK): Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketini,

Müşteri: Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketinden kredi alan dar gelirlili ve mikro girişimciyi,

Dar gelirli: Kırsal kesimde 50 dönümden az ekilebilir arazisi olanlar ile kentlerde buna eşdeğer mal varlığı olup da kendi hesabına çalışarak gelir getirci faaliyette bulunanları,

Mikro Girişimci: Ekonomik ve sosyal refahını geliştirmek maksadıyla, gelir getirci bir faaliyette bulunan ve ekonomik faaliyetleri nakdi sermayesinden ziyade emeğine dayanan ve kazancı, geçimini sağlamaya yetmeyen veya asgari ölçüde sağlamaya yetecek derecede az olan gerçek kişi girişimcileri,

Şube: Mikro Finans Kuruluşunun elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç, şube, ajans, sabit veya seyyar büroları gibi her türlü yerel teşkilatlarını,

Vakıf: Türkiye İsrافی Önleme Vakfını,

Fon: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunu,

Özkaynak: Ana sermaye ve katkı sermaye toplamı ile bu toplamdan, sermayeden indirilecek değerlerin düşülmesi sonucu bulunacak tutarı,

Genel Kurul: Mikro Finans Kuruluşu Genel Kurulunu ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Organlar

Kuruluş

MADDE 4.- Bu Kanunda belirtilen faaliyetlerde bulunmak üzere, tüzel kişiliği sahip anonim şirket statüsünde "Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketi" unvanı ile bir Mikro Finans Kuruluşu kurulmuştur. Mikro Finans Kuruluşunun kısaltılmış adı DAMLABANK'tır.

Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketinin idare merkezi Ankara'dadır.

Mikro Finans Kuruluşunun ortaklık yapısı, yüzde yirmibeşlik paya sahip Türkiye İsrافی Önleme Vakfı ile yüzde yetmişbeşlik paya sahip olarak Mikro Finans Kuruluşundan kredi alan dar gelirliilerden ve mikro girişimcilerden müteşekkildir.

Organlar

MADDE 5.-Mikro Finans Kuruluşunun organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulundan oluşur.

Genel kurul

MADDE 6.- Genel kurul, MFK pay sahiplerinden meydana gelir. Genel Kurul, Mikro Finans Kuruluşunun en yüksek yönetim ve karar organıdır. Genel Kurul, olağan veya olağanüstü olarak Mikro Finans Kuruluşu merkezinin bulunduğu Ankara'da toplanır. Olağan Genel Kurul toplantıları, MFK hesap dönemi sonundan itibaren üç ay içinde ve yılda bir kere yapılır. Olağanüstü Genel Kurul, MFK işlerinin gerektirdiği hal ve zamanlarda Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre toplanır ve gereken kararları alır.

Yönetim kurulu

MADDE 7.- Yönetim Kurulu 11 kişiden oluşur.

Yönetim Kurulu üyeleri 5 yıllığına atanır. Yönetim Kurulu, ilk toplantıda bir üyeyi 5 yıllığına MFK Yönetim Kurulu Başkanı ve bir üyeyi de Yönetim Kurulu Başkan Vekili olarak tekrar atayabilmek kaydıyla 5 yıl süreyle atar.

Yönetim Kuruluna, Yönetim Kurulu Başkanı başkanlık eder. Başkanın bulunmadığı hallerde, Yönetim Kurulu Başkan Vekili başkanlık eder. Yönetim Kurulu en az 6 kişiyle toplanır ve oy çokluğuyla karar alır.

Yönetim Kurulu şu şekilde teşekkül eder:

- Hükümet tarafından atanacak ve halen en az Genel Müdür seviyesinde finansman veya maliye alanında kamu görevinde olan 1 üye,
- Hükümet tarafından atanacak ve halen kadın fakirliğinin azaltılmasında gayret gösteren 1 kadın üye
- Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından atanan 3 üye
- Yönetim Kurulunun Belirleyeceği esas ve usullere göre Mikro Finans Kuruluşundan mikro kredi alanları temsilen seçilecek 5 üye,
- Yoksullara kredi veren Grameen Bankası Başkanı

Yönetim kurulu ve Banka Genel Müdürünün görev ve yetkileri

MADDE 8.- Mikro Finans Kuruluşu, Genel Müdür tarafından idare ve temsil edilir.

Yönetim Kurulundan izin alındıktan sonra, Mikro Finans Kuruluşu adına düzenlenecek sözleşme, senet, vekaletname ve diğer belgelerin Mikro Finans Kuruluşunu bağlayabilmesi için, bunların Mikro Finans Kuruluşunun unvanı altına konulmuş ve MFK Genel Müdürü tarafından hazırlanarak ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmış olan

imza sirkülerinde belirtilen şartlara uygun olarak en az iki yetkilinin imzasını taşıması şarttır.

Banka Genel Müdürü, bu Kanun, Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuat uyarınca kendisine verilen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak ile yükümlüdür. Banka Genel Müdürü bu görev ve yetkilerinden uygun gördüklerini belirleyeceği limitler çerçevesinde devretmek, uygulanmasını ve denetlenmesini sağlamak yetkisine haizdir.

Yönetim Kurulu, görev ve yetkilerinden bir kısmını açıkça belirleyeceği şartlar ve limitler çerçevesinde Genel Müdüre, Genel Müdür de aynı şartlarda daha alt ünvanlarda görev yapanlara devredebilir. Genel Müdür, MFK bütün idari işlemlerinin yanı sıra, Mikro Finans Kuruluşunun faaliyetlerinin etkin ve verimli yürütülmesinin koordinasyonunu sağlar.

Genel müdür ve yardımcıları

MADDE 9.- Mikro Finans Kuruluşunun Yönetim Kurulu, Genel Müdür ve en fazla iki Genel Müdür yardımcısını tayin eder. Genel müdür ve yardımcılarının en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş olmaları gerekir.

Genel müdür ve genel müdür yardımcıları, başka bir ticari kuruluşta görev alamazlar.

Denetim kurulu

MADDE 10.- Denetim Kurulu, Genel Kurul tarafından pay sahiplerince önerilecek adaylar arasından seçilecek üç kişiden oluşur. Denetçiler, Türk Ticaret Kanunu, ana sözleşme ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine göre denetim görevi yaparlar. Denetçilerin görev süresi iki yıldır. Görev süresi sona erenler tekrar seçilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Faaliyetler ve Sermaye Esasları

Faaliyete geçme esasları

MADDE 11.- Mikro Finans Kuruluşunun faaliyete geçebilmesi için;

- a) Hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması,
- b) Nakden ve her türlü muvazaadan arı olarak Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından sağlanmış en az 1 milyon YTL ödenmiş sermayesinin bulunması,

şarttır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl içerisinde, Mikro Finans Kuruluşundan kredi alan ortakların, Damla Mikro Finans Kuruluşundaki ortaklık payının yüzde yetmişbeşe ulaşması sağlanır.

Faaliyet konuları

MADDE 12.- Bu kanunla kurulmuş MFK, amacını gerçekleştirmek üzere aşağıdaki asli faaliyetlerde bulunabilir:

- a) Bu Kanunla belirlenen sınırlar dahilinde mevduat kabul etmek.
- b) Müşterilerine gelir getirici faaliyette bulunmalarına yönelik teminatlı ve kefaletli veya teminatsız ve kefaletsiz kredi vermek.
- c) Müşterilerine ve nezdinde mevduat sahibi olanlara yönelik, nakdi ve gayrinakdi ödeme ve fon transferi işlemlerinde bulunmak.
- d) Mikro Finans Kuruluşunun müşterilerinden olan alacaklarının tahsili amacıyla edindiği varlıkların elden çıkarılmasına yönelik işlemleri yapmak.
- e) Sigorta aracılığı yapmak.
- f) Yurtiçinde şube ve temsilcilik açmak.

- g) Yurtiçi ve yurtdışı mikro girişimcilerle işbirliği yapmak, bunların katıldığı ulusal ve uluslararası kuruluşlara üye olmak.
- h) Yurtiçi ve yurtdışı mikro girişimciler ile para ve sermaye piyasalarından ve her türlü fonlardan kaynak sağlamak.
- i) Açtığı krediler karşılığında, menkul rehni, ticarî işletme rehni ve gayrimenkul ipoteği de dahil olmak üzere her türlü teminatı almak.
- j) Bu kanunla kurulmuş MFK, kar amaçlı olmamak ve müşterileri ile muhtemel müşterilerine verilmek kaydıyla danışmanlık veya mikro kredi faaliyetlerini yaygınlaştırmaya yönelik hizmetler gibi tali faaliyetlerde de bulunmak.
- k) Mikro finansın tanıtımı ve eğitimi faaliyetlerini yapmak.

Sermaye esasları

MADDE 13.- Mikro Finans Kuruluşu sermayesi en az bir milyon Yeni Türk Lirasıdır. Bu sermaye, her biri bir Yeni Türk Lirası itibari değerde bir milyon adet nama yazılı hisseye ayrılmıştır. DAMLABANK'ın ortaklık yapısı; yüzde yetmişbeşlik paya sahip DAMLABANK'tan kredi alan dar gelirli ve mikro girişimcileri ile yüzde yirmibeşlik paya sahip Türkiye İsrافی Önlleme Vakfı ortaklığıyla teşekkül eder.

Türkiye İsrافی Önlleme Vakfı, Mikro Finans Kuruluşunda sahip olduğu payları geçici birinci maddede öngörülenler dışında başka kişi ve kurumlara devredemez. Mikro Finans Kuruluşundan kredi almış olan ortaklar, paylarını ancak Mikro Finans Kuruluşundan almış bir başka dar gelirliye veya mikro girişimciye devredebilir. Mikro Finans Kuruluşundan kredi almış olan ortaklardan her biri, Mikro Finans Kuruluşundan yüzde birden fazla dolaylı veya doğrudan pay sahibi olamaz. Dolaylı pay sahipliği ortağın kendi payı ile eş ve velayeti altındaki çocuklarının

payları toplamından oluşur. Mikro Finans Kuruluşu imtiyazlı pay senedi çıkaramaz.

Türkiye İsrافی Önlleme Vakfı dışındaki ortaklar, Mikro Finans Kuruluşundan kar paylarını alabilecekleri gibi, MFK sermayesine de ilave edebilirler. Ancak, Türkiye İsrافی Önlleme Vakfının dar gelirliilere ve mikro girişimcilere yönelik kredi faaliyeti yapacak Mikro Finans Kuruluşundan kendi payına düşen karı, Mikro Finans Kuruluşunun sermayesine ilave edilir.

Sermaye artırımı

MADDE 14.- Mikro Finans Kuruluşu sermaye artırımlarının, her türlü muvazaadan âri olarak, ilgili mevzuatla sermayeye ilâve edilmesine izin verilmeyen kaynaklar hariç, iç kaynaklardan veya nakden tahsil edilir.

Krediler

MADDE 15.- Kredi açma yetkisi MFK Yönetim Kurulundadır. Yönetim Kurulu, bu yetkisini belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde genel müdürlüğe veya şubelere devredebilir. Yetki devri, Yönetim Kurulunun sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Bir dar gelirliye veya mikro girişimciye kullanılacak nakdi kredi miktarı ve şartları, MFK ile dar gelirli veya mikro girişimci arasındaki mutabakat sonucu belirlenir. Mikro Finans Kuruluşu, birden fazla mikro girişimcinin veya dar gelirlinin bir araya gelerek oluşturdukları gruplara da kredi kullanırabilir. Mikro Finans Kuruluşu, ayrıca mücadeleci vatandaş olarak adlandırılacak dilencilerin gelir getirici faaliyette bulunmalarını sağlamak maksadıyla geri ödenmek kaydıyla veya karşılıksız da kredi verebilir. Ayrıca,

- a) Mikro Finans Kuruluşu tarafından kullanılacak toplam kredi miktarı, bir dar gelirli veya mikro girişimci için özkaynaklarının yüzde birini

- herhalukarda da 30 bin YTL'yi aşamaz,
- b) Mikro kredi miktarının en düşük başlangıç miktarı 100 YTL'dir. Kredinin verilmeye başlandığı ilk yılda tahsis edilecek mikro kredi miktarı 2000 YTL'yi aşamaz. Sermaye birikimi merdiveni yaklaşımıyla, müşterilere verilecek mikro kredi miktarı her yıl yüzde yüz oranına kadar artırılabilir.
 - c) Mikro Finans Kuruluşu yabancı para cinsinden kredi veremez.
 - d) Mikro kredi verildiğinde, teminat ve kefalet istenebileceği gibi, teminat ve kefalet talep edilmemesi ise Mikro Finans Kuruluşunun şubelerinin yetkisindedir.

Mikro Finans Kuruluşu, kredileri ile diğer alacaklarından doğmuş veya doğması beklenen, ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla, bilanço karından genel ve özel nitelikte karşılık ayırmak zorundadır.

Mevduat kabulü

MADDE 16.- Mikro Finans Kuruluşu mevduat kabul edebilir. Her bir kişiye ait mevduat anapara tutarı 30 bin YTL'yi geçemez. Mikro Finans Kuruluşu, yabancı para cinsinden mevduat kabul edemez.

Mikro Finans Kuruluşu, gerçek kişiler tarafından bu nam altında açtırılan ve ticari işlemlere konu olmayan tasarruf mevduatını, diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat hesaplarını, vade ve türlerine göre tasnif etmek zorundadır.

22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun, rehinlere ve 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun alacağın devir ve temlikine ilişkin hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler saklı kalmak şartıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını geri alma hakları hiçbir suretle sınırlandırılmaz. Mevduat sahibi ile MFK

arasında vade ve ihbar süresi hakkında kararlaştırılan şartlar saklıdır.

Mikro Finans Kuruluşu tarafından kabul edilen tasarruf mevduatı, tasarruf mevduatı sigorta fonu kapsamındadır. Sigorta prim oranı, ticari bankalardaki tasarruf mevduatı için belirlenen pirim oranının 1/10'dur.

Mikro Finans Kuruluşu nezdindeki her türlü mevduat, emanet ve alacaklardan en son talep, işlem veya mudinin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak, on yıl içinde aranmayanlar zaman aşımına uğrar. Zaman aşımına uğrayan her türlü mevduat, emanet ve alacaklar MFK tarafından hak sahibine ulaşılamaması halinde, yapılacak ilanı müteakiben Fona gelir kaydedilir.

Mikro Finans Kuruluşunun edinemeyeceği varlıklar

MADDE 17.- Mikro Finans Kuruluşu, ortaklık kuramaz veya kurulmuş ortaklıklarda pay sahibi olamaz. Mikro Finans Kuruluşu ihtiyacı dışında gayrimenkul edinemez. Mikro Finans Kuruluşu'nun gayrimenkul ihtiyacı Yönetim Kurulunca belirlenir.

Mikro Finans Kuruluşunun müşterilerinden olan alacaklarının tahsili amacıyla edinilen varlıklar mümkün olan süreler zarfında elden çıkarılır. Bu varlıkların elden çıkarılmasına kadar geçecek süre içerisindeki her türlü tasarruf hakkı Yönetim Kurulunun yetkisindedir.

Safi karın tespiti, tahsisi ve dağıtımı

MADDE 18.- Mikro Finans Kuruluşunun, bir hesap dönemi içinde elde ettiği gelirlerden her türlü gider, karşılıklar ve vergiler çıktıktan sonra kalan miktar safi karıdır. Safi karın; %5'i kanuni yedek akçeye ayrılır, kalan kısım, varsa zararın karşılanması ve/veya Türkiye İsrافی Önleme Vakfı hariç diğer ortaklara temettü olarak dağıtılabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Ticari Bankalarla ilgili hükümler

MADDE 19.- Dar gelirli ve mikro girişimcilere bu Kanun hükümleri ile öngörüldüğü şekilde finansman sağlayan ve 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu hükümlerine göre faaliyet gösteren ticari bankalara, dar gelirli ve mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleriyle sınırlı olmak kaydıyla, bu Kanunun lehteki hükümleri uygulanır.

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 20.- Mikro Finans Kuruluşu hakkında,

- a) 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 40 ıncı ve 44 üncü maddesi hükümleri uygulanmaz.
- b) 5411 sayılı Bankacılık Kanunu hükümleri ile kredilere ve diğer alacaklara karşılık ayrılmasına ilişkin yükümlülük MFK için uygulanmaz.

Diğer Kanunların Uygulanması

Madde 21- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (I) bendinin sonuna aşağıdaki ibare eklenmiştir.

"... ile Kanunla kurulmuş ve elde ettiği karı sermayeye ilave eden Mikro Finans Kuruluşları."

Madde 22- 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (n) bendinin sonuna aşağıdaki ibare eklenmiştir.

".....ile Kanunla kurulmuş ve elde ettiği karı sermayeye ilave eden Mikro Finans Kuruluşlarının verdikleri krediler dolayısıyla kendi lehlerine aldıkları paralar."

Madde 23- 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga

Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun "IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar" bölümünün 23 üncü fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Kanunla kurulmuş ve elde ettiği karı sermayeye ilave eden Mikro Finans Kuruluşlarının kuruluş amaçları kapsamında düzenlenen kağıtlar"

Madde 24- 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"o) Kanunla kuruluna Mikro Finans Kuruluşlarına sağlanan bağışlar."

GEÇİCİ MADDE 1.- Mikro Finans Kuruluşunun faaliyeti için gerekli olan asgari ödenmiş sermaye Vakıf tarafından konulur. Vakıf, Mikro Finans Kuruluşunda sahip olduğu payları Mikro Finans Kuruluşunun faaliyete geçtiği tarihten itibaren en geç beş yıl içerisinde ve yüzde yirmibeşlik pay sahipliğinin altına düşmemek kaydıyla sadece Mikro Finans Kuruluşundan kredi almış olan dar gelirli ile mikro girişimcilere devreder.

GEÇİCİ MADDE 2.- Diyarbakır ilinde uygulanmakta olan Türkiye İsrافی Önleme Vakfı, Grameen Trust ve Diyarbakır Valiliği işbirliği ile yürütülen "Türkiye Grameen Mikro Kredi Projesi" bütün aynı ve nakdi varlıklarıyla DAMLABANK'a devredilir. Ayrıca bu proje çerçevesinde Diyarbakır Valiliği nezdinde bulunan bağışlar veya başka kaynaklardan toplanmış bulunan maddi kaynaklar da Mikro Finans Kuruluşu sermayesi olarak kullanılmak üzere DAMLABANK'a devredilir. Halen Türkiye İsrافی Önleme Vakfının mali kaynağı olarak mikro kredi için Türkiye genelinde kullanılan miktarı da ödenmiş sermaye payı olarak kabul edilir.

Yürürlük

MADDE 25.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 26.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Yoksulluk, günümüzde gelişmiş veya gelişmekte olan birçok ülkede değişik boyutlarda yaşanan temel sorunlardan biridir. Yoksulluk sorunu kişilerin en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamadıkları bir "insanlık ayıbı" olarak dünyanın gündeminde yerini korumaktadır.

Mikro kredi şeklindeki finansman modeli, yoksul insanları toplumsal dışlanmışlıktan kurtararak, onları "adam yerine koyan" bir uygulamadır. Diğer taraftan, mikro kredi prensip olarak öncelikle kadınlara verilmek suretiyle, kadınların toplumda güçlenmesine yardımcı olurken, yoksulluğun azaltılmasına katkı sağlayarak, sosyal problemlere sebep olan; hırsızlık, kapkaç, cinsel suçlar, çetecilik ve gasp gibi suçların azaltılmasında etkili olur.

Sınırlı mevduat toplayarak sadece dar gelirli vatandaşlarımıza mikro kredi vermeyi amaçlamak üzere Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketi (DAMLABANK)'ın başlangıç sermayesi olan en az 1 milyon YTL; 2006 Nobel Barış Ödülü alan Prof. Dr. Muhammed Yunus ve Grameen Bankası ile işbirliği içinde, 2003 yılından beri Türkiye'nin değişik illerinde mikro kredi uygulaması yapmakta olan Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından sağlanacak ve temettü dahil oluşturulan ana sermaye, Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından geri alınmayacaktır.

Hibe şeklindeki yardımlar, bir toplumdaki yoksulluğun ve işsizliğin azaltılmasına yardımcı olamadığından, hibe şeklindeki yardımlar istisnai tutulmalıdır. Hibe şeklindeki yardımlar; çalışamayacak durumda olan yaşlı, hasta ve özürllülere yapılmalıdır. Bireyler, kurumlar, bir bütün olarak toplum ve Devlet olarak bu durumda olan vatandaşların ihtiyaçlarını hibe şeklinde ve onların onurunu rencide etmeyecek biçimde karşılamalıdır.

Ancak, çalışacak durumda olan kişilere destek olunurken, onların da bulunduğu zor şartlardan kurtulmalarını sağlayacak şekilde, gayret göstermeleri yönünde teşvik edilmelidir.

Türkiye’de yoksulluğun azaltılması çalışmaları kim tarafından yapılırsa yapılsın, asla toplumda dilencilik kültürünün yaygınlaştırılmasına katkı sağlamamalıdır. Sürdürülebilir yoksulluğu özendirecek hibe yardımları istisnai halde tutulurken, kişilerin kendi kendilerine onurlu bir şekilde gelir elde etmelerine yardımcı olacak biçimde kendi kendilerine iş yapmaları için mikro kredi uygulaması mutlaka kurumsal bir yapı içinde Türkiye’nin her yerleşim yerinde uygulamaya konulmalıdır.

Hibe şeklindeki yardımlar, toplum açısından da önemli bir maliyeti temsil etmektedir. Bu bakımdan, vergilerin doğru bir şekilde kullanılması bakımından da yardımların istisnai durumlar hariç olmak üzere karşılıksız yapılması da toplumda dilencilik kültürünün yaygınlaşmasına katkı sağlar. Bu durumun ortadan kaldırılması amacıyla, **VERGİLERİMİZ KULLANILMADAN YOKSULLUĞUN AZALTILMASI STRATEJİSİ** olarak, bir maliyetle verilen mikro kredi uygulaması yaygınlaştırılmalıdır. Dar gelirlilere yönelik yapılan mikro kredi uygulaması, uygulama yapılan yöredeki gelir seviyesi iyi olan veya olmayan o yöredeki kişiler tarafından finanse edilmelidir. Böylece, yöresel ve sınırlı bir şekilde toplanacak mevduatlarla, o yörenin mikro kredi uygulaması için yeterli mali kaynak sağlanmış olurken, **YOKSULLUĞUN AZALTILMASININ TOPLUM ÜZERİNDEKİ YÜKÜ DE EN AZ SEVİYEYE** çekilmiş olacaktır.

Ülkemizdeki bölgesel kalkınma dengesizlikleri, gelir dağılımındaki bozukluklar ve özellikle işsizlik sonucu refah düzeyinde önemli düşüşler olmakta, yoksullaşma

sosyal huzuru tehdit etmesinin yanı sıra bu kitleleri toplumsal ayrışmaya doğru itmektedir.

Yoksullukla mücadele politikaları çerçevesinde bugüne kadar uygulanan karşılıksız aynı ve nakdi yardım çalışmaları başarılı olamamış, yapılan yardımlar kişilerin yoksulluktan kurtulmasını temin edememiştir.

Buna karşılık bugün 110 ülkede uygulanan mikro kredi uygulamaları kredi kullanan kişilerin yaklaşık %50'nin yoksulluk sınırının üstüne çıktığını göstermektedir. Üstelik hayatını sürekli yardımla yürütmek gibi insan onuru ile çokta bağdaşmayan bir yaklaşım yerine, çalışan, üreten ve hiç kimseye muhtaç olmadan kendisini ve ailesini geçindiren girişimciler ortaya çıkarılmaktadır.

Mikrokredi uygulamasının belki de en önemli faydalarından biri "yoksulların da girişimci olabileceğini" ortaya koymasıdır.

Yoksulluk ve işsizliği azaltmak üzere; kalkınma ve büyümeyi arttırmak amacıyla yerli ve yabancı sermayenin yatırıma özendirilmesinin yanısıra verimliliği ve etkinliği arttırmak, israfı önlemek, şeffaf ve katılımcı yaklaşımlar benimsemek gerekmektedir.

Sigortacılık faaliyetini de ihtiva eden mikro finansman; mevcut ticari finansal kurumlarının hizmet sunamadıkları veya eksik hizmet sundukları kişilere erişim sağlanarak finansal hizmetin sunulması olarak değerlendirilebilir. Mikro finansmanda amaç, düşük gelirli kişi veya gruplara etkin bir şekilde erişim sağlayan, sürdürülebilir ve istikrarlı finansman politika ve programlarının yürütülmesidir. Mikro finansmanın ilgi alanına girebilecek kişiler çoğunlukla kırsal kesimde veya kentsel alanların çevrelerinde yaşamakta olan düşük gelirli kişilerdir. Mikro finansmanda hedef kitle genellikle düşük gelirli kadın ve erkekler veya kendi hesabına çalışan mikro girişimcilerdir. Genel olarak,

düşük gelirliilere finansal hizmet götüren her türlü formal veya informal kuruluşlar MFK olarak tanımlanmaktadır.

Mikro finansman yalnızca kişilerin gelir düzeyini artırmak için kullanılan araçlardan biri olmayıp, aynı zamanda kredi ve tasarruf gibi finansal hizmetlere erişimi olmayan kişileri sisteme kazandırarak mali piyasaların derinleşmesine katkıda bulunan bir sistem olarak da görülmektedir.

Mikro finansman hizmetleri yoluyla gelir seviyesinde kaydedilebilecek bir artışın, mevcut bankacılık sisteminden yararlanabileceklerin sayısında da artışa yol açabileceği dikkate alındığında, mikro finansman sisteminin bir bütün olarak ekonomiye katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Mikro finansman kuruluşları düşük geliri kişi ve gruplara tasarruf, kredi, sigorta ve ödeme gibi finansal aracılık hizmetlerinin yanında, grup oluşturma, güven hissi oluşturma, finansal alanda eğitim verme gibi sosyal aracılık hizmetleri de sunabilmektedir.

Ancak, mevcut uygulamalar ile Bangladeş (Grameen Bank), Endonezya (Bank Rakyat) ve Bolivya (PRODEM/BancoSol) gibi özellikle ve öncelikle yoksullara kredi vermeye yönelik ve mevduat toplayan Mikro Finans Kuruluşlarına benzer olarak, Türkiye’de de Damla Mikro Finans Kuruluşu oluşturulması planlanmaktadır.

Giderek küreselleşen bir finansal ortamda kalkınma ve büyüme arzusunda olan bir ülke olarak Türkiye’nin, gelişmiş finansal piyasaların temel düzenleme ilkelerini takip etmekle birlikte, gelir dağılımındaki sorunlar dikkate alındığında, özellikle gelişmekte olan ülkelerde uygulama alanı bulan mikro finansman yönteminin öncelikle hukuki alt yapısını oluşturarak bu alandaki oluşumlara yol açmak zorunda olduğu görünmektedir. Bu itibarla, ülkemizde geleneksel bankacılık faaliyetleri

yanında, münhasıran dar gelirlilere mikro finansman hizmeti sunmak üzere oluşturulmuş dar gelirliilerin sahibi olduğu, mevduat kabul ve Türkiye'nin her yerleşim yerine yaygınlaşmış bir kredi kuruluşuna ihtiyaç bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen ihtiyaçları gidermek amacıyla hazırlanmış olan bu Kanunla; Damla Mikro Finans Kuruluş Anonim Şirketinin kuruluşu, yönetimi, çalışma esasları ve denetimi, öncelikle 2006 Nobel Barış Ödülü alan Grameen Bank ve diğer uluslararası uygulamalar da dikkate alınarak düzenlenmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Amaç maddesidir. Bu maddeyle Kanunun amacı açıklanmaktadır.

MADDE 2.- Kapsam maddesidir. Kanunla kurulması öngörülen Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketi (DAMLABANK)'ın kuruluşu ve işleyişi ile ilgili düzenlemelerin Kanun kapsamında olduğu belirtilmektedir.

MADDE 3.- Kanunda yer alan kavramların tanımlarına yer verilmektedir.

MADDE 4.- Bu maddeyle, Kanunla kurulması öngörülen Damla Mikro Finans Kuruluşu Anonim Şirketi(DAMLABANK)'ın kuruluşu belirlenmektedir. Mikro Finans Kuruluşunun adı kısaca DAMLABANK olarak ve idare merkezi olarak Ankara ili gösterilmektedir. Ayrıca maddede, Mikro Finans Kuruluşunun ortaklık yapısı açıklanmaktadır.

MADDE 5.- Mikro Finans Kuruluşunun organları belirlenmektedir.

MADDE 6.- Mikro Finans Kuruluşunun en üst karar organı olarak genel kurul düzenlenmekte, Kurulun işleyişine ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

MADDE 7.- Mikro Finans Kuruluşunun yönetim organı olarak Yönetim Kurulunun değişik kuruluşlardan seçilen 11 üyeden oluşması öngörülmektedir.

MADDE 8.- Mikro Finans Kuruluşu Yönetim Kurulunun ve Banka Genel Müdürünün görevleri ve yetkileri bu Madde ile düzenlenmektedir.

MADDE 9.- Bu Madde ile Genel Müdür ve kendisine Kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesinde

yardımcı olmak üzere iki Genel Müdür Yardımcısı görevlendirebilmesi hususu açıklanmaktadır.

MADDE 10.- Mikro Finans Kuruluşunun faaliyetlerinin denetimi amacıyla bir Denetim Kurulu oluşturulması ve bunların görev ve yetkileri ile görev sürelerinin iki yıl olarak belirlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 11.- Bu madde ile Mikro Finans Kuruluşunun faaliyete geçme esasları sayılmaktadır.

MADDE 12.- Bu madde ile Mikro Finans Kuruluşunun faaliyet konuları tek tek sayılmakta, Kanunla yapılması öngörülen işleri belirlenmektedir.

MADDE 13.- Bu madde ile Mikro Finans Kuruluşunun sermayesi en az bir milyon yeni Türk Lirası olarak belirlenmektedir. Bu sermayenin nasıl tesis edileceği ve ortaklık yapısına ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir. Maddede Mikro Finans Kuruluşu Kurucu ortağı Türkiye İsrافی Önleme Vakfının sahip olduğu payı başka kişi ve kurumlara devredemeyeceği öngörülmektedir. Sermaye yapısı ile ilgili çeşitli sınırlamalara yer verilmektedir.

Sınırlı mevduat toplayarak sadece dar gelirli vatandaşlarımıza mikro kredi vermeyi amaçlayan Damla Mikro Finans Kuruluş Anonim Şirketinin başlangıç sermayesi olan en az bir milyon YTL; 2006 Nobel Barış Ödülü alan Prof. Dr. Muhammed Yunus ve Grameen Bankası ile işbirliği içinde, 2003 yılından beri Türkiye'nin değişik illerinde mikro kredi uygulaması yapmakta olan Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından sağlanacak ve temettü dahil oluşturulan ana sermayenin Türkiye İsrافی Önleme Vakfı tarafından geri alınamayacağı düzenlenmektedir.

MADDE 14.- Mikro Finans Kuruluşunun sermaye artırımını esasları belirlenmektedir.

MADDE 15.- Mikro Finans Kuruluşunun faaliyetlerini yerine getirirken kredi kullandırma yetkisi Yönetim Kuruluna verilmektedir. Yönetim Kurulu bu yetkisini Kanunla belirlenen şartlarda yetkili birimlere devredebilecektir. Kredi kullanımına ilişkin diğer hususlar madde ile düzenlenmektedir.

MADDE 16.- Bu maddede Mikro Finans Kuruluşunun mevduat kabul etme yetkisi düzenlenmektedir. Yabancı para olarak mevduat kabul edilemeyeceği ve mevduat sınırları belirlenmektedir. Mevduatın sigorta fonu kapsamında olduğu kabul edilmektedir. Mevduatla ilgili zaman aşımı süresi on yıl olarak belirlenmektedir.

MADDE 17.- Mikro Finans Kuruluşunun gayrimenkul edinimi ve sınırları ile, müşterilerden olan alacaklar karşılığı edinilen gayrimenkuller konusunda ise yetkinin Yönetim Kurulunda olduğu açıklanmaktadır.

MADDE 18.- Mikro Finans Kuruluşunun karının tespitine, tahsisine ve dağıtımına ilişkin esaslar düzenlenmektedir.

MADDE 19.- Dar gelirlilere ve mikro girişimcilere, bu Kanunda öngörüldüğü şekilde finansman sağlayan ticari bankalar hakkında da, bu faaliyetleriyle ilgili olarak bu Kanunun lehe olan hükümlerinin uygulanacağı düzenleme altına alınmaktadır.

MADDE 20.- Bu maddede, Mikro Finans Kuruluşu hakkında uygulanamayacak olan kanun hükümleri belirlenmektedir.

MADDE 21.- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (I) bendine ibare eklemesi yapılmaktadır.

MADDE 22.- 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun

29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (n) bendine yapılan ilave düzenlenmektedir.

MADDE 23.- 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun "IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar" bölümü 23 üncü fıkrası düzenlenerek Damga Vergisi istisnası sağlanmaktadır.

MADDE 24.- 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına bent ilave edilerek sağlanan bağışlardan Veraset ve İntikal vergisi alınmaması hüküm altına alınmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Mikro Finans Kuruluşunun asgari ödenmiş sermayesinin Vakıf tarafından konulacağı ve yüzde yirmibeşlik payın altına düşmemek üzere, Vakfın paylarının bir kısmını kredi kullanmış olan dar gelirliler ve mikro girişimcilere devredeceği düzenlenmektedir.

GEÇİCİ MADDE 2.- Diyarbakır ilinde halen uygulanmakta olan "Türkiye Grameen Mikro Kredi Projesi" ve bu proje çerçevesinde Diyarbakır Valiliği nezdinde toplanmış bulunan maddi kaynakların Mikro Finans Kuruluşu Sermayesine dahil edilmek üzere devredileceği öngörülmektedir.

MADDE 25.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 26.- Yürütme maddesidir.

Türkiye’de yoksulluğun ve işsizliğin azaltılmasına katkı sağlamak amacıyla, mikro finans sektörünü oluşturacak şekilde mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarının oluşumuna katkı sağlayacak şekilde

**MİKRO FİNANS
KURULUŞLARI
HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili**

Mart 2006

"Dünya Toplumunun
Atasözleri"

Prof. Dr. Aziz Akgöl
Diyarbakır Milletvekili

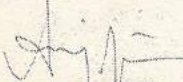

23 Mart 2005

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Mikrofinans Kuruluşları Hakkında Kanun" teklifim ve gerekçesi ekte sunulmuştur.
Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AKGÖL
Diyarbakır Milletvekili

EK: 1 Kanun Teklifi.

T. B. M. M. DEĞER EKLEME VE ZARFI NO: 1500
23 Mart 2005
No: 30917

Halkla İlişkiler Binası B-Blok 1 Kat 6. Banko Cdsi No.5 06543 TEMPA ANKARA
Tel: 0 312 420 59 18-19 Faks: 0 312 420 69 79
web: www.azizakgol.com e-posta: aziz.akgol@tbmm.gov.tr

MİKRO FİNANS KURULUŞLARI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

Madde 1- Bu Kanunun amacı; refahın yaygınlaştırılması ve işsizliğin azaltılması amacıyla, ihtiyaç sahibi mikro girişimcilere finansman sağlamak üzere faaliyette bulunacak mikro finans kuruluşlarının kuruluş, yönetim, çalışma, tasfiye ve denetlenmelerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Türkiye'de kurulacak mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşları, bu Kanun hükümlerine tabidir.

Tanımlar

Madde 2- Bu Kanunun uygulanmasında:

- a) **Kurum:** Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,
- b) **Kurul:** Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,
- c) **Mikro Girişimci:** Ekonomik ve sosyal refahını geliştirmek amacıyla, gelir getirici bir faaliyette bulunacak ve ekonomik faaliyetleri nakdi sermayesinden ziyade emeğine dayanan ve kazancı geçimini sağlamaya yetmeyen veya asgari ölçüde sağlamaya yetecek derecede az olan gerçek kişi girişimcileri,
- d) **Mevduat Kabul Eden Mikro Finans Kuruluşu:** Bu Kanuna göre, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu adı altında kurulan ve mikro girişimciler ile mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına nakdi finansman sağlamak üzere faaliyet gösteren kuruluşları,

- e) **Mevduat Kabul Etmeyen Mikro Finans Kuruluşu:** Bu Kanuna göre, sivil toplum kuruluşları tarafından kurulacak işletmeler de dahil olmak üzere, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu adı altında kurulan ve mikro girişimcilere mevduat kabul etmeden finansman sağlamak üzere faaliyet gösteren kuruluşları,
- f) **Mikro Kredi:** Gelir getirici bir faaliyette bulunmak üzere, ihtiyaç sahiplerine verilen küçük bir sermayeyi,
- g) **Mikro Finans:** Sigorta dahil mikro krediyi,
- h) **Müşteri:** Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında mikro girişimci ile mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarını, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında ise mikro girişimcileri,
- i) **Şube:** Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarının elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç, şube, ajans, sabit ya da seyyar büroları gibi her türlü yerel teşkilatlarını,
- j) **Özkaynak:** Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşları için esas, unsur ve oranları Kurulca belirlenmek üzere, ana sermaye ve katkı sermaye toplamı ile bu toplamdan, sermayeden indirilecek değerlerin düşülmesi sonucu bulunacak tutarı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Mevduat Kabul Eden Mikro Finans Kuruluşları

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının kuruluş ve faaliyete geçme esasları

Madde 3- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının kurulmasına, Kurulun en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararla izin verilir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, anonim şirket şeklinde kurulması, hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının ada yazılı olması, en az bir trilyon lirası her türlü muvazaadan arı olarak nakden ödenmiş sermaye olması şartıyla, özkaynaklarının ödenmiş sermayeden az olmaması, ana sözleşmelerinin bu Kanun hükümlerine uygun olması, kurucularının;

- a) Müflis veya konkordato ilan etmemiş olması,
- b) Tasfiyeye tabi tutulan bankerler, bankalar, sigorta şirketleri ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankalarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla bir oranda pay sahibi olmaması,
- c) Hakkında 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesi uyarınca işlem yapılmakta olan bir bankada doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla oranda veya bu oranın altında olsa dahi yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması,
- d) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmamış olması ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22 nci maddesi ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine muhalefet yahut basit ve nitelikli

zimnet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya iştirak suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,

şarttır.

Siyasi partiler, dernekler, vakıflar, sendikalar, meslek kuruluşları, kooperatifler, birlikler, yerel yönetimler ve bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olduğu kuruluş ve şirketler, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında, hiç bir şekil ve surette doğrudan ya da dolaylı olarak pay sahibi olamazlar. Bu yasak basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşları, bu kuruluşlarda doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olanlar ile bunlarla 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 inci maddesinin (3) numaralı bendinde yazılı derecelerde akrabalığı bulunan kimseler ve basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşlarında ücret veya sair adlar altında yapılan ödemelerle istihdam edilenler bakımından da uygulanır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarınca, yurt içinde veya yurt dışında yerleşik gerçek veya tüzel kişilerden, Kurumdan izin alınması kaydıyla sağlanan, herhangi bir şarta bağlı olmayan ve geri ödenme talebi bulunmayan, bağış niteliğindeki kaynaklar, özkaynakların hesabında ana sermaye unsuru olarak değerlendirilir.

Kuruluş izni almış olan bir mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun, faaliyete geçmek için, Kuruldan ayrıca izin alması şarttır. Kuruluş için Kuruma yapılacak başvurulara ve başvuruda aranacak bilgi ve belgeler ile faaliyet izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller, Kurulca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Kuruluşa ilişkin izinler, izin tarihinden itibaren bir yıl içinde faaliyete geçilmemesi halinde geçersiz olur.

Ana sözleşme ve ortak değişiklikleri, hisse devirleri

Madde 4- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının ana sözleşmelerinin değiştirilmesinde Kurumun uygun görüşü aranır. Kurumca uygun görülmeyen değişiklik tasarıları genel kurulda görüşülemez ve Ticaret Siciline tescil edilemez.

Bir kişinin, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunda doğrudan veya dolaylı olarak sermayenin yüzde onunu ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya bir ortağa ait doğrudan veya dolaylı payların sermayenin yüzde onunu ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya bir ortağa ait payların sermayenin yüzde on, yüzde yirmi, yüzde otuzüç veya yüzde ellisini aşması sonucunu veren pay edinimleri ile bir ortağa ait payların bu oranların altına düşmesi sonucunu veren pay devirleri Kurulun iznine tabidir. Ortak sayısının beşten aşağı düşmesine yol açan işlemler ile izin alınmadan yapılan pay devirleri pay defterine kaydolunmaz. Bu hükme aykırı olarak pay defterine yapılan kayıtlar hükümsüzdür. Oy hakkı edinilmesi ile hisselerin rehnedilmesinde ve hisseler üzerinde intifa hakkı tesis edilmesinde de bu hüküm uygulanır. Yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren payların devri yukarıdaki oransal sınırlara bakılmaksızın Kurulun iznine tabidir.

Sermayenin yüzde onuna ve daha fazlasına veya bu oranın altında olsa dahi yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren paylara sahip olan ortakların kurucularda aranan nitelikleri taşıması şarttır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının yönetim organları

Madde 5- Mevduat kabul eden mikro finans

kuruluşlarının yönetim kurulu üyelerinin yarıdan bir fazlası ile genel müdürlerinin mühendislik, hukuk, iktisat, işletmecilik, kamu yönetimi, maliye, bankacılık veya finans alanlarında lisans veya lisans üstü öğrenim görmüş olmaları, genel müdür yardımcılarının en az yarısının yukarıda belirtilen alanlarda olmak kaydıyla, lisans veya lisansüstü öğrenim görmüş olmaları, genel müdürlerin finans veya işletmecilik alanında asgari yedi yıl, genel müdür yardımcılarının görevlendirildikleri alanlarda asgari beş yıl mesleki deneyim sahibi olmaları şarttır.

Genel müdür veya yardımcısı olarak atanacakların bu maddede aranan şartları taşıdıklarını gösterir belgelerle birlikte, atama tarihinden önce Kuruma bildirilmesi şarttır. Bunların atanmaları, Kurum tarafından uygun görüş verilmesi halinde yapılır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında, yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyesi, denetçi, genel müdür, genel müdür yardımcısı veya birinci derece imza yetkisini haiz olarak görev yapacakların, 3 üncü maddede belirtilen kuruculara ilişkin şartları taşıması zorunludur. Bu şartları kaybeden görevlilerin imza yetkileri mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu tarafından derhal kaldırılır.

Bu görevliler, 19/4/1990 tarih ve 3628 sayılı Kanun hükümlerine tabidirler. Mal bildiriminin esas ve usulleri Kurulca belirlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında şubeler

Madde 6- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının şube açması, Kurumun iznine tabidir. Şube açma izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında krediler

Madde 7- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, yönetim kurulu kararı ile mikro girişimcilere ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına nakdi kredi kullanabilir. Yönetim kurulu, bu yetkisini belirleyeceği esaslar çerçevesinde, genel müdürlüğe veya şubelere devredebilir. Yetki devri, yönetim kurulunun sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Bir mikro girişimciye kullanılacak nakdi kredi miktarı ve şartları, mikro finans kuruluşu ile mikro girişimci arasındaki mutabakat sonucu belirlenir. Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, birden fazla mikro girişimcinin bir araya gelerek oluşturdukları gruplara, grubu oluşturan her bir mikro girişimcinin müteselsil kefaletini sağlamak şartıyla kredi kullanabilir. Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına verilecek kredilerin tutarı ve kredinin teminatı, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarınca değerlendirilerek belirlenir.

Mikro finansman kuruluşu tarafından kullanılan kredi toplamı özkaynaklarını aşamaz. Bir mikro finansman kuruluşu tarafından kullanılacak toplam kredi miktarı, bir mikro girişimci için özkaynaklarının yüzde ikisini, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu için özkaynaklarının yüzde onunu aşamaz.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, kredileri ile diğer alacaklarından doğmuş veya doğması beklenen, ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla, genel ve özel nitelikte karşılık ayırmak zorundadırlar. Karşılık ayrılacak kredi ve alacakların nitelikleri ile karşılıklara ilişkin esas ve usuller Kurulca düzenlenir. Ayrılan özel karşılıkların tamamı, ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilir.

Mevduat kabulü

Madde 8- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına talepleri ve Kurumca uygun görülmesi halinde, Kurulun en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararlarla mevduat kabul etme izni verilir. Mevduat kabul etme izni için Kuruma yapılacak başvurulara ve başvuruda aranacak bilgi ve belgeler ile mevduat kabul etme izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller Kurumca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, öz kaynaklarına göre kabul edebilecekleri toplam mevduatın azami sınırı, öz kaynaklarının iki katını geçmemek üzere her bir mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu için Kurumca belirlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, gerçek kişiler tarafından bu nam altında açtırılan ve ticari işlemlere konu olmayan tasarruf mevduatını, diğer mevduat hesaplarından ayırmak ve mevduat hesaplarını, Kurumca belirlenecek vade ve türlerine göre tasnif etmek zorundadırlar.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun rehinlere ve 818 sayılı Borçlar Kanununun alacağın devir ve temlikine ilişkin hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler saklı kalmak şartıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını geri alma hakları hiçbir suretle sınırlandırılmaz. Mevduat sahibi ile mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu arasında vade ve ihbar süresi hakkında kararlaştırılan şartlar saklıdır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarınca kabul edilen mevduat, 4389 sayılı Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin (6) numaralı fıkrası ile düzenlenen mevduat sigortası kapsamında değildir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, nezdlerinde veya yurt içindeki bankalarda ya da özel

finans kurumlarında, kabul ettikleri mevduatın yüzde onbeşine karşılık gelen tutarda Devlet iç borçlanma senedi veya nakit olarak likidite bulundurmak zorundadır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları nezdindeki her türlü mevduat, emanet ve alacaklardan en son talep, işlem veya mudinin herhangi bir şekilde yazılı talimatı tarihinden başlayarak, on yıl içinde aranmayanlar zaman aşımına uğrar. Zaman aşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklar Hazineye gelir kaydedilir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının yapamayacakları iş ve işlemler

Madde 9- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, bu Kanunda belirlenen faaliyet konusu dışında, hiç bir ticari ve sınai faaliyette bulunamaz. Bu çerçevede mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları;

- a) Mikro girişimciler ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları dışında hiçbir gerçek ya da tüzel kişiye ayni ya da nakdi kredi veremez,
- b) Kredi kartı çıkaramaz; çekle işleyen hesap açamaz, çek karnesi veremez,
- c) Yabancı para üzerinden kredi veremez,
- d) Ortaklık kuramaz, kurulmuş ortaklıklarda pay sahibi olamaz,
- e) İhtiyaçları için Kurumca izin verilen sayı ve büyüklüğün üstünde gayrimenkul edinemez.

Alacaklardan dolayı edinilen ortaklık payları, emtia ve gayrimenkuller ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre, sermaye piyasası araçları ihracı bu maddeye göre yasak kapsamında değerlendirilmez.

Alacaklardan dolayı edinilen ortaklık payları, gayrimenkul ve emtianın elden çıkartılmasına ilişkin esas ve usuller, Kurumca çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında yazılı sözleşme zorunluluğu

Madde 10- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, mikro girişimciler ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları ile olan kredi ilişkisini düzenleyen sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekle tabidir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, müşterileri ile imzalayacağı sözleşmenin bir örneği ile birlikte, sözleşme hükümleri hakkında Kurumca istenildiğinde detaylı bilgi vermeleri zorunludur. Sözleşme hükümleri açık, anlaşılır ve kolaylıkla okunabilecek boyutlarda düzenlenir. Sözleşmede temerrüt dahil her türlü faiz oranı, yaptırım, ücret ve komisyon gibi parasal yükümlülüklerle ilişkin hükümler ile sözleşmenin yenilenmesi ve feshine ilişkin hususlar taraflarca kolayca anlaşılabilir belirlenmiş esaslara bağlanır. Müşterilerden sözleşmede yer alanlar dışında; faiz, komisyon veya masraf gibi adlar altında hiçbir şekil ve suretle ödeme talebinde bulunulamaz. Taraflar arasında akdedilen sözleşmede öngörülen şartlar, sözleşme süresi içerisinde müşteri aleyhine değiştirilemez.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında hesap ve kayıt düzeni, mali tablolar, denetim

Madde 11- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, kanuni zorunluluklar dışında hesap ve kayıtları ile mali tablolarını, Kurumca belirlenecek esas ve usullere uygun şekilde tutmak, yayımlamak ve ilgili mercilere göndermekle yükümlüdür.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, genel kurullarına sunacakları mali tablolarının, Kurumca belirlenecek esas ve usuller dahilinde bankalarda denetim yetkisi almış bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi şarttır.

Kurul, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı

ile ilgili standart oranları ve bu oranların gerekli görüldüğü takdirde yayımlanmasına ilişkin esas ve usulleri tespitte yetkilidir. Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları tespit edilecek oranlara uymak zorundadır.

Kurum, bu Kanunun uygulanmasını izlemek amacıyla mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarından belirleyeceği esaslar ve örneklerle uygun her türlü bilgi, belge, cetvel ve rapor istemeye yetkilidir. Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları, bunları Kuruma tevdi etmekle yükümlüdür.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının her türlü işlemlerinin denetimi, varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kar ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve mali bünyeyi etkileyen diğer tüm unsurların tespit ve tahlili ile bu kapsamdaki inceleme ve soruşturmalar Kurum tarafından yapılır.

Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcıları mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları ile bunlarla ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerden bu Kanun hükümleri ile ilgili görecekları bütün bilgileri istemeye, bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini incelemeye yetkili olup, bilgi istenenler de istenilen bilgileri vermekle, defter, kayıt ve belgeleri incelemeye hazır bulundurmakla yükümlüdürler. Kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve benzeri kuruluşlar ile Risk Merkezi, görevleriyle ilgili olarak istenecek her türlü bilgiyi gizli de olsa Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcılarına vermek zorundadırlar.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının faaliyet izninin kaldırılması

Madde 12- Kurumca aşağıdaki durumlardan bir veya birkaçının varlığının tespiti halinde Kurul, bir mevduat kabul eden mikro finans kuruluşuna verilen faaliyet iznini, en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararlar kaldırılmaya yetkilidir.

- a) Yüklümlüklerini vadesinde yerine getirememesi,
- b) Yüklümlüklerinin toplam tutarının varlıklarının toplam tutarını aşması,
- c) Faaliyetine devamının mevduat sahiplerinin hakları bakımından tehlike arz etmesi,
- d) 8 inci maddede belirlenen sınırların aşıldığının tespiti halinde Kurumca verilecek süre içinde aşımın giderilmemesi,
- e) 9 uncu maddeye göre yasaklanan faaliyetlerde bulunduğu tespit halinde Kurumca verilecek süre içinde bu faaliyetlerini tasfiye etmemesi,
- f) 11 inci maddede yer alan yüklümlüklere uymadığının tespiti halinde Kurumca verilecek süre içinde uyumsuzluğun giderilmemesi,
- g) Kara paranın aklanmasının önlenmesine ilişkin mevzuata aykırı fiillerin tespiti.

Faaliyet izni kaldırılan mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları genel hükümlere göre tasfiye edilir. Tasfiye halinde, tasarruf mevduatı sahiplerinin alacakları öncelikli olarak ödenir. Kurum, tasfiye işlemlerini denetlemeye ve ilgililerden gerekli göreceği her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkilidir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun yönetim kurulu başkan ve üyeleri, denetçileri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunu ilzam eden memurlarının, kanuna aykırı karar ve işlemleriyle mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu hakkında bu madde hükümlerinin uygulanmasına neden olduklarının tespiti halinde, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşuna verdikleri zararlarla sınırlı olmak üzere, bunların şahsî sorumlulukları yoluna gidilerek, Kurul kararına istinaden ve genel hükümler uyarınca, oluşacak tasfiye kurulunun talebi üzerine şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir. Bu karar ve işlemler, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun yönetim ve denetimini elinde bulunduran ortaklara

menfaat temini amacıyla yapıldığı takdirde, menfaat temin eden ortaklar hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden aynı hüküm uygulanır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına uygulanacak idari para cezaları

Madde 13- Kurul kararıyla ve gerekçesi belirtilmek suretiyle, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına, bu Kanunun;

- a) 4 üncü maddesi hükümlerine aykırılık halinde beş milyar lira,
- b) 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı şekilde atama yapılması veya üçüncü fıkrasında belirtilen kişilerin yasaklanan görevlerde çalıştırılması halinde, on milyar lira ve cezanın tebliğ tarihinden itibaren on iş günü içinde aykırılığın giderilmemesi halinde, bu sürenin bitiminden itibaren geçen her gün için verilmiş olan cezanın yüzde onu tutarında,
- c) 6 ncı maddesine aykırı şekilde şube açılması halinde sekiz milyar lira,
- d) 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki kredi sınırlarına uyulmaması halinde, beş milyar liradan az olmamak üzere, aykırılık oluşturan tutarın yüzde onu tutarında,
- e) 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasına göre, ayrılması gereken karşılıkların tesis edilmemesi halinde, üç milyar liradan az olmamak üzere, ayrılması gereken karşılık tutarının binde ikisi; üç aydan az olmamak üzere Kurumca verilecek süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde ise tesis edilmeyen karşılık tutarının yüzde üçü tutarında,
- f) 8 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki sınıra uyulmaması halinde, on milyar liradan az olmamak üzere aykırılık oluşturan tutarın yüzde biri tutarında,

g) 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde iki milyar lira,

h) 8 inci maddesinin altıncı fıkrasındaki yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, üç milyar liradan az olmamak üzere, bulundurulması gereken tutarının binde ikisi; üç aydan az olmamak üzere Kurumca verilecek süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde ise bulundurulması gereken tutarın yüzde üçü tutarında,

ı) 11 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırılık halinde on milyar lira,

idari para cezası uygulanabilir.

İdari para cezalarının uygulanmasından önce ilgili mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun savunması alınır. Savunma istendiğine ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde savunma verilmemesi halinde savunma hakkından feragat edildiği kabul edilir.

İdari para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin tekrarı halinde, süreli ve oransal cezalar hariç olmak üzere, verilen para cezası iki katı, ikinci ve müteakip tekrarlarda üç katı artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde, önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Verilen idari para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir ve Kurumun bildirim üzerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.

Bu maddeye göre ceza uygulama hakkı, aykırılığın vuku bulduğu tarihten itibaren beş yıllık zaman aşımına tabidir. Adli ceza gerektiren fiiller için ayrıca idari para cezası uygulanmaz.

6 ncı maddeye aykırı şekilde şube açılması halinde birinci fıkranın (c) bendi hükmü uygulanmakla birlikte bunlar Kurumun talebi üzerine valiliklerce geçici veya sürekli olarak kapatılabilir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına uygulanacak adli cezalar

Madde 14- Bu Kanuna göre alınması gereken izinleri almaksızın, mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleri ile uğraşan veya ticaret unvanları, her türlü belgeleri, ilan ve reklamları veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu adını kullanan, mikro girişimcilere finansman faaliyetinde buldukları izlenimini verecek söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri, fiile katılma derecelerine göre, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve onbeş milyar liradan yirmibeş milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Ayrıca, Kurulun talebi üzerine, bu suçları işleyen kişilerin işyerlerinin sürekli veya bir yılı geçmemek üzere geçici olarak kapatılmasına, ilan ve reklamlarının durdurulması veya toplatılmasına mahkemece karar verilir.

8 inci maddenin dördüncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, mevduat sahiplerinin mevduatlarını geri almalarını kasıtlı olarak engelleyen mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının görevli veya ilgili mensupları altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş milyar lira ağır para cezası ile cezalandırılır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları, görevleri dolayısıyla kendilerine tevdi olunan veya muhafazaları, denetim veya sorumlulukları altında bulunan mevduat kabul eden mikro finans kuruluşuna ait para veya sair varlıkları zimmetlerine geçirirlerse, altı yıldan oniki yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılacakları gibi, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun uğradığı zararı tazmine mahkum edilirler. Bu fıkrada gösterilen

suç, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunu aldatacak ve fiilin açığa çıkmamasını sağlayacak her türlü hileli faaliyette bulunmak suretiyle işlenmişse, faile oniki yıldan aşağı olmamak üzere, ağır hapis ve meydana gelen zararın üç katı kadar ağır para cezası verilir. Ayrıca, meydana gelen zararın ödenmemesi halinde, mahkemece re'sen ödettilmesine hükmolunur. Zararın kovuşturma yapılmadan önce tamamıyla ödenmiş olması halinde cezaların yarısı, ödeme hükümden önce gerçekleştirilmiş ise, üçte bir oranında indirilir.

Bu Kanunda gösterilen yetkili mercilerin ve denetim görevlilerinin istedikleri bilgi ve belgeleri vermeyen ya da denetim görevlilerinin görevlerini yapmalarına engel olan gerçek kişilerle tüzel kişilerin görevli ve ilgilileri bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş milyar liradan onbeş milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının, bu Kanunda gösterilen merciler ile denetim görevlilerine, mahkemelere ve diğer kamu kurumlarına hitaben düzenledikleri belgeler ile yayımladıkları belgelerde yapılan gerçeğe aykırı beyanlardan, işlemlerin kayıt dışı bırakılmasından veya gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyen şekilde muhasebeleştirilmesinden dolayı, bunları veya bunların düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbeş milyar liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu Kanunun uygulanmasında ve uygulanmasının denetiminde görev alanlar, görevleri sırasında öğrendikleri mevduat kabul eden mikro finans kuruluşları ve müşterilerine ait sırları, bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük, görevden ayrılmalardan sonra da devam eder. Bu

yükümlülüğe uymayan kimseler hakkında, bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve on milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mensupları ve diğer görevlileri, sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına veya müşterilerine ait sırları bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar. Bu yükümlülük, görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Bu madde hükmüne aykırı davrandığı tespit edilen kişiler hakkında, bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve beş milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Altıncı ve yedinci fıkralarda yazılı kişiler, sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, üç yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezasına ve onbeş milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkum edilmekle birlikte, fiilin önemine göre, bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları geçici veya sürekli olarak yasaklanır.

Bu Kanuna göre, suç teşkil eden hareket ve fiiller başka kanunlara göre de cezayı gerektirdiği takdirde, failleri hakkında en ağır cezayı gerektiren kanun maddesi uygulanır. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun sorumluluğu gerektiren hükümleri saklıdır.

Bu Kanunda belirtilen cezalara ilişkin suçlardan dolayı kovuşturma yapılması, Kurumun Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunmasına bağlıdır. Bu başvuru ile Kurum aynı zamanda müdahil sıfatını kazanır. Cumhuriyet savcıları kovuşturmayaya yer olmadığına karar verirlerse, Kurum, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza yetkilidir. Bu maddenin üçüncü, yedinci ve sekizinci fıkralarında yazılı suçlardan dolayı ilgili kişi ve kuruluşların dava açma hakkı saklıdır. Bu maddeye göre açılacak davalar, ilgili mevduat kabul

eden mikro finans kuruluşunun merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemelerde 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre görülür. Para cezalarında tüzel kişilerin sorumluluğu 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 65 inci maddesine göre tayin olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mevduat Kabul Etmeyen Mikro Finans Kuruluşları

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları

Madde 15- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının kurulmasına Kurul kararı ile izin verilir. Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının faaliyete geçmeleri için, bir asgari sermaye şartı aranmaz.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının, yönetmelikte belirtilen büyüklüklerine göre, anonim şirket ve limited şirket şeklinde kurulması, ana sözleşmelerinin bu Kanun hükümlerine uygun olması, kurucularının;

- a) Müflis veya konkordato ilan etmiş olmaması,
- b) Tasfiyeye tabi tutulan bankerler, bankalar, sigorta şirketleri ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankalarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla bir oranda pay sahibi olmaması,
- c) Hakkında 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14 üncü maddesi uyarınca işlem yapılmakta olan bir bankada doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla oranda veya bu oranın altında olsa dahi yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması,
- d) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile, ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmamış olması ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22 nci maddesi ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine muhalefet yahut basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma,

kara para aklama veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya iştirak suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,

şarttır.

Siyasi partiler, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında hiç bir şekil ve surette doğrudan ya da dolaylı olarak pay sahibi olamazlar. Bu yasak, basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşları, bu kuruluşlarda doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olanlar ile bunlarla 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 inci maddesinin (3) numaralı bendinde yazılı derecelerde akrabalığı bulunan kimseler ve basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşlarında ücret veya sair adlar altında yapılan ödemelerle istihdam edilenler bakımından da uygulanır.

2908 sayılı Dernekler Kanunu hükümlerine göre kurulan ve faaliyet gösteren dernekler, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre kurulan ve faaliyet gösteren vakıflar ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine göre kurulan kooperatifler ve birlikler Kurumdan izin almak kaydıyla, mikro girişimcilere finansman sağlamak üzere mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu kurabilirler.

Sendikalar, meslek kuruluşları, yerel yönetimler ve bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olduğu kuruluş ve şirketler, munzam ve emeklilik sandıkları da mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu kurabilirler. Faaliyet izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller Kurulca düzenlenir. İzin verilmesine esas teşkil eden şartların kaybedilmesi halinde, verilen izin aynı usulde kaldırılır ve ilgili mercilere bildirilir. Bu kapsamdaki faaliyetler bu Kanun hükümlerine tabi değildir.

Bu kuruluşlar, mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleri ile ilgili olarak, Kurumun, belirleyeceği esas

ve örneklere uygun olarak isteyeceği her türlü bilgi, belge, cetvel, rapor ve mali tabloyu Kuruma tevdi etmekle yükümlüdür.

Bu kuruluşların mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleri hakkında, yılda bir kez yönetmelikte belirlenen esaslar çerçevesinde, büyüklüklerine göre serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir tarafından düzenlenecek denetim raporu, her yılın mart ayı sonuna kadar Kuruma tevdi edilir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarınca yurt içinde veya yurt dışında yerleşik gerçek veya tüzel kişilerden, Kurumdan izin alınması kaydıyla sağlanan, herhangi bir şarta bağlı olmayan ve geri ödenme talebi bulunmayan bağış niteliğindeki kaynaklar, özkaynaklar hesabında yer alır.

Kurulmuş olan mevduat kabul etmeyen bir mikro finans kuruluşunun faaliyete geçmek için Kuruldan ayrıca "mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu faaliyet izni" alması şarttır.

Faaliyet izni için, Kuruma yapılacak başvurulara ve başvuruda aranacak bilgi ve belgeler ile faaliyet izninin verilmesine ilişkin esas ve usuller Kurulca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Kuruluşa ilişkin izinler, izin tarihinden itibaren bir yıl içinde faaliyete geçilmemesi halinde geçersiz olur.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının anasözleşme ve ortak değişiklikleri, hisse devirleri

Madde 16- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının ana sözleşme ve ortak değişiklikleri ile hisse devirlerine ilişkin hususlarda 4 üncü madde hükümlerine uyum ve Kurumun izni aranır.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının yönetim organları

Madde 17- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının yönetim organları, ana sözleşmelerinde belirtilen esaslara uygun olarak belirlenir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında şubeler

Madde 18- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının şube açması ve şubelerin faaliyete geçmesi Kurumun iznine tabidir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında krediler

Madde 19- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları, yönetim kurulu kararı ile mikro girişimcilere kredi kullanırabilir. Yönetim kurulu, bu yetkisini belirleyeceği esaslar çerçevesinde genel müdürlüğe veya şubelere devredebilir. Yetki devri, yönetim kurulunun sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Bir mikro girişimciye kullanılacak kredi miktarı ve şartları, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu ile mikro girişimci arasındaki mutabakat sonucu belirlenir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları; birden fazla mikro girişimcinin bir araya gelerek oluşturdukları gruplara da tarafların mutabık kaldıkları şartlarla kredi kullanırabilir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının yapamayacakları iş ve işlemler

Madde 20- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları, bu Kanunda belirlenen faaliyet konusu dışında hiç bir ticari ve sınai faaliyette bulunamaz. Bu çerçevede mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları;

- a) Mikro girişimciler dışında hiçbir gerçek ya da tüzel kişiye ayni ya da nakdi kredi veremez,
- b) Kredi kartı çıkaramaz, çekle işleyen hesap açamaz, çek karnesi veremez,
- c) Yabancı para üzerinden kredi veremez,
- d) İhtiyaçları için Kurumca izin verilen sayı ve büyüklüğün üstünde gayrimenkul edinemez,
- e) Ortaklık kuramaz, kurulmuş ortaklıklarda pay sahibi olamaz.

Alacaklardan dolayı edinilen ortaklık payları, emtia ve gayrimenkuller ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre, sermaye piyasası araçları ihracı bu maddeye göre yasak kapsamında değerlendirilmez.

Alacaklardan dolayı edinilen ortaklık payları, gayrimenkul ve emtianin elden çıkartılmasına ilişkin esas ve usuller Kurumca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında yazılı sözleşme zorunluluğu

Madde 21- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mikro girişimciler ile olan kredi ilişkisini düzenleyen sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekilde tabidir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının, müşterileri ile imzalayacağı sözleşmenin bir örneği ile birlikte, sözleşme hükümleri hakkında Kurumca istendiğinde detaylı bilgi verilmesi zorunludur. Sözleşme hükümleri açık, anlaşılır ve kolaylıkla okunabilecek boyutlarda düzenlenir. Sözleşmede hizmet maliyeti veya temerrüt dahil her türlü faiz oranı, yaptırım, ücret ve komisyon gibi parasal yükümlülüklerle ilişkin hükümler ile sözleşmenin yenilenmesi ve feshine ilişkin hususlar taraflarca kolayca anlaşılabilirlik belirlenmesi esaslarına bağlanır.

Müşterilerden sözleşmede yer alanlar dışında; faiz, komisyon, hizmet maliyeti veya masraf gibi adlar altında

hiçbir şekil ve suretle ödeme talebinde bulunulamaz. Taraflar arasında akdedilen sözleşmede öngörülen şartlar, sözleşme süresi içerisinde müşteri aleyhine değiştirilemez.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında hesap ve kayıt düzeni, mali tablolar, denetim

Madde 22- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının, kanuni zorunluluklar dışında hesap ve kayıtları ile mali tablolarını Kurulca belirlenecek esas ve usullere uygun şekilde tutmak, yayımlamak ve ilgili mercilere göndermekle yükümlüdürler.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mali tablolarının, Kurumca çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek esaslara uygun olarak büyüklüklerine göre serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir tarafından denetlenmesi şarttır.

Kurul, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart oranları ve bu oranların gerekli görüldüğü takdirde, yayımlanmasına ilişkin esas ve usulleri tespiti yetkilidir. Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları tespit edilecek oranlara uymak zorundadır.

Kurum, bu Kanunun uygulanmasını izlemek amacıyla mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarından, belirleyeceği esaslar ve örneklerle uygun her türlü bilgi, belge, cetvel ve rapor istemeye yetkilidir. Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları bunları Kuruma tevdi etmekle yükümlüdür.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının her türlü işlemlerinin denetimi, varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kar ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve mali bünyeyi etkileyen diğer tüm unsurların tespit ve tahlili ile bu kapsamdaki inceleme ve soruşturmalar Kurum tarafından yapılır.

Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcıları; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları ile bunlarla ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerden bu Kanun hükümleri ile ilgili görecekları bütün bilgileri istemeye, bunların tüm defter, kayıt ve belgelerini incelemeye yetkili olup, bilgi istenenler de istenilen bilgileri vermekle; defter, kayıt ve belgeleri incelemeye hazır bulundurmakla yükümlüdürler. Kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve benzeri kuruluşlar ile Risk Merkezi, görevleriyle ilgili olarak istenecek her türlü bilgiyi gizli de olsa, Bankalar Yeminli Murakıpları ve yardımcılarına vermek zorundadırlar.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında faaliyet izninin kaldırılması

Madde 23- Kurumca aşağıdaki durumlardan bir veya birkaçının varlığının tespiti halinde Kurul, bir mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşuna verilen faaliyet iznini Kurul kararıyla kaldırmaya yetkilidir.

- a) Yükümlülüklerini vadesinde yerine getirememesi
- b) Yükümlülüklerinin toplam tutarının varlıklarının toplam tutarını aşması,
- c) 20 nci maddeye göre yasaklanan faaliyetlerde bulunulduğunun tespiti halinde, Kurumca verilecek süre içinde bu faaliyetlerini tasfiye etmemesi,
- d) 22 inci maddede yer alan yükümlülüklere uymadığının tespiti halinde, Kurumca verilecek süre içinde uyumsuzluğun giderilmemesi,
- e) Kara paranın aklanmasının önlenmesine ilişkin mevzuata aykırı fiillerin tespiti.

Faaliyet izni kaldırılan mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları, genel hükümlere göre tasfiye edilir. Kurum, tasfiye işlemlerini denetlemeye ve ilgililerden gerekli göreceği her türlü bilgi ve belgeyi istemeye yetkilidir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun yönetim kurulu başkan ve üyeleri, denetçileri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları ve imzaları mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunu ilzam eden memurlarının kanuna aykırı karar ve işlemleriyle mikro finans kuruluşu hakkında bu madde hükümlerinin uygulanmasına neden olduklarının tespiti halinde, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşuna verdikleri zararlarla sınırlı olmak üzere, bunların şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek Kurul kararına istinaden ve genel hükümler uyarınca oluşacak tasfiye kurulunun talebi üzerine, şahsın iflasına mahkemece karar verilebilir.

Bu karar ve işlemler mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun yönetim ve denetimini elinde bulunduran ortaklara menfaat temini amacıyla yapıldığı takdirde, menfaat temin eden ortaklar hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden aynı hüküm uygulanır.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına uygulanacak idari para cezaları

Madde 24- Kurul kararıyla ve gerekçesi belirtilmek suretiyle mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına, bu Kanunun;

- a) 16 ncı maddesi hükümlerine aykırılık halinde üç milyar lira,
- b) 18 inci maddesine aykırı şekilde şube açılması halinde beş milyar lira,
- c) 22 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırılık halinde beş milyar lira,

idari para cezası uygulanabilir.

İdari para cezalarının uygulanmasından önce, ilgili mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun savunması alınır. Savunma istendiğine ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde savunma verilmemesi halinde, savunma hakkından feragat edildiği kabul edilir.

İdari para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin tekrarı halinde, verilen para cezası iki katı, ikinci ve müteakip tekrarlarda üç katı artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde, önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Verilen idari para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir ve Kurumun bildirim üzerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.

Bu maddeye göre ceza uygulama hakkı, aykırılığın vuku bulunduğu tarihten itibaren beş yıllık zamanaşımına tabidir. Adli ceza gerektiren fiiller için ayrıca idari para cezası uygulanmaz.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına uygulanacak adli cezalar

Madde 25- Bu kanuna göre, alınması gereken izinleri almaksızın mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleriyle uğraşan veya ticaret unvanları, her türlü belgeleri, ilan ve reklamları veya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu adını kullanan, mikro girişimcilere finansman faaliyetinde buldukları izlenimini oluşturacak söz ve deyimleri kullanan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevlileri, fiile katılma derecelerine göre, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Ayrıca, Kurulun talebi üzerine, bu suçları işleyen kişilerin işyerlerinin sürekli veya bir yılı geçmemek üzere geçici olarak kapatılmasına, ilan ve reklamlarının durdurulması veya toplatılmasına mahkemece karar verilir.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları görevleri dolayısıyla kendilerine tevdi olunan veya

muhafazaları, denetim veya sorumlulukları altında bulunan mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşuna ait para veya sair varlıkları zimmetlerine geçirirlerse, altı yıldan oniki yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılacakları gibi, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun uğradığı zararı tazmine mahkum edilirler.

Üçüncü fıkrada gösterilen suç, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunu aldatacak ve fiilin açığa çıkmamasını sağlayacak her türlü hileli faaliyette bulunmak suretiyle işlenmiş ise, faile oniki yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis ve meydana gelen zararın üç katı kadar ağır para cezası verilir. Ayrıca, meydana gelen zararın ödenmemesi halinde, mahkemece re'sen ödetirilmesine hükmolunur. Zararın kovuşturma yapılmadan önce, tamamıyla ödenmiş olması halinde cezaların yarısı, ödeme hükümden önce gerçekleştirilmiş ise üçte bir oranında indirilir.

Bu Kanunda gösterilen yetkili mercilerin ve denetim görevlilerinin istedikleri bilgi ve belgeleri vermeyen ya da denetim görevlilerinin görevlerini yapmalarına engel olan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevli ve ilgilileri bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş milyar liradan onbeş milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının bu Kanunda gösterilen merciler ile denetim görevlilerine, mahkemelere ve diğer resmi dairelere hitaben düzenledikleri belgeler ile yayımladıkları belgelerde yapılan gerçeğe aykırı beyanlardan, işlemlerin kayıt dışı bırakılmasından veya gerçek mahiyetlerine uygun düşmeyecek şekilde muhasebeleştirilmesinden dolayı, bunları veya bunların düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler, görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve onbeş milyar liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Bu Kanunun uygulanmasında ve uygulanmasının denetiminde görev alanlar, görevleri sırasında öğrendikleri mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları ve müşterilerine ait sırları, bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar.

Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Bu yükümlülüğe uymayan kimseler için, bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve on milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mensupları ve diğer görevlileri, sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına veya müşterilerine ait sırları, bu konuda kanunen açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Bu madde hükmüne aykırı davrandığı tespit edilen kişiler hakkında bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve beş milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Beşinci ve altıncı fıkralarda yazılı kişiler, sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, üç yıldan beş yıla kadar ağır hapis cezasına ve onbeş milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına mahkum edilmekle birlikte, fiilin önemine göre, bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları geçici veya sürekli olarak yasaklanır.

Bu Kanuna göre suç teşkil eden hareket ve fiiller başka kanunlara göre de cezayı gerektirdiği takdirde, failleri hakkında en ağır cezayı gerektiren kanun maddesi uygulanır. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun sorumluluğu gerektiren hükümleri saklıdır.

Bu Kanunda belirtilen cezalara ilişkin suçlardan dolayı kovuşturma yapılması, Kurumun Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunmasına bağlıdır.

Bu başvuru ile Kurum aynı zamanda müdahil sıfatını kazanır. Cumhuriyet savcılarını kovuşturmaya yer olmadığına karar verilerse, Kurum, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre kendisine tebliğ edilecek bu kararlara karşı itiraza yetkilidir.

İkinci, altıncı ve yedinci fıkralarda yazılı suçlardan dolayı ilgili kişi ve kuruluşların dava açma hakkı saklıdır. Bu maddeye göre açılacak davalar, ilgili mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun merkezini bulunduğu yerdeki mahkemelerde 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre görülür. Para cezalarında tüzel kişilerin sorumluluğu, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 65 inci maddesine göre tayin olunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Hükümler

Bankalar ve özel finans kurumları ile ilgili hükümler

Madde 26 - Mikro girişimcilere bu Kanun hükümleri ile öngörüldüğü şekilde finansman sağlayan, 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümlerine göre faaliyet gösteren bankalar ile özel finans kurumlarına, mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleriyle sınırlı olmak kaydıyla, bu Kanunun 31, 32, 33 ve 34 üncü maddelerinde yer alan hükümler aynen uygulanır.

Mikro Finans Kuruluşları Birliği

Madde 27- Mikro finans alanında faaliyet gösteren mevduat kabul eden ve etmeyen kuruluşların üye olduğu ve Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kurulan ve faaliyete geçen Mikro Finans Kuruluşları Birliği oluşturulur.

Mikro Finans Güvence Fonu

Madde 28- Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarındaki mevduat hesaplarının sigorta edilebilmesi amacıyla, Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde mikro finans kuruluşları mevduatlarına ilişkin Mikro Finans Güvence Fonu oluşturulur.

Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarında parasal tutarlar

Madde 29- Bu Kanundaki parasal sınır ve oranlardan her biri, her yıl kısmen ya da tamamen, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan toptan eşya fiyatları endeksinin iki katının gerektirdiği miktar ve sınırları geçmemek üzere Kurul kararıyla artırılabilir.

Diğer kanunların uygulanması

Madde 30- Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşları hakkında 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 40 ıncı maddesi hükümleri uygulanmaz.

Bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

Madde 31- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (I) bendinin sonuna aşağıdaki ibare eklenmiştir.

"... İle Kanunla kurulmuş ve elde ettikleri karları sermayelerine ilave eden Mikro Finans Kuruluşları."

Madde 32- 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"m) Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarınca Mikro Finans Kuruluşları Hakkında Kanun hükümlerine göre sağlanan bağışlar."

Madde 33- 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 29 uncu maddesinin (n) bendinin sonuna aşağıdaki ibare eklenmiştir.

"...ile Kanunla kurulmuş ve elde ettiği karı sermayeye ilave eden Mikro Finans Kuruluşlarının verdikleri krediler dolayısıyla kendi lehlerine aldıkları paralar,"

Madde 34- 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun "IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar" bölümü 23 üncü fıkrasının sonuna aşağıdaki ibare eklenmiştir.

" Kanunla kurulmuş ve elde ettiği karı sermayeye ilave eden Mikro Finans Kuruluşlarının kuruluş amaçları kapsamında düzenlenen kağıtlar."

Yürürlük

Madde 35- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 36- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Kamudan toplanan tasarrufların ve diğerk kaynakların ekonominin ihtiyaçlarına uygun şekilde etkin olarak kullanımını amaçlayan bankacılık sistemi, mevcut kaynaklarını genel olarak teminata dayalı geleneksel kredilendirme yöntemleri ile kullanılmaktadır.

Gelir seviyelerinin düşük olması itibarıyla, teminat olarak gösterecek varlığı olmayan ve bankaların potansiyel müşteri kitlesi dışında bırakılan grupları desteklemek amacıyla pek çok ÷lke sübvansiyon politikaları uygulamıştır. Ancak, 1980'lere geldiğinde, sübvansiyonlu kredilerin gerçekten amacına ulaşım ulaşmadığına yönelik eleştiriler ile sübvansiyonlu ve hedefe yönelik kredi programlarının kredi kayıplarına yol açması piyasa tabanlı çözümün bir parçası olarak, yoksullara küçük bir sermayeyi ifade eden mikro kredinin yaygınlaşmaya başlamasına yol açmıştır.

Sigortacılık faaliyetini de ifade eden mikro finansman, mevcut ticari finansal kurumların hizmet sunamadıkları veya eksik hizmet sundukları kişilere erişim sağlanarak finansal hizmetin sunulması olarak tanımlanabilir. Mikro finansmanda amaç, düşük geliri kişi ya da gruplara etkin bir şekilde erişim sağlayan, sürdürülebilir ve istikrarlı finansman politika ve programlarının yürütülmesidir. Mikro finansmanın ilgi alanına girebilecek kişiler çoğunlukla kırsal kesimde veya kentsel alanların çevrelerinde yaşamakta olan düşük geliri kişilerdir. Mikro finansmanda hedef kitle genellikle düşük geliri kadın ve erkekler veya kendi hesabına çalışan mikro girişimcilerdir. Genel olarak, düşük gelirlilere finansal hizmet götüren her türlü formal ya da informal örgütler mikro finans kuruluşu olarak tanımlanmaktadır.

Mikro finansman yalnızca kişilerin gelir düzeyini artırmak için kullanılan araçlardan biri olmayıp, aynı

zamanda kredi ve tasarruf gibi finansal hizmetlere erişimi olmayan kişileri sisteme kazandırarak mali piyasaların derinleşmesine katkıda bulunan bir sistem olarak da görülmektedir. Mikro finansman hizmetleri yoluyla gelir seviyesinde kaydedilebilecek bir artışın, mevcut bankacılık sisteminden yararlanabileceklerin sayısında da artışa yol açabileceği dikkate alındığında, mikro finansman sisteminin bir bütün olarak ekonomiye katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Mikro finans kuruluşları düşük geliri kişi ve gruplara tasarruf, kredi, sigorta ve ödeme gibi finansal aracılık hizmetlerinin yanında, grup oluşturma, güven hissi oluşturma, finansal alanda eğitim verme gibi sosyal aracılık hizmetleri de sunabilmektedir.

Mikro finansman Türkiye için yeni bir kavram olmayıp, değişik kurumsal yapılar altında uygulanmaktadır. Düşük gelir gruplarına ve mikro girişimci sayılabilecek esnaf ve sanatkarlara Halk Bankası "ihtisas" ve "kooperatif" kredileri adı altında mikro finansman kapsamına girebilecek finansal hizmetleri sunmaktadır. Ziraat Bankası, düşük geliri hane halklarına ve düşük geliri çiftçilere ulaşma konusunda potansiyele sahip bir diğer kurumdur. Hazine Müsteşarlığı tarafından yetkiendirilen ikrazatçılar da formal hizmet sunucular arasında sayılabilirler. Ayrıca, esnaf ve sanatkar kooperatifleri, küçük çiftçi kooperatifleri, bazı meslek odalarının oluşturduğu yardımlaşma sandıkları gibi bir çok örgütlenme biçimi mevcuttur. Gelenekler, sıkı aile bağı ve dayanışması gibi sosyo-kültürel nedenlerden dolayı Türkiye'de arkadaşlar, aile bireyleri, komşular, sayısı konusunda bir tahmin yapmanın güç olduğu "tefeciler" gibi oldukça fazla sayıda informal mikro finans sunucularının olduğunu belirtmekte fayda vardır.

Ancak, mevcut uygulamalar ile Bangladeş (Grameen Bank), ABD (Grameen USA), Latin Amerika (ACCION), Endonezya (Bank Rakyat), Bolivya

(PRODEM / BancoSol) gibi mikro finansman yaklaşımının yaygın olarak uygulandığı bazı bölgeler karşılaştırıldığında, Türkiye'deki mikro finansman faaliyetlerinin "sübvansiyon" kimliğini muhafaza ettiği, düşük gelirli kişilere sürekli gelir elde edebilecekleri bir istihdam alanı sağlamaktan çok mevcut durumdaki finansman ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik kamu politikasının bir parçası olma niteliğinin ağır bastığı gözlenmektedir.

Son yıllarda Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde de uygulama alanı bulan mikro finansman faaliyetleri, IFC, Avrupa Kalkınma ve Yatırım Bankası, KfW ve Commerzbank'ın katılımıyla Romanya, Bulgaristan, Arnavutluk, Moldova, Yugoslavya gibi ülkelerde kurulan formal mali kurumlarla önem kazanmıştır.

Giderek küreselleşen bir finansal ortamda kalkınma ve büyüme arzusunda olan bir ülke olarak Türkiye'nin gelişmiş finansal piyasaların temel düzenleme ilkelerini takip etmekle birlikte, gelir dağılımındaki sorunlar dikkate alındığında, özellikle gelişmekte olan ülkelerde uygulama alanı bulan mikro finansman yönteminin öncelikle hukuki alt yapısını oluşturarak bu alandaki oluşumlara yol açmak zorunda olduğu görülmektedir. Bu itibarla, ülkemizde geleneksel bankacılık faaliyetleri yanında, münhasıran mikro finansman hizmeti sunmak üzere oluşturulmuş mevduat kabul eden ve kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına da ihtiyaç bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen ihtiyaçları gidermek amacıyla hazırlanmış olan bu Kanun ile mikro finans kuruluşlarının kuruluşu, yönetimi, çalışma esasları ve denetlenmeleri uluslararası uygulamalar da dikkate alınmak suretiyle düzenlenmiştir.

Bu düzenleme ile özellikle mevduat kabul eden ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları arasında bir farklılaşma yapılmıştır. Böylece, bir yandan

yüksek sermayeli ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına da kredi verebilecek özellikle bir yapılaşmaya gidilirken, diğer taraftan özellikle yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunmak maksadıyla, yurt sathına yayılması zorunlu olan mikro finans faaliyetlerini yürütebilecek özellikte ve düşük özkaynaklar ile kurulabilecek mikro finans kuruluşlarının desteklenmesine çalışılmıştır.

Ayrıca, mikro finans kuruluşlarının mevduat kabul eden ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları olarak ayrılması ve her biri için uygulama esaslarının ayrıca belirlenmesi hakkaniyet ilkelerine uygun olacaktır.

Böylece, sivil toplum kuruluşları da özellikle kırsal kesimdeki küçük girişimcilerin ihtiyaçlarını karşılayıcı, yoksulluğu azaltıcı, gelir getirici faaliyetleri destekleyerek göçü engelleyici ve özellikle yerel işsizliği azaltıcı minimum sermaye gereği olmayan ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları faaliyette bulunabileceklerdir.

Türkiye'de mevduat kabul eden büyük sermayeli mikro finans kuruluşları yanında, yoksulluğun yoğun olarak görüldüğü özellikle kırsal kesimde faaliyet gösterecek sivil toplum kuruluşlarının yöresel olarak kurdukları mikro finans kuruluşlarının oluşturulması mümkün hale gelecektir.

Bu sistem ile büyük ve hantal mikro finans kuruluşları yerine, esnek ve mahalli olarak daha katılımcı, verimli ve daha düşük maliyetle çalışabilecek bir yapılanmaya gidilmiş olacaktır. Böylece, hedef kitle olan yoksul insanlara, daha hızlı, daha etkin ve ihtiyaçları anında hizmet verme imkanı sağlanmış olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile; Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmektedir. Kanunun amacı refahın yaygınlaştırılması ve, işsizliğin azaltılması maksadıyla ihtiyaç sahiplerine sermaye sağlamak üzere kurulacak mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarının kuruluş, yönetim, çalışma, tasfiye ve denetlenmelerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Madde 2- Madde ile; Kanunda yer alan, mevduat kabul eden ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu, mikro girişimci gibi temel kavramlar tanımlanmıştır.

Madde 3- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında kuruluş ve faaliyete geçme esasları açıklanmış olup, mikro finansman hizmetinin güvenli ve istikrarlı bir şekilde yürütülmesini teminen mikro finans kuruluşlarının kuruluş ve faaliyetlerine Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca izin verilmesi öngörülmüştür.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının bankalarda ve diğer mali kurumların bir çoğunda olduğu gibi anonim şirket şeklinde kurulmaları öngörülmüş, ancak kullandıracakları kredilerin çok düşük tutarlarda olması öngörüldüğünden asgari özkaynak şartı bankalara kıyasla daha düşük tutulmuştur. Ayrıca, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının özkaynaklarının hesabında, hibe şeklinde ulusal ya da uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakların ana sermaye unsurları arasında dikkate alınmasına olanak sağlanarak, ulusal veya uluslararası kuruluşlardan bu tür kaynakların sağlanabilmesinin teşvik edilmesi amaçlanmış ve özkaynağın ödenmiş sermayeden az olmaması zorunluğu getirilmiştir.

Kurucularda aranan şartlar, mali piyasaların güvenli ve istikrarlı çalışmasını ve kredi müşterileri ile mudilerin

haklarının korunmasını teminen, bankalar ve diğ er mali kurumların kurucularında aranan şartlara denk tutulmuştur.

Diğ er yandan, finansman faaliyetlerinin belirli kişi ya da gruplarda yoğunlaşmasının engellenmesi ve gerç ekten ihtiyacı olanlara yönelik olarak sürdürülmesini teminen; siyasi partilerin, derneklerin, vakıfların, sendikaların, meslek kuruluşlarının, kooperatiflerin, birliklerin, yerel yönetimler ile bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olduğ u kuruluş ve şirketlerin, mikro finans kuruluşlarında doğrudan ya da dolaylı olarak pay sahibi olmaları yasaklanmış, ayrıca, genel olarak mali piyasaların yönlendirmelere karşı çok duyarlı olması ve bu duyarlılığın zaman zaman piyasaları kırılğan hale getirdiğ i gerç eğ inden hareketle basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşları, bu kuruluşlarda doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olanlar ve bunlarla belirli derecelerde akrabalığı bulunan kimseler ve basın, yayın, televizyon ve radyo kuruluşlarında ücret veya sair adlar altında yapılan ödemelerle istihdam edilenler de bu yasak kapsamına alınmıştır.

Kurulma aşamasından sonra faaliyete geçebilmek için, bu sürecin takibini teminen kuruluş izni almış olan mevduat kabul eden mikro finans kuruluşunun faaliyete geçmek için Kuruldan ayrıca izin alması öngörülmüştür.

Madde 4- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında ana sözleşme, ortak değ iş iklikleri ve hisse devirleri açıklanmakta, mali piyasaların güvenli ve istikrarlı çalışmasını ve kredi müşterileri ile mudilerin haklarının korunmasını teminen, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının ana sözleşmelerindeki değ iş iklikler için Kurumun uygun görüşünün alınması, kuruluşların mülkiyet yapısının etkin bir şekilde izlenebilmesini teminen belirtilen oranlarda hisse devir ya da edinimlerinde Kurulun izninin olması öngörülmüştür.

Madde 5- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının faaliyetlerinin ihtisas alanı olması dikkate alınarak; yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun ve genel müdür ve yardımcılarının belirtilen alanlarda eğitim görmüş olmaları ve gerekli mesleki tecrübeye sahip olmaları şartı getirilmiştir. Ancak, kuruluşların farklı uzmanlık alanlarında yöneticilere ihtiyacı olabileceği de dikkate alınarak, genel müdür yardımcılarında yarısı için, Kanunda belirlenen alanlarda öğrenim görmüş ve mesleki tecrübe edinmiş olma şartı aranmamıştır.

Ayrıca kuruluşların üst düzey yöneticilerinin Kurum tarafından etkin bir şekilde izlenebilmesine olanak sağlamak amacıyla, genel müdürlüğe ve yardımcılıklarına atanacak kişiler için Kurumun uygun görüşünün alınması zorunluluğu getirilmiştir.

Mikro finans kuruluşlarının bir mali kurum olması ve mali piyasaların temelde güven ve itibara dayalı olarak çalıştıkları gerçeğinden hareketle, kuruluşların yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yönetici ve denetçilerinin kurucularda aranan şartları taşımaları zorunlu tutulmuş ve bunlar 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Kanunu hükümlerine tabi kılınmıştır.

Madde 6- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının faaliyetlerinin boyutuyla orantılı olarak büyümelerinin sağlanmasını teminen şube açmaları Kurumun iznine tabi tutulmuştur.

Madde 7- Madde ile; kredi açma yetkisinin yönetim kurulunda olması öngörülmüştür. Ancak, kullanılacak kredilerin tutarlarının görece düşüklüğü ve karar sürecinin merkezileştirilmesinin kredilendirme sürecini yavaşlatabileceği dikkate alınarak, yönetim kurulunun sorumluluğunun ortadan kalkmaması şartıyla kredi açma yetkisinin belirlenecek esaslar çerçevesinde genel

müdürlüğe veya şubelere devredebilmesine imkan sağlanmıştır.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mikro girişimcilere mikro kredi sağlamaları yanında, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına da kredi verebilmeleri öngörülmüş ve verilecek kredilerin yoksullara ulaşmasını temin etmek için sınırlamalar getirilmiştir.

Ayrıca, mikro finans kuruluşlarının mali bünyelerinin, tahsil edilemeyen ya da tahsilinde güçlük çekilen kredi alacaklarından olumsuz bir şekilde etkilenmemesini teminen, kullandıkları krediler için genel ve özel karşılık ayırma zorunluluğu getirilmiş ve ayrılan özel karşılıkların ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edileceği hükmü bağlanmıştır.

Madde 8- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarına mevduat kabul etme yetkisi verilebilmesi öngörülerek, finansman faaliyetleri için ihtiyaç duyacakları kaynakların artırılabilmesine imkan sağlanmıştır. Ancak, mevduat sahiplerinin haklarının korunabilmesini teminen mevduat kabul yetkisi verilecek mikro finans kuruluşları için asgari özkaynak ve sermaye zorunluluğu hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca maddede, 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümlerine paralel olarak mevduata ilişkin genel hükümler düzenlenmiş, ani ve yoğun mevduat çekilişlerine karşı bir güvence sağlanabilmesi bakımından kuruluşlara belirli bir oranda likit değer bulundurma zorunluluğu getirilmiştir.

Diğer yandan, bu kuruluşların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuyla ilişkilendirilmemeleri bakımından, kabul ettikleri mevduat, mevduat sigortası kapsamı dışında tutulmuştur.

Madde 9- Madde ile, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mikro girişimcilere ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarına kredi verme faaliyeti dışında herhangi bir faaliyette bulunmalarının engellenmesi ve diğer faaliyetler nedeniyle oluşabilecek risklere maruz kalmamaları bakımından bu kuruluşlara men edilen faaliyetler düzenlenmiştir. Bu çerçevede, mikro girişimciler ve mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşları dışındaki gerçek ya da tüzel kişilere aynı ya da nakdi kredi verilmesi, kredi kartı çıkarılması, çekle işleyen hesap açılması ve çek karnesi verilmesi, yabancı para üzerinden işlem tesis edilmesi, ortaklık kurulması ve kurulmuş ortaklıklarda pay sahibi olunması, ihtiyaçlar için Kurumca izin verilen sayı ve büyüklüğün üstünde gayrimenkul edinilmesi bu kuruluşlara yasaklanmıştır.

Madde 10- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarınca kredilendirilecek mikro girişimcilerin finansman piyasasına ilişkin bilgi düzeyinin yeterli olmayabileceği ve bunların gelir seviyeleri dikkate alınarak, girişimcilerin suiistimal edilmelerinin önlenmesi ve doğabilecek ihtilafların en aza indirilmesini teminen, mikro finansman sözleşmelerinin yazılı şekle tabi olması ve sözleşmede temerrüt dahil her türlü faiz oranı, yaptırım, ücret ve komisyon gibi parasal yükümlülüklerle ilişkin hükümler ile sözleşmenin feshine ve yenilenmesine ilişkin hususların taraflarca kolayca anlaşılabilirlik belirli esaslara bağlanması zorunlu tutulmuş, mikro girişimciden sözleşmede yer alanlar dışında faiz, komisyon veya masraf gibi adlar altında hiçbir şekil ve surette ödeme talebinde bulunulamayacağı ve taraflar arasında akdedilen sözleşmede öngörülen şartların, sözleşme süresi içerisinde mikro girişimci aleyhine değiştirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 11- Madde ile; mikro finansman hizmetinin etkin bir şekilde yerine getirilmesini, kaynakların verimli kullanımını ve hitap edilen müşteri profiline demografik özellikleri itibarıyla (eğitim ve gelir seviyelerindeki düşüklük) suistimal edilmemesini, ayrıca mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının gözetim ve denetiminden sorumlu otoritenin ilgili kurumların hesap ve kayıtlarını eksiksiz bir şekilde denetleyebilmesini ve bunların faaliyet sonuçları hakkında kamunun yeterince bilgilendirilebilmesini teminen, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının hesap ve kayıt düzeninin belirli standartlara bağlanması öngörülerek, bu konuda düzenleme yapma yetkisi Kurula verilmiş, ayrıca bu kuruluşların mali tablolarının bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Madde ile ayrıca, Kurumun bu kuruluşlar üzerindeki düzenleme, gözetim ve denetim yetkisinin ne şekilde kullanılacağına ilişkin hükümler de düzenlenmiştir.

Madde 12- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının mali bünyelerinde zafiyet oluşması, mevduat sahiplerinin haklarının tehlikeye düşmesi ve bu Kanunla yasaklanan faaliyetlerde bulunmalarının tespiti halinde, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının faaliyet izinlerinin kaldırılması yetkisi Kurula verilmiştir.

Mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarındaki tasarruf mevduatının mevduat sigortası kapsamı dışında olması nedeniyle, tasfiye halinde, bu kuruluşlardaki tasarruf mevduatı sahiplerinin alacaklarının öncelikli olarak ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Kurul, Kanuna aykırı işlemleriyle mevduat kabul eden mikro finans kuruluşu hakkında, bu madde hükümlerinin uygulanmasına neden oldukları tespit edilen mikro finans kuruluşunun yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları, denetçileri ve imzaları mikro finans kuruluşunu ilzam eden memurlarının şahsi iflaslarını istemeye yetkili kılınmıştır.

Ortakların sorumlulukları ise yönetim ve denetim hakimiyeti ve menfaat temini şartlarına bağlanmak suretiyle sağladıkları menfaatler ile sınırlandırılmıştır.

Madde 13- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarında denetim ve gözetimin etkinliğini ve denetimin işlevselliğini artırmak amacıyla, Kurula, gerekçesini belirtmek şartıyla maddede sınırı çizilen durumlarda idari para cezası uygulama yetkisi tanınmış, söz konusu idari para cezalarının gerekçeli olmasının yanısıra, bu tür cezaların uygulanmasından önce ilgili kuruluşun savunmasının alınması esası benimsenmiştir. Kurumun, mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarının gözetim ve denetimini yaparken kamu hizmeti yerine getirdiği dikkate alınarak, idari para cezalarının 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 14- Madde ile; izinsiz faaliyetler başta olmak üzere, denetimin etkinliğini azaltacak ve mali sistemin güven ve itibarı ile tasarruf sahiplerinin haklarını önemli ölçüde haleldar edecek mahiyetteki fiillere uygulanacak adli cezalar düzenlenmiş ve verilecek cezaların nispeti bu amaca uygun olarak tespit edilmiştir.

Madde ile ayrıca kovuşturmaya ve davaların görülmesine ilişkin usul hükümleri de düzenlenmiştir.

Madde 15- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında kuruluş ve faaliyete geçme esasları açıklanmış olup, mikro finansman hizmetinin güvenli ve istikrarlı bir şekilde yürütülmesini teminen mikro finans kuruluşlarının kuruluş ve faaliyetlerine Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca izin verilmesi öngörülmüştür.

Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının yönetmelikle belirlenecek büyüklüklere bağlı olarak anonim veya limited şirketler şeklinde kurulmaları öngörülmüş, ancak kullandıracakları kredilerin çok

düşük tutarlarda olması öngörüldüğünden, faaliyete geçmeleri için asgari bir sermaye şartı aranmamıştır.

Kurucularda aranan şartlar, mali piyasaların güvenli ve istikrarlı çalışmasını ve kredi müşterileri ile mudilerin haklarının korunmasını teminen, bankalar ve diğer mali kurumların kurucularında aranan şartlara denk tutulmuştur.

Diğer yandan, küçük sermaye şeklindeki mikro kredinin geniş kitlelere ve özellikle kırsal kesimde yaygınlaşmasını özendirmek maksadıyla, derneklerin, vakıfların, sendikaların, meslek kuruluşlarının, kooperatiflerin, birliklerin, yerel yönetimler ile bunlar tarafından kurulan veya bunların doğrudan veya dolaylı olarak pay sahibi olduğu kuruluş ve şirketlerin, munzam ve emeklilik sandıklarının, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında doğrudan ya da dolaylı olarak pay sahibi olmalarına imkan verilmiştir.

Madde 16- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında ana sözleşme, ortak değişiklikleri ve hisse devirlerine ilişkin hususlarda Kanunun 4 üncü maddesi hükümlerine uyum ve Kurumun izninin alınması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Madde 17- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında yönetim organlarının ana sözleşmede belirtilen esaslara uygun olarak yapılması öngörülmüştür.

Madde 18- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının faaliyetlerinin boyutuyla orantılı olarak büyümelerinin sağlanmasını teminen şube açması ve şubelerin faaliyete geçmesi Kurumun iznine tabi tutulmuştur.

Madde 19- Madde ile; kredi açma yetkisinin yönetim kurulunda olması öngörülmüştür. Ancak, kullanılacak kredilerin tutarlarının görece düşüklüğü ve karar sürecinin merkezileştirilmesinin kredilendirme sürecini

yavaşlatabileceği dikkate alınarak, yönetim kurulunun sorumluluğunun ortadan kalkmaması şartıyla kredi açma yetkisinin belirlenecek esaslar çerçevesinde genel müdürlüğe veya şubelere devredebilmesine imkan sağlanmıştır.

Madde ile ayrıca, bir mikro girişimciye kullanılacak kredi miktarı ve şartlarının, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu ile mikro girişimci arasında mutabakat sonucu belirlenmesi öngörülmüştür.

Madde 20- Madde ile, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mikro girişimcilere kredi verme faaliyeti dışında herhangi bir faaliyette bulunmalarının engellenmesi ve diğer faaliyetler nedeniyle oluşabilecek risklere maruz kalmamaları bakımından bu kuruluşlara men edilen faaliyetler düzenlenmiştir. Bu çerçevede, mikro girişimciler dışındaki gerçek ya da tüzel kişilere aynı ya da nakdi kredi verilmesi, kredi kartı çıkarılması, çekle işleyen hesap açılması ve çek karnesi verilmesi, yabancı para üzerinden işlem tesis edilmesi, ortaklık kurulması ve kurulmuş ortaklıklarda pay sahibi olunması, ihtiyaçlar için Kurumca izin verilen sayı ve büyüklüğün üstünde gayrimenkul edinilmesi bu kuruluşlara yasaklanmıştır.

Madde 21- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarınca kredilendirilecek mikro girişimcilerin finansman piyasasına ilişkin bilgi düzeyinin yeterli olmayabileceği ve bunların gelir seviyeleri dikkate alınarak, girişimcilerin suiistimal edilmelerinin önlenmesi ve doğabilecek ihtilafların en aza indirilmesini teminen, mikro finansman sözleşmelerinin yazılı şekle tabi olması ve sözleşmede temerrüt dahil her türlü faiz oranı, yaptırım, hizmet maliyeti, ücret ve komisyon gibi parasal yükümlülüklerle ilişkin hükümler ile sözleşmenin feshine ve yenilenmesine ilişkin hususların taraflarca kolayca anlaşılabilirlik belirlenmesi esaslarına bağlanması zorunlu tutulmuş, mikro girişimciden sözleşmede yer

alanlar dışında faiz, hizmet maliyeti, komisyon veya masraf gibi adlar altında hiçbir şekil ve surette ödeme talebinde bulunulamayacağı ve taraflar arasında akdedilen sözleşmede öngörülen şartların, sözleşme süresi içerisinde mikro girişimci aleyhine değiştirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 22- Madde ile; mikro finansman hizmetinin etkin bir şekilde yerine getirilmesini, kaynakların verimli kullanımını ve hitap edilen müşteri profilinin demografik özellikleri itibarıyla (eğitim ve gelir seviyelerindeki düşüklük) suiistimal edilmemesini, ayrıca mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının gözetim ve denetiminden sorumlu otoritenin ilgili kurumların hesap ve kayıtlarını eksiksiz bir şekilde denetleyebilmesini ve bunların faaliyet sonuçları hakkında kamunun yeterince bilgilendirilebilmesini teminen, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının hesap ve kayıt düzeninin belirli standartlara bağlanması öngörülerek, bu konuda düzenleme yapma yetkisi Kurula verilmiş, ayrıca bu kuruluşların mali tablolarının büyüklüğe bağlı olarak muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir tarafından denetlenmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Madde ile ayrıca, Kurumun bu kuruluşlar üzerindeki düzenleme, gözetim ve denetim yetkisinin ne şekilde kullanılacağına ilişkin hükümler de düzenlenmiştir.

Madde 23- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının mali bünyelerinde zafiyet oluşması, mevduat sahiplerinin haklarının tehlikeye düşmesi ve bu Kanunla yasaklanan faaliyetlerde bulunmalarının tespiti halinde, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının faaliyet izinlerinin kaldırılması yetkisi Kurula verilmiştir.

Kurum, Kanuna aykırı işlemleriyle mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşu hakkında, bu madde hükümlerinin uygulanmasına neden oldukları tespit edilen mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşunun

yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları, denetçileri ve imzaları mikro finans kuruluşunu ilzam eden memurlarının şahsi iflaslarını istemeye yetkili kılınmıştır.

Ortakların sorumlulukları ise yönetim ve denetim hakimiyeti ve menfaat temini şartlarına bağlanmak suretiyle sağladıkları menfaatler ile sınırlandırılmıştır.

Madde 24- Madde ile; mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarında denetim ve gözetimin etkinliğini ve denetimin işlevselliğini artırmak amacıyla, Kurula, gerekçesini belirtmek şartıyla maddede sınırı çizilen durumlarda idari para cezası uygulama yetkisi tanınmış, söz konusu idari para cezalarının gerekçeli olmasının yanısıra, bu tür cezaların uygulanmasından önce ilgili kuruluşun savunmasının alınması esası benimsenmiştir. Kurumun, mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının gözetim ve denetimini yaparken, kamu hizmeti yerine getirdiği dikkate alınarak, idari para cezalarının 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 25- Madde ile; izinsiz faaliyetler başta olmak üzere, denetimin etkinliğini azaltacak ve mali sistemin güven ve itibarı ile tasarruf sahiplerinin haklarını önemli ölçüde haleldar edecek mahiyetteki fiillere uygulanacak adli cezalar düzenlenmiş ve verilecek cezaların nispeti bu amaca uygun olarak tespit edilmiştir.

Madde ile ayrıca, kovuşturmayaya ve davaların görülmesine ilişkin usul hükümleri de düzenlenmiştir.

Madde 26- Madde ile; bankalar ile özel finans kurumları, mikro girişimcilere finansman sağlama faaliyetleriyle sınırlı olmak kaydıyla, istisna hükümlerine tabi tutularak, bankalar ile özel finans kurumları için mikro finansman penceresi açılması imkanı verilmiştir.

Madde 27- Madde ile; mikro finans alanında faaliyet gösteren mevduat kabul eden ve etmeyen kuruluşların

üye olduğu Mikro Finans Kuruluşları Birliği oluşturulması öngörülmüştür.

Madde 28- Madde ile; mevduat kabul eden mikro finans kuruluşlarındaki mevduat hesaplarının sigorta edilebilmesi ve mikro finans kuruluşlarının mevduatları güvence altına alınması amacıyla Mikro Finans Güvence Fonu oluşturulması öngörülmüştür.

Madde 29- Madde ile, Kanundaki parasal sınır ve oranların değişen ekonomik şartlar çerçevesinde güncelleştirilmesine yönelik mekanizmalar düzenlenmiştir.

Madde 30- Madde ile; hizmet sunulan kesimin gelir düzeyi ve mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarının durumu dikkate alınarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına karşı olan yükümlülüklerden istisna tutulmaları sağlanmıştır.

Madde 31- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarından faaliyet karlarını sermayelerine ilave edenlerden kurumlar vergisi alınmaması hususu düzenlenmiştir.

Madde 32- Mevduat kabul etmeyen mikro finans kuruluşlarının sağladığı bağışlardan veraset ve intikal vergisi alınmaması hüküm altına alınmıştır.

Madde 33- Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarından gider vergisi istisnası sağlanmıştır.

Madde 34- Mevduat kabul eden ve etmeyen mikro finans kuruluşlarından damga vergisi istisnası sağlanmıştır.

Madde 35- Yürürlük maddesidir.

Madde 36- Yürütme maddesidir.

Türkiye'de dilencilik kültürünü ortadan kaldıran ve vatandaşlarımızın onurlu bir şekilde destek almasını sağlayan modern bir sosyal yardım politikası gereklidir. İhtiyaç sahiplerine bir vatandaşlık hakkı olarak, sınırlı, ama düzenli ve nakit olarak sağlanacak bir gelir desteği uygulamasına imkan sağlayan

VATANDAŞLIK GELİRİ VERİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili

Mart 2006

"Önce Toplumun
Menfaatleri"

Prof. Dr. Aziz AKGÜL
Diyarbakır Milletvekili

14 Mart 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Vatandaşlık Geliri Verilmesi Hakkında Karun Teklifi" gerekçesi ile birlikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AKGÜL
Diyarbakır Milletvekili

T. B. M. M. GELİR VERGİSİ VE GELİR DAĞILIM KANUNU
27 Mart 2006
No: 50524

Halkla İlişkiler Birimi Etilik 1. Kat 6. Sanatçı Oda No.6. D6543 TEMM ANKARA
Tel: 0 312 420 69 18-19 Faks: 0 312 420 69 77
web: www.azizakgul.com e-posta: aziz.akgul@temm.gov.tr

VATANDAŞLIK GELİRİ VERİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; yoksul ailelere, bireylerinin vatandaş olmasından dolayı, kendilerine en temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir hak olarak "**Vatandaşlık Geliri**" adı altında asgari bir gelir verilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2.- Bu Kanun; her türlü yıllık gelirleri toplamının aylık ortalaması, (1550) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın bir katından daha az olup, Türkiye İş Kurumuna müracaatta buldukları halde, en az bir yıldan beri herhangi bir işe yerleştirilememiş olanlardan; Türkiye'de ikamet eden ve Türk vatandaşı olanlar ile bunların ailelerini kapsar.

Aylık gelir veya gelir payının hesaplanması

MADDE 3.- 2 nci maddede öngörülen aylık gelir, aynı gayrimenkulde ikamet eden, eş, ana, baba ve çocuklar ile üçüncü dereceye kadar hısımların tamamının gelirlerinin toplamı esas alınarak hesaplanır.

Bu gelirin hesaplanmasında;

- a) Tarımsal ve tarımsal destek gelirleri,
 - b) Ticari gelirler,
 - c) Taşınır veya taşınmaz mallardan elde edilen gelirler,
 - d) Çalışmakta olanların ücretleri,
 - e) Nafaka gelirleri,
 - f) Bir süre ile sınırlı da olsa belirli aralıklarla kendilerine kamu kurumları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılan yardımlar,
 - g) Diğer her türlü gelirler,
- dikkate alınır.

2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun 1 inci veya ek 1 inci maddesine göre aile fertlerinden birine aylık bağlanmış olması halinde ödenen bu aylık, üçten fazla kişiden oluşan ailelerin gelirinin hesabında dikkate alınmaz. 2022 sayılı Kanun gereğince birden fazla kişiye aylık bağlanmış ailelere bu Kanuna göre ayrıca aylık ödenmez.

Hak sahiplerinin tespitinde, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 364 üncü maddesine göre araştırma yapılması ve bu araştırma sonuçlarının dikkate alınması zorunludur.

Vatandaşlık gelirinin miktarı

MADDE 4.- 2 nci maddede belirtilen gelirden az geliri olan ailelere, (1550) gösterge rakamının her yıl bütçe kanunu ile tespit edilecek memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda Vatandaşlık Geliri ödenir.

Aileye ödenecek Vatandaşlık Gelirinin miktarı aşağıdaki şekilde hesaplanır:

- a) Yalnız yaşayan ve 18 yaşından büyük olanlara bağlanacak vatandaşlık gelirinin aylık tutarı, birinci fıkrada belirtilen tutardır.
- b) İki kişiden oluşan ailelere bağlanacak gelirin tutarı, birinci fıkrada belirtilen gelirin %20 fazlasıdır.
- c) Üç kişiden oluşan ailelere bağlanacak gelirin tutarı, birinci fıkrada belirtilen gelirin %30 fazlasıdır.
- d) Dört kişiden oluşan ailelere bağlanacak gelirin tutarı, birinci fıkrada belirtilen gelirin %40 fazlasıdır.
- e) Beş ve daha fazla kişiden oluşan ailelere bağlanacak gelirin tutarı, birinci fıkrada belirtilen gelirin %50 fazlasıdır.

Aylık bağlamaya esas kişi sayısında değişiklik olması halinde, bu durumun değişikliği izleyen otuz gün içinde T.C. Emekli Sandığına bildirilmesi zorunludur.

Vatandaşlık Gelirinin Kaynağı

MADDE 5.- Vatandaşlık Gelirinin kaynağı, bütçeye bu amaçla konulacak ödenek ile;

- a) Kanun ve kararnamelerle kurulu bulunan ve kurulacak olan fonlardan Bakanlar Kurulu kararlarıyla %10'a kadar aktarılacak paydan,
- b) Trafik para cezası hasılatının %50'sinden,
- c) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun reklam gelirlerinden aldığı payın %15'inden,
- d) Konsolosluk gelirleri hasılatının %20'sinden,
- e) Gümrük fazla çalışma gelirleri hasılatının %10'undan,
- f) 5326 sayılı Kabahatler Kanununun İkinci Kısımında düzenlenen para cezalarının %50'sinden,
- g) Kara taşıma aracı sahiplerine verilen ruhsatlar sebebiyle elde edilen hasılatın % 20'sinden,
- h) Düzenleyici ve denetleyici kurumların ceza, harcama katılma payı, ruhsat veya lisans gelirleri hasılatının %20'sinden,
- i) Vakıflar Genel Müdürlüğü gelirlerinin %10'undan,
- j) Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerin döner sermaye gelirlerinin %3'ünden,
- k) Otoyol ve boğaz köprüleri geçiş hasılatı toplamının %5'inden,
- l) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından ödenen ücret ve maaşların yatırılması sebebiyle bankalardan elde edilecek gelirlerden,
- m) Her nevi bağış ve yardımlardan,
- n) Diğer gelirlerden,

oluşur.

Müracaat

MADDE 6.- Vatandaşlık Gelirinden yararlanmak isteyen kişilerin talepleri; ilgisine göre il veya ilçe idare kurulları tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Ödeme

MADDE 7.- Vatandaşlık Geliri, üç ayda bir peşin olarak T. C. Emekli Sandığı aracılığıyla ödenir. Aylıkların başlangıç tarihi, il veya ilçe idare kurullarının kararından sonra T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne yapılacak müracaat tarihini izleyen aybaşıdır. Peşin olarak ödenen aylıklar durum değişikliği veya ölüm halinde geri alınmaz. Ancak gelir durumunda ikinci maddede belirlenen miktarın üzerine çıkılması halinde, söz konusu gelir takip eden dönem başında kesilir.

Aylık bağlanan aile kapsamına giren kişiler; T.C. Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü tarafından ilgili nüfus idaresine bildirilir ve bu durum, ilgililerin dosya numarası ile birlikte nüfus kayıtlarına işlenir. Nüfus idareleri, bu şekilde kayıt altına alınanlardan; ölüm, boşanma, evlenme ve vatandaşlık hakkının kaybedilmesi gibi hak sahipliği veya aylık miktarını etkileyecek değişiklikleri, T.C. Emekli Sandığına bildirmek zorundadır.

Tahakkuk ettirildiği tarihten itibaren, altı ay boyunca aylıklarını almayanların aylıkları durdurulur. Aylıklarını bir yıl boyunca almayanların aylıkları kesilir. Aylıkları kesildikten sonra, aylık talebinde bulunanların talepleri, yeni başvuru olarak değerlendirilir ve bunlara geçmiş süreler için herhangi bir ödeme yapılmaz.

Ceza

MADDE 8.- Bu Kanuna göre aylığa hak kazanmak üzere düzenlenen belgelerin gerçeğe uymadığı tespit edildiği takdirde, ödenen Vatandaşlık Geliri, %50 fazlası ile geri alınır. Ayrıca, belgeleri düzenleyen ve kullananlar hakkında 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır.

Muafiyet

MADDE 9.- Vatandaşlık Geliri bağlanmasında ve ödenmesinde kullanılacak belgeler ile Vatandaşlık Geliri her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

Bu Kanun gereğince bağlanacak aylıklar, haciz ve temlik edilemez.

Uygulama

MADDE 10.- Vatandaşlık Geliri uygulaması, öncelikle aşırı yoksul ailelerden başlanarak en geç 2023 yılına kadar kapsama dahil bütün yoksul ailelere verilecek şekilde yaygınlaştırılarak uygulanır. Bu Kanunun uygulanmaya başlanması ile birlikte ilk aşamada Vatandaşlık Geliri bağlanacak aile sayısı, genel sağlık sigortası primleri Devlet tarafından karşılanacak aile sayısının %20'sini geçemez. Vatandaşlık Geliri bağlanacak ailelerin oranı her yıl Bakanlar Kurulu Kararı ile %5 oranında artırılır. Bakanlar Kurulu, bu Kanunun öncelikle uygulanacağı illeri tespit etmeye yetkilidir.

Yönetmelik

MADDE 11.- Bu Kanuna göre Vatandaşlık Geliri ödenmesine ilişkin usûl ve esaslar, Başbakanlık tarafından iki ay içinde çıkarılacak bir yönetmelikle tespit edilir.

Yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler

MADDE 12.-

a) 29.05.1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ile 01.12.2004 tarihli ve 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

b) 14.07.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

1) 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde yer alan "Sosyal Yardım Uzmanlığına" ibaresi,

2) "Zam ve Tazminatlar" başlıklı 152 nci maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının "(A) Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (h) bendinde yer alan "Sosyal Yardım Uzmanları" ibaresi,

madde metinlerinden çıkartılmıştır.

c) 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I-Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (h) bendinde yer alan "Sosyal Yardım Uzmanları" ibaresi, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelden Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ibaresi ve 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun eki (I) sayılı cetvelde yer alan "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü" ibaresi,

ilgili cetvellerden çıkartılmıştır.

Mevcut teşkilat ve personelin durumu

MADDE 13- Bu Kanunun 12 nci maddesi ile yürürlükten kaldırılan 01/12/2004 tarihli ve 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun çerçevesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünde görev yapanlardan;

a) Daire Başkanı ve daha üst görevlerde bulunanların kadroları, Başbakanlık Müşaviri olarak değiştirilmiş ve bu şekilde kadro unvanları değiştirilenler başka bir işleme gerek kalmaksızın değiştirilen bu kadrolara atanmış sayılır.

b) Sosyal Yardım Uzmanı kadro unvanında bulunanların kadroları, Bakanlar Kurulu tarafından Aile ve Sosyal Araştırma Uzmanı veya Kadının Statüsü Uzmanı olarak değiştirilir ve Sosyal Yardım Uzmanı kadro unvanında görev yapanlar değiştirilen bu kadrolara atanır. Bu şekilde kadroları değiştirilenler ile diğer personelin yukarıda belirtilen kurumlardan hangisine atanacağı, kurumların ihtiyaçları dikkate alınmak suretiyle Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakan tarafından belirlenir.

Devir

GEÇİCİ MADDE 1.- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun mevcut bütün gelirleri Vatandaşlık Geliri harcamalarında kullanılmak üzere Maliye Bakanlığı'na devredilir.

Yürürlük

MADDE 14.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Vatandaşlık Geliri uygulanmasının temel amacı, sosyal adaleti sağlayarak, gelir dağılımındaki adaletsizliği azaltmaktır.

Vatandaşlık Geliri alacak vatandaşlarımızın bir gelir sahibi olmasının engellenmesi beklenemez. Ancak, uygulama başlangıçta, her türlü yıllık gelirleri toplamının aylık ortalaması (1550) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın bir katından daha az olup, Türkiye İş Kurumuna müracaatta buldukları halde en az bir yıldan beri herhangi bir işe yerleştirilememiş olanlardan; Türkiye'de ikamet eden ve Türk vatandaşı olanlar ile bunların ailelerini kapsar.

Sahip oldukları yetersiz gelir ve mal varlığı sonucu, bazı kişiler toplumda marjinalleşip, diğer bireylerin yer aldığı topluluklara katılmaktan dışlanırlar. Bu bakımdan, yoksulluğun belirtilerini tedavi ederken, sebeplerini ihmal etmememiz gerekir.

Diğer taraftan; Bakanlar Kurulu ve TBMM Dışişleri Komisyonu tarafından kabul edilerek, TBMM gündeminde olan (Gözden Geçirilmiş) Avrupa Sosyal Şartının 30'ncu maddesinde "Herkes, yoksulluğa ve toplumsal dışlanmaya karşı korunma hakkına sahiptir" ifadesine yer verilerek, yoksul vatandaşlarımızın gelir elde etmelerini sağlayacak tedbirlerin alınmasının gerekliliği de vurgulanmaktadır.

"Doğru iktisat politikaları uygulandığı takdirde, ekonomik büyüme gerçekleşir, büyüme istihdam artışlarına, istihdam artışları da yoksulluğun ortadan kalkmasına yol açar" şeklindeki düşünce tarzı, yoksulluğun sadece makro ekonomik değişkenlerin doğru manipülasyonu ile ortadan kaldırılabilir bir sorun olarak görüldüğünü yansıttığı ölçüde, teorik olarak da ampirik olarak da temelsizdir.

Aslında, 1998 yılında İktisat dalında Nobel ödülü alan Amartya Sen'in ödülü almasına yol açan en önemli katkısının, bu inancın neden temelsiz olduğunu göstermeye yönelik olduğu belirtilebilir.

Başka bir ifadeyle, Sen'e göre yoksulluğu kontrol altında tutan husus, büyümeden çok, insanların karar alıcılara seslerini duyurabilmelerini sağlayan siyasi haklar dahil, en geniş tanımıyla vatandaşlık haklarıdır. İkincisi, Sen, yoksulluğun; yoksulların niteliğiyle, dolayısıyla onların herkese sunulan imkanları herkes gibi değerlendirememeleriyle de ilgili bir husus olduğunu gösteriyor.

Yoksulluğu önlemeyi amaçlayan politikalar, istihdam oluşturmaya yönelik olanları da kapsıyor. Büyüme hızını yükseltecek ve büyümenin istihdamını da arttıracak biçimde gerçekleşmesini sağlayacak iktisat politikası tedbirleri, yatırımların düzeyini ve yapısını etkileyerek sonuç verecekleri için, ancak uzun vadede etkili olabilecek önlemlerdir.

Başarıyla gerçekleştirilmeleri mümkün olsa dahi, kısa vadede sonuç verecek sosyal politika önlemlerinin gerekliliğini ortadan kaldırmazlar. İkincisi, devletin, kısa vadede, bir sosyal politika önlemi olarak özellikle yoksullar için oluşturduğu iş imkanlarının da bir takım sorunlara yol açabileceğini göz ardı etmemek gerekir. Belirli bir anda, ekonomideki iş imkanlarının kısıtlı oluşu talebin kısıtlı oluşuyla ilgilidir.

Türkiye'de dilencilik kültürünü ortadan kaldıran ve vatandaşlarımızın onurlu bir şekilde destek almasını sağlayan modern bir sosyal yardım politikası gereklidir. İhtiyaç sahiplerine bir vatandaşlık hakkı olarak, sınırlı, ama düzenli ve nakit olarak sağlanacak bir gelir desteği uygulaması, bu bağlamda, etkin bir yoksullukla mücadele yöntemidir.

Yoksullukla mücadelede nihai amaç, toplumun bütün fertlerini yoksulluk sınırının üstüne taşımak olsa da, bu sınırın altında, ama düzenli bir gelir desteği iki açıdan çok önemlidir. Birincisi, sefaletin açlık tehlikesini içeren en kabul edilmez biçimlerini önlemek tartışılmaz bir önem taşıyor. İkincisi ise, yoksulluk, sadece gelir seviyesinin düşüklüğüyle değil, düzensiz ve belirsiz oluşuyla, bir başka ifadeyle insanın yarın ne olacağını bilememesi olgusuyla da ilgilidir.

Hayatın belirsizliği, her an her türlü riske açık olarak yaşamak zorunda oluş ve bunun oluşturduğu gerilimlerle ilgili olduğu ortaya çıkıyor. Dolayısıyla, ne olursa olsun, her ay eve küçük ama düzenli bir miktar paranın gireceğini bilmek, bu miktar asgari geçimi sağlayacak miktarda olmasa dahi, yoksulluğun yaşanış biçiminde hiç de küçümsenemeyecek bir değişiklik oluşturur. Bu bakımdan Vatandaşlık Geliri hayati değerdedir.

İdeal Vatandaşlık Geliri; aylık olarak, **yoksul ailelere**, bireylerinin vatandaş olmasından dolayı, kendilerine en temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir hak olarak yapılan **nakit** ödemedir. Vatandaşlık Geliri, bir ülkede yaşayan yoksul vatandaşların aldığı bir **haktır**. Bu gelir **bağış değildir**. Bir **sosyal yardım da değildir**. Ülkede yaşayan yoksul bireylerin karınca karınca ülkenin iyiliğine bir katkı sağlamasının karşılığı olarak değerlendirilmelidir.

İdeal olarak yoksul bireylere Vatandaşlık Geliri verilmesi; sefaleti ortadan kaldırırken, daha adil ve modern bir toplum oluşturarak bireysel özgürlüğün oluşmasına da katkıda bulunur.

Ayrıca, dar gelirlili ailelerin iş bulma ve gelir elde etme imkanlarının artması, toplumsal huzuru artıracak, toplumsal problemler haline gelen; hırsızlık, kapkaç ve çetecilik gibi gayri hukuki ve gayri ahlaki davranış

biçimlerinin önüne de geçilerek, güvenlikte iyileşme sağlanmasına yol açacaktır.

Mikro kredi gibi, üretime yönelik yoksullukla mücadele yöntemleri geliştirilirken, çeşitli nedenlerden ötürü çalışamayacak durumda olan insanların durumunu dikkate almak mutlaka gereklidir.

Vatandaşlık Geliri politikasının uygulamaya girmesiyle, Türkiye’de halen yapılmakta olan sosyal yardım harcamalarının bir kısmı gereksiz hale gelir. Dolayısıyla uygulamanın hesaplanan maliyetinin tamamı bütçeye yansımayacaktır.

Vatandaşlık Geliri verilecek vatandaş sayısını çok kısıtlı tutmak, tespit çalışmalarının maliyetini arttıracığı için, çok anlamlı değildir. Destek miktarının ise, ne anlamsız derecede düşük, ne de sosyal güvencesi olan bir işte asgari ücretle çalışmayı caydırabilecek kadar yüksek olmaması gerekir.

Doğal olarak, Vatandaşlık Geliri uygulaması, sağlık ve emeklilik alanındaki sosyal güvenlik tedbirlerine, zorunlu öğretimdeki öğrencilere ücretsiz ders kitabı/egitim malzemesi sağlanması gibi uygulamalara ve okullarda öğrencilere öğle yemeği verilmesi gibi mutlaka yürürlüğe girmesi gerekli desteklere alternatif oluşturmamaktadır.

Türkiye’de uygulanması başlatılan **mikro kredinin** yanında, **kısmi zamanlı herkese iş ile vatandaşlık gelirinin** de yoksulluğun ortadan kaldırılması, gelir dağılımındaki adaletin sağlanması ve vatandaşlarımızın insanlık onuruna yakışır bir gelir elde etmelerine imkan sağlayacak yaklaşımlardır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Madde ile; Kanunun amacı ifade edilmektedir. Kanunun amacı; yoksul ailelere, bireylerinin vatandaş olmasından dolayı kendilerine en temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir hak olarak "Vatandaşlık Geliri" adı altında asgari bir gelir verilmesidir.

MADDE 2.- Madde ile; Vatandaşlık Gelirinden istifade edeceklerin şartları belirlenmiş olup, her türlü yıllık gelirleri toplamının aylık ortalaması (1550) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın bir katından daha az olup, Türkiye İş Kurumuna müracaatta buldukları halde en az bir yıldan beri herhangi bir işe yerleştirilememiş olanlardan; Türkiye'de ikamet eden ve Türk vatandaşı olanlar ile bunların ailelerine Vatandaşlık Geliri verilmesi öngörülmüştür.

MADDE 3.- Madde ile; hane halkının Vatandaşlık Gelirine esas olabilecek gelirlerinin hesaplama şekli düzenlenmiş, Kanunun uygulanmasında; ikinci maddede öngörülen aylık gelir, aynı gayrimenkulde ikamet eden, eş, ana, baba ve çocuklar ile üçüncü dereceye kadar hısımların tamamının gelirleri toplamı esas alınarak hesaplanacağı belirtilmiştir.

MADDE 4.- Madde ile; Vatandaşlık Gelirinin miktarı ve hesaplanma biçimi ile hane halkının faydalanma biçimi açıklanmış olup, Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen gelirden az geliri olan vatandaşlara (1550) gösterge rakamının her yıl bütçe kanunu ile tespit edilecek memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda Vatandaşlık Geliri ödenmesi öngörülmüştür.

MADDE 5.- Madde ile; Vatandaşlık Geliri'nin kaynağı düzenlenmiş olup; Vatandaşlık Geliri'nin, bu maksatla bütçeye konacak ödenek, kanun ve kararnamelerle kurulu bulunan ve kurulacak olan fonlardan Bakanlar Kurulu kararıyla %10'a kadar aktarılacak paydan,

trafik para cezası hasılatının %50'sinden, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu reklam gelirlerinden aldığı payın %15'inden, Konsolosluk gelirleri hasılatının %20'sinden, gümrük fazla çalışma gelirleri hasılatının %10'undan, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun ikinci kısmında düzenlenen para cezalarının %50'sinden, kara taşıma aracı sahiplerine verilen ruhsatlar sebebiyle elde edilen hasılatın %20'sinden, düzenleyici ve denetleyici kurumların ceza, harcama katılma payı, ruhsat veya lisans gelirleri hasılatının %20'sinden, Vakıflar Genel Müdürlüğü gelirlerinin %10'undan, Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerin döner sermaye gelirlerinin %3'ünden, otoyol ve boğaz köprüleri geçiş hasılatı toplamının %5'inden, kamu kurum ve kuruluşları tarafından ödenen ücret ve maaşların yatırılması sebebiyle bankalardan elde edilecek gelirlerden, her nevi bağış ve yardımlar ile diğer gelirler yoluyla elde edilecek gelirlerden oluşacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 6.- Madde ile; Vatandaşlık Gelirinden yararlanmak isteyen kişilerin taleplerinin ilgisine göre il veya ilçe idare kurulları tarafından değerlendirilerek karar bağlanacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 7.- Madde ile; Vatandaşlık Gelirinin üç ayda bir peşin olarak T. C. Emekli Sandığı aracılığıyla ödeneceği belirtilmiş ve ödeme şekilleri ile ilgili bilgiler verilmiştir.

MADDE 8.- Madde ile; aylığa hak kazanmak üzere düzenlenen belgelerin gerçeğe uymadığı tespit edildiği takdirde ödenen Vatandaşlık Gelirinin %50 fazlası ile geri alınacağı ve ayrıca belgeleri düzenleyen ve kullananlar hakkında 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 9.- Madde ile; Vatandaşlık Geliri bağlanmasında ve ödenmesinde kullanılacak belgeler ile Vatandaşlık Gelirinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf tutulacağı, bu Kanun gereğince bağlanacak aylıkların haciz ve temlik edilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

MADDE 10.- Madde ile; Vatandaşlık Geliri uygulamasının, öncelikle aşırı yoksul ailelerden başlanarak en geç 2023 yılına kadar kapsama dahil bütün yoksul ailelere verilecek şekilde yaygınlaştırılarak uygulanacağı öngörülmüştür.

Bu Kanunun uygulanmaya başlanması ile birlikte ilk aşamada Vatandaşlık Geliri bağlanacak aile sayısının, genel sağlık sigortası primleri Devlet tarafından karşılanacak aile sayısının %20'sini geçemeyeceği, Vatandaşlık Geliri bağlanacak ailelerin oranı her yıl Bakanlar Kurulu Kararı ile %5 oranında artırılacağı belirtilmiştir. Bakanlar Kurulunun, bu Kanunun öncelikle uygulanacağı illeri tespit etmeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

MADDE 11.- Madde ile; Vatandaşlık Geliri ödenmesine ilişkin usûl ve esasların Başbakanlık tarafından iki ay içinde çıkartılacak bir yönetmelikle tespit edileceği öngörülmüştür.

MADDE 12.- Madde ile; yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler düzenlenmiş olup; yürürlükten kaldırılan kanunlar, madde metinlerinden ve cetvellerden çıkartılan ibareler belirtilmiştir.

MADDE 13.- Madde ile; kaldırılan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünde görev yapan Daire Başkanı ve daha üst düzeyde görev yapanlar ile Sosyal Yardım Uzmanı kadro unvanında bulunanların atanmış sayıldıkları kadrolar belirtilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1.- Madde ile; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun mevcut bütün gelirlerinin Vatandaşlık Geliri harcamalarında kullanılmak üzere Maliye Bakanlığı'na devredildiği belirtilmiştir.

MADDE 14.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 15.- Yürütme maddesidir.

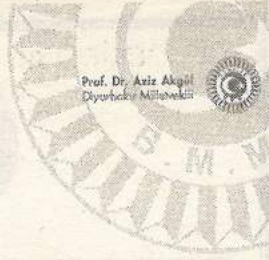

Her aileden bir kişiye geçici iş temin edilmesi ile muhtaç ailelerin geçimine katkı sağlanması, herkesin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için geçici de olsa bir gelir temin etme suretiyle sosyal adaleti sağlayacak şekilde

**DAR GELİRLİ AİLELERİN
GEÇİMİNE KATKI SAĞLANMASI
AMACIYLA, HER AİLEDEN
BİR KİŞİYE
GEÇİCİ İŞ TEMİN EDİLMESİ
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili**

Mart 2006

14 Mart 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Dar Gelirli Ailelerin Geçimine Katkı Sağlanması Amacıyla, Her Aileden Bir Kişiye Geçici İş Termini Edilmesi Hakkında Kanun Teklifi" gerekçesi ile birlikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AKGÜL
Diyarbakır Milletvekili

Y. M. M. N. 2006 0012 sayılı kanun teklifi
20 Mart 2006
No: 50523

Health Bilküler Binası B-Blök 1 Kat: 6. Kat: Oda No:6 06543 EBMM ANKARA
Tel: 0 312 420 59 16-19 Faks: 0 312 420 69 79
web: www.azizakgul.com e-posta: aziz.akgul@tmmob.gov.tr

**DAR GELİRLİ AİLELERİN GEÇİMİNE KATKI
SAĞLANMASI AMACIYLA, HER AİLEDEN BİR
KİŞİYE GEÇİCİ İŞ TEMİN EDİLMESİ HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; aile fertlerinin tamamı işsiz olan ve muhtaç durumda bulunan ailelerin, en temel ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olmak üzere, aile bireylerinden birine Devlet eliyle geçici olarak iş temin edilmesine ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2.- Bu Kanun, her türlü yıllık gelirleri toplamının aylık ortalaması; (1550) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın bir katından daha az olup, Türkiye İş Kurumuna müracaatta buldukları halde, en az bir yıldan beri herhangi bir işe yerleştirilememiş olanlardan; Türkiye'de ikamet eden ve Türk vatandaşı olanları ve bunların ailelerini kapsar.

Aylık gelir veya gelir payının hesaplanması

MADDE 3.- 2 nci maddede öngörülen aylık gelir, aynı gayrimenkulde ikamet eden, eş, ana, baba ve çocuklar ile üçüncü dereceye kadar hısımların tamamının gelirlerinin toplamı esas alınarak hesaplanır.

Bu gelirin hesaplanmasında;

- a) Tarım ve tarımsal destek gelirleri,
- b) Ticari gelirler,
- c) Taşınır veya taşınmaz mallardan elde edilen gelirler,
- d) Çalışmakta olanların ücretleri,
- e) Nafaka gelirleri,
- f) Bir süre ile sınırlı olsa da belirli aralıklarla kendilerine kamu kurumları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılan yardımlar,

g) Diğer her türlü gelirler,
dikkate alınır.

2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun 1 inci veya ek 1 inci maddesine göre aile fertlerinden birine aylık bağlanmış olması halinde ödenen bu aylık, üçten fazla kişiden oluşan ailelerin gelirinin hesabında dikkate alınmaz. 2022 sayılı Kanun gereğince birden fazla kişiye aylık bağlanmış ailelere bu Kanuna göre ayrıca iş imkanı sağlanmaz.

Hak sahiplerinin tespitinde, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 364 üncü maddesine göre araştırma yapılması ve bu araştırma sonuçlarının dikkate alınması zorunludur.

İş temin edilenlere ödenecek aylık

MADDE 4.– Bu Kanununun 2 nci maddesinde belirtilen miktardan daha az geliri olan ailelerden, iş temin edilenlere ödenecek gelirin bir aylık tutarı (1550) gösterge rakamının her yıl bütçe kanunu ile tespit edilecek memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutardır.

Kaynak

MADDE 5.– İş temin edilenlere ödenecek aylıklar, bu amaçla bütçeye konulacak ödenek ile;

- a) Kanun ve kararnamelerle kurulu bulunan ve kurulacak olan fonlardan Bakanlar Kurulu kararlarıyla %10'a kadar aktarılacak paydan,
- b) Trafik para cezası hasılatının %50'sinden,
- c) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun reklam gelirlerinden aldığı payın %15'inden,
- d) Konsolosluk gelirleri hasılatının %20'sinden,
- e) Gümrük fazla çalışma gelirleri hasılatının %10'undan,
- f) 5326 sayılı Kabahatler Kanununun ikinci

Kismında düzenlenen para cezalarının %50'sinden,

- g) Kara taşıma aracı sahiplerine verilen ruhsatlar sebebiyle elde edilen hasılatın %20'sinden,
- h) Düzenleyici ve denetleyici kurumların ceza, harcama katılma payı, ruhsat veya lisans gelirleri hasılatının %20'sinden,
- i) Vakıflar Genel Müdürlüğü gelirlerinin %10'undan,
- j) Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerin döner sermaye gelirlerinin %3'ünden,
- k) Otoyol ve boğaz köprüleri geçiş hasılatı toplamının %5'inden,
- l) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından ödenen ücret ve maaşların yatırılması sebebiyle bankalardan elde edilecek gelirden,
- m) Her nevi bağış ve yardımlardan,
- n) Diğer gelirlerden,

karşılanır.

Müracaat

MADDE 6.- Geçici olarak bir işe yerleştirilmek isteyen kişilerin talepleri; ilgisine göre il veya ilçe idare kurulları tarafından değerlendirilir ve işe yerleştirilecekler ile bunların öncelik sıraları bu kurullar tarafından karara bağlanır.

İl veya İlçe İdare Kurulları tarafından verilen kararlar, doğrudan aylığa hak kazanılmasını sağlamadığı gibi, öncelik sırasına göre belirlenmiş kişiler, kendilerine verilen işe başlamak suretiyle, verilen işleri yerine getirmedikleri müddetçe aylık talebinde bulunamazlar.

Verilebilecek işler

MADDE 7.- Bu Kanun kapsamına girenlere;

- a) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yönetilen merkez ve yurtlarda temizlik ve diğer yardımcı işlerde,

- b) Yaşlılar ve özürllüer ile ilgili bakım ve destek hizmetlerinde,
- c) Eğitim, sağlık, kültür ve spor faaliyetlerinin yürütüldüğü kamu kurumlarının yardımcı hizmetler sınıfına dahil memurlar veya işçiler tarafından yürütülmesi gereken işlerde,
- d) Orman Genel Müdürlüğü veya belediyeler tarafından yürütülen ağaçlandırma faaliyetlerinde,
- e) Kamu yararına çalışan vakıf ve derneklerin faaliyetlerinin yürütülmesi için gerekli destek hizmetlerinde,
- f) Karayolları Genel Müdürlüğü'nün veya belediyelerin temizlemekle veya bakım ve onarımını yapmakla yükümlü buldukları yolların, ihale yapılmaksızın yürütülen temizlik veya bakım ve onarım hizmetlerinde,

iş verilebilir.

işe yerleştirme, aylık ödeme ve süre

MADDE 8.- İl ve İlçe İdare Kurulları tarafından bu Kanun kapsamında işe yerleştirilmelerine karar verilenler, ilgisine göre Valilikler veya Kaymakamlıklar tarafından öncelik sırasına göre bu amaçla belirlenmiş işlerde görevlendirilirler ve bunların kimlik bilgileri ilgili Defterdarlık veya Mal Müdürlüğüne bildirilir.

Bu Şekilde kendilerine iş verilenlerin aylıkları, fiilen çalıştıkları ayı takip eden ayın başında Defterdarlıklar veya Mal Müdürlükleri tarafından ödenir.

Muhtaç ailelerden bir bireye geçici iş verilme süresi, yılda en az üç en çok altı ayı kapsar.

Ceza

MADDE 9.- Bu Kanuna göre, geçici olarak kendilerine bir iş verilmek üzere düzenlenen belgelerin gerçeğe uymadığı tespit edilenlerin işlerine derhal son verilir. Ayrıca, belgeleri düzenleyen ve kullananlar

hakkında 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır.

Muafiyet

MADDE 10.- Bu Kanuna göre, iş talebinde bulunmak amacıyla kullanılacak belgeler ile geçici olarak iş verilenlere ödenecek aylık; her türlü vergi, resim ve harçtan muafdir.

Bu Kanun gereğince ödenecek aylıklar, haciz ve temlik edilemez.

Sosyal güvence

MADDE 11.- Bu Kanun hükümlerine göre geçici iş verilmesi, ilgililerin bu iş sebebiyle herhangi bir sosyal güvenlik kurumu ile ilgilendirilmesini veya adlarına işsizlik sigortası primi ödenmesini gerektirmez.

Uygulama

MADDE 12.- Bakanlar Kurulu, bu Kanunun öncelikle uygulanacağı illeri tespit etmeye yetkilidir.

Yönetmelik

MADDE 13.- Bu Kanuna göre geçici iş verilmesine ve aylık ödenmesine ilişkin usul ve esaslar, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, iki ay içinde Başbakanlık tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle tespit edilir.

Yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler

MADDE 14.-

a) 29.05.1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ile 01.12.2004 tarihli ve 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

b) 14.07.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

- 1) 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde yer alan "Sosyal Yardım Uzmanlığına" ibaresi,
- 2) "Zam ve Tazminatlar" başlıklı 152 nci maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının "(A) Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (h) bendinde yer alan "Sosyal Yardım Uzmanları" ibaresi,

madde metinlerinden çıkarılmıştır.

- c) 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I-Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (h) bendinde yer alan "Sosyal Yardım Uzmanları" ibaresi, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelden Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ibaresi ve 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun eki (I) sayılı cetvelde yer alan "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü" ibaresi,

ilgili cetvellerden çıkartılmıştır.

Mevcut teşkilat ve personelin durumu

MADDE 15- Bu Kanunun 12 nci maddesi ile yürürlükten kaldırılan 01/12/2004 tarihli ve 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun çerçevesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünde görev yapanlardan;

- a) Daire Başkanı ve daha üst görevlerde bulunanların kadroları, Başbakanlık Müşaviri olarak değiştirilmiş ve bu şekilde kadro unvanları değiştirilenler başka bir işleme gerek kalmaksızın değiştirilen bu kadrolara atanmış sayılır.

b) Sosyal Yardım Uzmanı kadro unvanında bulunanların kadroları, Bakanlar Kurulu tarafından Aile ve Sosyal Araştırma Uzmanı veya Kadının Statüsü Uzmanı olarak değiştirilir ve Sosyal Yardım Uzmanı kadro unvanında görev yapanlar değiştirilen bu kadrolara atanır. Bu şekilde kadroları değiştirilenler ile diğer personelin yukarıda belirtilen kurumlardan hangisine atanacağı, kurumların ihtiyaçları dikkate alınmak suretiyle Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakan tarafından belirlenir.

Devir

GEÇİCİ MADDE 1.- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunun mevcut bütün gelirleri, her muhtaç aileden bir bireye geçici olarak bir iş imkanı sağlamak için kullanılmak üzere, Maliye Bakanlığı'na devredilir.

Yürürlük

MADDE 16.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Bu Kanunun temel amacı, her aileden bir kişiye geçici iş temin edilmesi ile muhtaç ailelerin geçimine katkı sağlanması, herkesin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için geçici de olsa bir gelir temin etme suretiyle sosyal adaleti sağlamaktır.

Yoksulluk; esas olarak zeka noksanlığı veya tembellik gibi şahsi bir problem olmayıp, ancak yapısal bir sorun olan **sermaye yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.** Tüm dünyada olduğu gibi yoksulluk ülkemizde de en önemli sorunlardan birisidir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre; 2004 yılında Türkiye'de açlık sınırının altında yaşayan fert sayısı 909.000, açlık sınırının altında yaşayan fert oranı ise 1,29 olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan, 2004 yılında Türkiye'de yoksulluk sınırının altında kalan fert sayısı ise 17.991.000 olup, yoksul fert oranı ise %25,60 olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan; Bakanlar Kurulu ve TBMM Dışişleri Komisyonu tarafından kabul edilerek, TBMM gündeminde olan (Gözden Geçirilmiş) Avrupa Sosyal Şartının 30'ncu maddesinde "Herkes, yoksulluğa ve toplumsal dışlanmaya karşı korunma hakkına sahiptir" ifadesine yer verilerek, yoksul vatandaşlarımızın gelir elde etmelerini sağlayacak tedbirlerin alınmasının gerekliliği de vurgulanmaktadır.

Hibe şeklindeki yardımları istisnai hale getiren, Türkiye'de dilencilik kültürünü ortadan kaldıran ve vatandaşlarımızın onurlu bir şekilde destek almasını sağlayan modern bir sosyal destek politikası gereklidir.

> İnsan Hakları Bildirgesine Göre;

"Herkesin kendisinin ve ailesinin sağlığı ve iyiliği için gerekli bir hayat standardına; gıdaya, giyeceğe,

konuta ve sağlık hizmetlerine, ge-rekli sosyal hizmetlere ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ya da kendi kontrolünde olmayan başka şartlar altında geçim imkanı bulamama haline karşı güvenceye hakkı vardır."

Yoksullukla mücadelede insan hakları bildirgesi esas alınmalıdır.

Yoksulluğun ve Türkiye ekonomisinin önündeki en büyük sorunlardan birisi işsizliktir. Son üç yılda kaydedilen yüksek büyüme hızlarına rağmen işsizlik yüzde 10'un üzerindedir. OECD raporlarına göre işsizlik, önümüzdeki yıllarda da yüksek oranlarda devam edecektir.

Gelir dağılımı dengesizliği, kayıt dışı ekonominin varlığı, bütçe açıkları işsizliğin önünde en büyük engeller olarak durmaktadırlar.

Teknolojide yaşanan hızlı değişimin yanı sıra çalışma hayatının eskiye oranla daha sık ve büyük değişimler göstermesi de işsiz kalma riskini arttırmıştır.

Meslek eğitimi almamış kişilerin iş bulamama ve işsiz kalma oranları da artmaktadır. Eğitim düzeyi düşük olanların yanı sıra kadın iş gücünün çok düşük nitelikteki işlerde çalıştırılmaları da kadınların işsiz kalmasının nedenleri arasında sayabiliriz.

İstihdam ve işsizlik, çalışma ve çalışmama olarak tanımlanabilir ve gerek bireysel gerek toplumsal düzeyde yarattığı ciddi sorunlar açısından üzerinde önemle durulması gerekir. Ülkede çalışmak isteyip de iş bulamama durumunda kalınması, çoğu defa sanıldığı gibi kişisel kusur değil, uygulanan ekonomik ve sosyal politikalarla ilişkilendirilmesi gereken bir sonuçtur.

Türkiye'deki istihdam ve işsizlik ile ilgili temel veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre; 2005 yılında toplam istihdam 22 milyon 46 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise %48,3 olarak tahmin edilmiştir.

Aynı dönemde işsiz sayısı 2 milyon 520 bin kişi, işsizlik oranı ise %10,3'tür.

Bu Kanunun uygulanmaya başlanması ile birlikte, her türlü yıllık gelirleri toplamının aylık ortalaması; (1550) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın bir katından daha az olup, Türkiye İş Kurumuna müracaatta buldukları halde, en az bir yıldan beri herhangi bir işe yerleştirilememiş olanlardan; Türkiye'de ikamet eden ve Türk vatandaşı olan kişilere iş temin edilerek muhtaç ailelerin geçimlerine büyük bir katkı sağlanacaktır.

Ayrıca, dar gelirli ailelerin iş bulma ve gelir elde etme imkanlarının artması, toplumsal huzuru artıracak, toplumsal problemler haline gelen; hırsızlık, kapkaç ve çetecilik gibi gayri hukuki ve gayri ahlaki davranış biçimlerinin önüne de geçilerek, güvenlikte iyileşme sağlanmasına yol açacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Madde ile; Kanunun amacı ifade edilmektedir. Kanunun amacı; aile fertlerinin tamamı işsiz olan ve muhtaç durumda bulunan ailelerin, en temel ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olmak üzere, aile bireylerinden birine Devlet eliyle geçici olarak iş temin edilmesine ilişkin usûl ve esaslar düzenlenmiştir.

MADDE 2.- Madde ile Kanunun kapsamı düzenlenmiş olup; Kanunun, her türlü yıllık gelirleri toplamının aylık ortalaması; (1550) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın bir katından daha az olup, Türkiye İş Kurumuna müracaatta buldukları halde, en az bir yıldan beri herhangi bir işe yerleştirilememiş olanlardan; Türkiye'de ikamet eden ve Türk vatandaşı olanları ve bunların ailelerini kapsadığı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 3.- Madde ile; Kanuna göre iş temin edilecek kişinin Kanun şartlarına uygun olup olmadığını belirlemek üzere, kişi ve ailesinin aylık gelir veya gelir payının hesaplanma şekli ile hangi hallerde iş imkanı sağlanamayacağı düzenlenmiş, Kanunun uygulanmasında; 2 nci maddede öngörülen aylık gelir, aynı gayrimenkulde ikamet eden, eş, ana, baba ve çocuklar ile üçüncü dereceye kadar hısımların tamamının gelirlerinin toplamı esas alınarak hesaplanacağı belirtilmiştir.

MADDE 4.- Madde ile; iş temin edilecek kişilere verilecek aylık ücret açıklanmış olup, Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen miktardan daha az geliri olan ailelerden, iş temin edilenlere ödenecek gelirin bir aylık tutarı (1550) gösterge rakamının her yıl bütçe kanunu ile tespit edilecek memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ücret ödenmesi öngörülmüştür.

MADDE 5.- Madde ile; iş temin edilenlere ödenecek aylıklar, bu amaçla bütçeye konulacak ödenek ile;

kanun ve kararnamelerle kurulu bulunan ve kurulacak olan fonlardan Bakanlar Kurulu kararlarıyla %10'a kadar aktarılacak paydan, trafik para cezası hasılatının %50'sinden, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun reklam gelirlerinden aldığı payın %15'inden, Konsolosluk gelirleri hasılatının %20'sinden, gümrük fazla çalışma gelirleri hasılatının %10'undan, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun İkinci Kısımında düzenlenen para cezalarının %50'sinden, Kara taşıma aracı sahiplerine verilen ruhsatlar sebebiyle elde edilen hasılatın %20'sinden, düzenleyici ve denetleyici kurumların ceza, harcama katılma payı, ruhsat veya lisans gelirleri hasılatının %20'sinden, Vakıflar Genel Müdürlüğü gelirlerinin %10'undan, Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerin döner sermaye gelirlerinin %3'ünden, otoyol ve boğaz köprüleri geçiş hasılatı toplamının %5'inden, kamu kurum ve kuruluşları tarafından ödenen ücret ve maaşların yatırılması sebebiyle bankalardan elde dilecek gelirden, her nevi bağış ve yardımlardan, diğer gelirlerden karşılanacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 6.- Madde ile; geçici olarak bir işe yerleştirilmek isteyen kişilerin müracaat ve değerlendirme usullerini düzenlenmektedir. Kanuna göre; geçici olarak bir işe yerleştirilmek isteyen kişilerin taleplerinin ilgisine göre il veya ilçe idare kurulları tarafından değerlendirileceği ve işe yerleştirilecekler ile bunların öncelik sıralarının bu kurullar tarafından karara bağlanacağı öngörülmüştür.

Ancak, il veya ilçe İdare Kurulları tarafından verilen kararların, doğrudan aılığa hak kazanılmasını sağlamadığı gibi, öncelik sırasına göre belirlenmiş kişilerin, kendilerine verilen işe başlamak suretiyle, verilen işleri yerine getirmedikleri müddetçe aylık talebinde bulunamayacağı belirtilmiştir.

MADDE 7.- Madde ile; Kanun kapsamına girenlere verilebilecek işler düzenlenmiştir. Kanuna göre, Kanun kapsamına girenlere; Sosyal Hizmetler ve Çocuk

Esirgeme Kurumu tarafından yönetilen merkez ve yurtlarda temizlik ve diğer yardımcı işler, yaşlılar ve özürllüer ile ilgili destek hizmetlerinde, eğitim, sağlık, kültür ve spor faaliyetlerinin yürütülüşü kamu kurumlarının yardımcı hizmetler sınıfına dâh" memurlar veya işçiler tarafından yürütülmesi gere . işlerde, Orman Genel Müdürlüşü veya belediyele tarafından yürütülen ağaçlandırma faaliyetlerinde, kamu yararına çalışan vakıf ve derneklerin faaliyetlerinin yürütülmesi için gerekli destek hizmetlerinde, Karayolları Genel Müdürlüşü'nün veya belediyelerin temizlemekle veya bakım ve onarımını yapmakla yükümlü buldukları yolların ihale yapılmaksızın yürütülen temizlik veya bakım ve onarım hizmetlerinde iş verilebileceğı öngörölmüşür.

MADDE 8.- Madde ile; İl ve İlçe İdare Kurulları tarafından bu Kanun kapsamında işe yerleştirilmelerine karar verilenlerin işe yerleştirme şekilleri, bu şekilde kendisine iş verilenlerin aylıklarının ödenme usulleri ile muhtaç ailelerden bir bireye geçici iş verilmesi süreleri düzenlenmiştir.

MADDE 9.- Madde ile; bu Kanuna göre, geçici olarak kendilerine bir iş verilmek üzere düzenlenen belgelerin gerçeğe uymadığı tespit edilenlerin işlerine derhal son verileceğı, belgeleri düzenleyen ve kullananlar hakkında 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 10.- Madde ile; bu Kanuna göre, iş talebinde bulunmak amacıyla kullanılacak belgeler ile geçici olarak iş verilene ödenecek aylığın her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğı ve yine bu Kanun gereğince ödenecek aylıkların, haciz ve temlik edilemeyeceğı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 11.- Madde ile; bu Kanun hükümlerine göre, iş verilmesinin, ilgililerin bu iş sebebiyle herhangi bir sosyal güvenlik kurumu ile ilgilendirilmesini veya adlarına

işsizlik sigortası primi ödenmesini gerektirmeyeceği öngörülmüştür.

MADDE 12.- Madde ile; Bakanlar Kurulu'nun, bu Kanunun öncelikle uygulanacağı illeri tespit etmeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

MADDE 13.- Madde ile; bu Kanuna göre, geçici iş verilmesine ve aylık ödenmesine ilişkin usul ve esasların, bu Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra, iki ay içinde Başbakanlık tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle tespit edileceği öngörülmüştür.

MADDE 14.- Madde ile; yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler düzenlenmiş olup; yürürlükten kaldırılan kanunlar, madde metinlerinden ve cetvellerden çıkarılan ibareler belirtilmiştir.

MADDE 15.- Madde ile; bu Kanunun 12 nci maddesi ile kaldırılan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünde görev yapan Daire Başkanı ve daha üst düzeyde görev yapanlar ile Sosyal Yardım Uzmanı kadro ünvanında bulunanların atanmış sayıldıkları kadrolar belirtilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1.- Madde ile; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunun mevcut bütün gelirlerinin, her muhtaç aileden bir bireye geçici olarak bir iş imkanı sağlamak için kullanılmak üzere, Maliye Bakanlığı'na devredileceği belirtilmiştir.

MADDE 16.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 17.- Yürütme maddesidir.

Düşük gelirli illerimizde, kişi başına düşen gelirin üzerinde ancak ulusal asgari ücretin altında bir asgari ücret hem kişi başına geliri yükseltecek, hem de o illerimizi emek yoğun sektör yatırımları için daha çekici hale getirebilecek

**BÖLGESEL ASGARI ÜCRETİN
UYGULANMASINA İLİŞKİN
OLARAK BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili**

Mart 2006

"Önce Toplumsal
Menfaatler"

Prof. Dr. Aziz Akgöl
Diyarbakır Milletvekili

14 Mart 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Bölgesel Asgari Ücretin Uygulanmasına İlişkin Olarak Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" gerekçesi ile birlikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AKGÖL
Diyarbakır Milletvekili

14	03	2006
2	03	2006
NO: 50525		

Halkla İlişkiler Birim Başkanlığı
Tel: 0 312 420 39 39 Faks: 0 312 420 69 79
web: www.azizakgol.com e-posta: aziz.akgol@tmm.gov.tr

**BÖLGESEL ASGARI ÜCRETİN
UYGULANMASINA İLİŞKİN OLARAK
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 7- İşveren ve işçiler; bu Kanunun 39 uncu maddesi gereğince Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından belirlenen ve bundan sonra belirlenecek olan ücretleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ay başından itibaren beş yıl süreyle; Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Batman, Bitlis, Bingöl, Diyarbakır, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van ve Yozgat illerindeki iş yerlerinde (5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren kamu kurumları ile bunların sermayesinin en az %50'sinden fazlasına sahip oldukları diğer iş yerleri hariç) yazılı olarak yapılacak iş sözleşmeleriyle %50 oranına kadar daha düşük tespit etmeye yetkilidir.

MADDE 2- 17/07/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 92- Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Batman, Bitlis, Bingöl, Diyarbakır, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van ve Yozgat illerinde çalışan sigortalılardan ücretleri 4857 sayılı İş Kanununun geçici 7 inci maddesi uyarınca belirlenenler, prime esas günlük kazanç alt sınırı üzerinden Kuruma bildirilmekle birlikte, bu sigortalılar için ödenecek işçi ve işveren sigorta primi hisseleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ay başından itibaren beş yıl süreyle, 73 üncü maddede belirtilen prim oranları yerine %1 oranı üzerinden hesaplanır.

MADDE 3- 25/08/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6- Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Batman, Bitlis, Bingöl, Diyarbakır, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van ve Yozgat illerinde çalışan sigortalılardan ücretleri 4857 sayılı İş Kanununun geçici 7 inci maddesi uyarınca belirlenen ve işsizlik sigortası kapsamında olanlar hakkında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ay başından itibaren beş yıl süreyle 49 uncu maddenin birinci fıkrasına göre işsizlik sigortası primi kesintisi yapılmaz. Ancak, bu madde kapsamına girenler işsizlik sigortası primi yatırılıp yatırılmadığına bakılmaksızın ve sosyal sigorta primine esas günlük kazanç alt sınırı üzerinden; bu şekilde çalıştıkları süreler dikkate alınarak bu Kanunun 50 ve 51' inci maddelerinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde işsizlik ödeneği hakkından yararlandırılır.

MADDE 4- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 36- Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Batman, Bitlis, Bingöl, Diyarbakır, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van ve Yozgat illerindeki iş yerlerinde (5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren kamu kurumları ile bunların sermayesinin en az %50'sinden fazlasına sahip oldukları diğer iş yerleri hariç), 4857 sayılı İş Kanununun geçici 7 nci maddesi kapsamında çalıştırılanlara verilecek ücret ödemelerinden hesaplanan gelir vergisinin %80'i 5 yıl süre ile verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilir.

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Türkiye'de bölgeler arası gelir dağılımındaki dengesizlik ve işsizlik, içinde bulunduğumuz ekonomik ve sosyal sorunların başında gelmektedir. Son üç yılda kaydedilen yüksek büyüme hızlarına rağmen işsizlik yüzde 10 civarındadır. OECD raporlarına göre işsizlik, önümüzdeki yıllarda da yüksek oranlarda devam edecektir.

Diğer taraftan; Bakanlar Kurulu ve TBMM Dışışleri Komisyonu tarafından kabul edilerek, TBMM gündeminde olan (Gözden Geçirilmiş) Avrupa Sosyal Şartınının 30'ncu maddesinde "Herkes, yoksulluğa ve toplumsal dışlanmaya karşı korunma hakkına sahiptir" ifadesine yer verilerek, yoksul vatandaşlarımızın gelir elde etmelerini sağlayacak tedbirlerin alınmasının gerekliliği de vurgulanmaktadır.

İşsizliğin bu kadar artacak olmasının tahmin edilmesinin üç sebebi şöyle belirtilebilir:

- Üretimde daha ileri teknolojilere geçilmesi sonucu, klasik nitelikteki işgücüne ihtiyacın azalması,
- Üretim süreçlerinde verimliliğin artmasıyla daha az kişinin çalıştırılması,
- Eğitim ve istihdamda, kişilerin kendi işlerini kurmalarını özendirerek yeni stratejilerin yetersizliği.

Makroekonomik şartlar ve uygulanmakta olan ekonomik politikalar, kamu kesimini istihdam oluşturan bir konumdan uzaklaştırmaktadır. Bu durumda işsizlik, özel sektörde mümkün olduğu kadar daha fazla istihdam oluşturularak düşürülebilecektir. Özel sektörde daha fazla istihdam sağlanabilmesi için, işgücü piyasasındaki katılıkları azaltacak ve işgücü maliyetlerini düşürecek kararların alınmasına ihtiyaç vardır.

Türkiye’de işsizliğin azaltılmasında iki stratejinin uygulanması etkinleştirilmelidir:

- Bunlardan birincisi; insanların kendi kendilerine gelir getirici bir faaliyette bulunmalarını sağlayacak şekilde, kendi hesaplarına çalışmalarına yardımcı olunmalıdır.
- İkincisi ise; Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü oluşturacak şekilde, istihdam imkanları bulunan mesleki ve teknik eğitim almış insan gücünün yetiştirilmesinin sağlanmasıdır.

Türkiye, işgücü verimliliği artışında yetersiz kalmaktadır. İstihdamda kilit rol sahibi olan ücret verimlilik dengesi de ülkemizde kurulamamıştır.

Bölgesel asgari ücret uygulaması birçok kişi için çok radikal bir öneri olarak değerlendirilebilir. Ancak, bölgesel asgari ücret; dünya ekonomisinin ve dünya nüfusunun neredeyse yarısının olduğu, başta ABD, Japonya, Kanada, Meksika, Çin ve Hindistan olmak üzere birçok gelişmiş ve gelişen ülkede gerek bölgesel, gerekse sektörel bazda uygulanmaktadır. Unutmayalım ki ülkemizde asgari ücret uygulamasına önce bölgesel düzeyde başlanmış, daha sonra asgari ücretin bir sosyal politika aracı olarak kullanılmasına karar verilince genel asgari ücret uygulamasına geçmişti.

Asgari ücret belirlenirken, işçilerin ve ailelerinin ihtiyaçları, ülkedeki genel ücret düzeyi, asgari geçim endeksi, sosyal güvenlik ve diğer sosyal grupların görelî yaşam standartları, ekonomik gelişme, verimlilik düzeyini içeren ekonomik faktörler ve yüksek istihdam düzeyine ulaşmak ve bu düzeyi korumak dikkate alınmalıdır.

Gelir düzeyi düşük ülkelerde asgari ücretin asgari geçim düzeyini korumak gerekçesiyle yüksek tutulması ekonomi üzerinde olumsuz etkiler doğururken, enflasyonist baskılara ve yaygın işsizliğe yol açmaktadır.

Bu sonucun ekonomik gelişme hedefiyle çeliştiği açıktır. Ayrıca resmi olarak belirlenen yüksek asgari ücret, uygulamada işlerlik kazanmamakta, ekonominin ödeme kapasitesinin üzerinde tespit edilen asgari ücret, kayıt dışılığa yol açmaktadır.

Bu nedenle, gelir düzeyi düşük ülkelerde normal sayılabilecek bir hayat standardına uygun asgari ücrete ulaşmak bir hedef olarak belirlenmeli ve asgari ücret bu düzeye ekonomik gelişme ve büyümeyle birlikte çekilmelidir. Ekonomik veriler, bu görüşü destekler niteliktedir.

Türkiye'de işgücü piyasasının en önemli özelliklerinden biri kayıt dışı istihdamdır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2004 yılında yüzde 53.0 olan kayıt dışı istihdam oranı 2005 yılında yüzde 50.1'e düşmüştür. Kayıt dışı istihdam oranı kentlerde yüzde 35.9, kırsal kesimde yüzde 68.9'dur.

Kayıt dışı istihdamın en önemli nedenlerinden biri işgücü maliyetleri içindeki vergi ve sosyal güvenlik primlerinin yüksekliğidir. Bu alanda Türkiye, OECD ülkeleri arasındaki en yüksek orana sahiptir.

Diğer yandan Türkiye, OECD ülkelerinde işgücüne katılım oranının en düşük olduğu ülkedir. Ekonomik ve sosyal gelişmeyle birlikte işgücüne katılım oranının önümüzdeki dönemde artması, istihdam üzerindeki baskıyı da artıracak, işsizlik oranının düşmesini frenleyecektir.

Bir ülke içinde bölgesel asgari ücret uygulamasının gerekçesi, bölgeler veya iller arasında kişi başına gelirden ortaya çıkan yüksek farklılıklardır. Ülkemizde 2001 yılında kişi başına gelir 2.146 dolardı. İller arasında Kocaeli 6.165 dolarla en yüksek, Ağrı ise 568 dolarla en düşük kişi başına gelire sahipti. 2001 yılında yıllık net asgari ücret 929,5 dolardı. Buna göre; Kocaeli'nde yıllık net asgari ücret kişi başına düşen gelirin yüzde 15'i iken

Ağrı'da yüzde 164'ne karşılık gelmekteydi. Bu oranlar, asgari ücretin lkemizin her ilinde aynı anlam taşımadığını ortaya koymaktadır.

İllere göre kişi başına tüketim harcamaları da, bölgeler arası gelir dağılımındaki dengesizliği yansıtmakta ve asgari ücretin düşük gelirli illerimizde ne kadar önemli bir gelir düzeyine işaret ettiğini göstermektedir.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından sıralamada en altta olan ve teşvik uygulamasında kapsam genişletilmeden önce seçilen 19 il ve ilçelerinde asgari ücret, mevcut çalışanların hakları ve ücretleri korunarak, yeni işe girecekler için brüt asgari ücretin %50'si olarak belirlenebilir. Bu ücretten alınan vergi ve sigorta prim oranları izleme ve kayıtlı hale getirmek amacıyla yüzde 1 olarak uygulanabilir.

Türkiye'de asgari ücret, işveren açısından yüksek, gelişmiş bölgelerimizdeki işçi açısından ise düşüktür. Asgari ücretten işçinin eline geçen miktar, brüt asgari ücretin yüzde 60'ının altındadır. Bu durum, işgücü maliyetlerini yükselterek Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünü de olumsuz etkilemektedir. Asgari cret, asgari geçim için gerekli gelirin yüksek olduğu gelişmiş illerimizde düşüktür.

Diğer yandan gelir düzeyi düşük birçok ilimizde kişi başına gelir, yıllık net asgari ücretin altındadır. Aynı asgari ücretin hem gelişmiş hem de geri kalmış bölgelerimizde uygulanıyor olması, kişi başına gelirin yüzdesi olarak asgari ücrette önemli farklılıklara yol açmaktadır. Ulusal asgari ücret uygulaması, bölgesel düzeyde düşük gelirli illerimizin rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir.

Bölgesel asgari ücret uygulaması, rekabet gücündeki bu bozulmayı bir ölçüde de telafi edecektir. Düşük gelirli illerimizde, kişi başına düşen gelirin

üzerinde ancak ulusal asgari ücretin altında bir asgari ücret hem kişi başına geliri yükseltecek, hem de o illerimizi emek yoğun sektör yatırımları için daha çekici hale getirebilecektir.

Ülkemizde bölgeler arasındaki gelir farklılıkları, bölgesel asgari ücret uygulaması ile birlikte bir zaaf olmaktan çıkarak bir avantaja dönüştürülebilir. Gelir düzeyi düşük ve işsizliğin yoğun olduğu illerimizde mevcut asgari ücretin altında bir ücretle çalışmaya hazır yüz binlerce işsiz vardır. Zaten kayıt dışı sektörde milyonlarca kişi, her türlü sosyal güvenceden yoksun asgari ücretin altında bir ücretle çalışmaktadır. Bu durum ülkemizin bir gerçeğidir ve yadsınamaz.

Diğer yandan ulusal asgari ücret uygulaması, ekonomik açıdan geri kalmış bölgelerimizi de yatırımcılar açısından çekici kılmamaktadır.

Aynı ücretle bir işçiyi İstanbul'da çalıştırmak varken bir yatırımcı neden Ağrı'ya veya Bingöl'e yatırım yapsın? Görüldüğü gibi kişi başına gelirden düşük olan illerimiz açısından ulusal asgari ücret uygulaması, bu illerimizin rekabet gücünü bozan bir nitelik taşımaktadır.

Kişi başına geliri düşük olan illerimizde bölgesel asgari ücret uygulamasına geçilmesi bu illerimizin görece rekabet konumunu güçlendirecek, özellikle emek yoğun ve uluslararası rekabet karşısında zorluk çeken sektör yatırımları için çekici kılacaktır. Ülkemizde işgücü maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle yatırımlarını Bulgaristan'a, Romanya'ya Ukrayna'ya hatta Çin'e yönlendiren Türk özel sektörü, düşük gelirlili bölgelerimize yönelecektir.

Bölgesel asgari ücret uygulamasına geçiş, diğer kamu politikalarıyla desteklenirse, en geri kalmış illerimizde yatırım ve üretimin artması bölgeler arası gelir dağılımını eşitsizliğinin azalmasına katkı sağlayacaktır.

Bölgesei asgari ücret uygulaması en geri bölgelerimizden gelişmiş bölgelere olan iç göçün hızını da kesecektir.

Ayrıca, dar gelirlı ailelerin iş bulma ve gelir elde etme imkanlarının artması, toplumsal huzuru artıracak, toplumsal problemler haline gelen; hırsızlık, kapkaç ve çetecilik gibi gayri hukuki ve gayri ahlaki davranış biçimlerinin önüne de geçilerek, güvencükte iyileşme sağlanmasına yol açacaktır.

Türkiye'nin mevcut asgari ücretle emek yoğun sektörlerde ne Bulgaristan ne de Çin ile rekabet etmesine imkan yoktur. Ancak, bölgesel asgari ücret uygulamasına geçişle birlikte, ülkemizin düşük gelirlı bölgeleri bu rekabet şansına ulaşabilir. Türkiye'nin en ücra köşesi bile AB pazarlarına, Çin veya Hindistan'dan daha yakındır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile; 22/05/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenerek; işveren ve işçilerin; bu Kanunun 39 uncu maddesi gereğince Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından belirlenen ve bundan sonra belirlenecek olan ücretleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ay başından itibaren beş yıl süreyle; Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Batman, Bitlis, Bingöl, Diyarbakır, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van ve Yozgat illerindeki iş yerlerinde, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren kamu kurumları ile bunların sermayesinin en az %50'sinden fazlasına sahip oldukları diğer iş yerleri hariç olmak üzere, yazılı olarak yapılacak iş sözleşmeleriyle %50 oranına kadar daha düşük tespit etmeye yetkili oldukları belirtilmiştir.

MADDE 2 - Madde ile; 17/07/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenerek; Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Batman, Bitlis, Bingöl, Diyarbakır, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van ve Yozgat illerinde çalışan sigortalılardan ücretleri 4857 sayılı İş Kanununun geçici 7 inci maddesi uyarınca belirlenenlerin, prime esas günlük kazanç alt sınırı üzerinden Kuruma bildirilmekle birlikte, bu sigortalılar için ödenecek işçi ve işveren sigorta primi hisselerinin, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ay başından itibaren beş yıl süreyle, 73 üncü maddede belirtilen prim oranları yerine %1 oranı üzerinden hesaplanacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 3 - Madde ile; 25/08/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenerek; Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt,

Batman, Bitlis, Bingöl, Diyarbakır, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van ve Yozgat illerinde çalışan sigortalılardan ücretleri 4857 sayılı İş Kanununun geçici 7 inci maddesi uyarınca belirlenen ve işsizlik sigortası kapsamında olanlar hakkında, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ay başından itibaren beş yıl süreyle 49 uncu maddenin birinci fıkrasına göre işsizlik sigortası primi kesintisi yapılmayacağı belirtilmiştir.

Ancak, bu madde kapsamına girenlerin işsizlik sigortası primi yatırılıp yatırılmadığına bakılmaksızın ve sosyal sigorta primine esas günlük kazanç alt sınırı üzerinden; bu şekilde çalıştıkları süreler dikkate alınarak bu Kanunun 50 ve 51' inci maddelerinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde işsizlik ödeneği hakkından yararlandırılacağı belirtilmiştir.

MADDE 4 - Madde ile; 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenerek; Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Batman, Bitlis, Bingöl, Diyarbakır, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van ve Yozgat illerindeki iş yerlerinde, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren kamu kurumları ile bunların sermayesinin en az %50'sinden fazlasına sahip oldukları diğer iş yerleri hariç olmak üzere, 4857 sayılı İş Kanununun geçici 7 nci maddesi kapsamında çalıştırılanlara verilecek ücret ödemelerinden hesaplanan gelir vergisinin %80'i 5 yıl süre ile verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edileceği hüküm altına alınmıştır.

MADDE 5- Yürürlük maddesidir.

MADDE 6- Yürütme maddesidir.

Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü oluşturacak şekilde, çeşitli işyerlerinde istihdam imkanları bulunan mesleki ve teknik eğitim almış insan gücünün yetiştirilmesini sağlayacak şekilde;

**TÜRKİYE ODALAR VE
BORSALAR BİRLİĞİ İLE ODALAR
VE BORSALAR
KANUNUNA BİR EK
MADDE EKLENMESİ
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili**

Mayıs 2006

16 Mayıs 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununa Bir Ek Madde Eklentmesi Hakkında Kanun Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AKGÜL
Diyarbakır Milletvekili

T. B. M. M. 2006 2006 44 4579 45 1003
24 Mayıs 2006
No : 53966

Halkla İlişkiler Binası B-Blوک 1.Kat 6.Banka Odası No.6 06543 TBMM ANKARA
Tel: 0 312 420 59 18-19 Faks: 0 312 420 69 79
web: www.azizakgul.com e-posta: aziz.akgul@tbmm.gov.tr

**TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ İLE
ODALAR VE BORSALAR KANUNUNA
BİR EK MADDE EKLENMESİ HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1.- 18/05/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Borsalar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 1.- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin koordinasyonunda ve desteğinde, İl veya İlçe Sanayi ve Ticaret Odaları ile Borsaları ve İl Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğinin müşterek katılımlarıyla ve onların bünyesinde; Milli Eğitim Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı ile Türkiye İş Kurumu'nun desteğiyle, her İl merkezinde ve nüfusu elli binden az olmamak üzere uygun görülecek ilçe merkezlerinde, öncelikle işsizlere mesleki ve teknik eğitim verilmesi ve sertifika programlarının yapılması amacıyla, Mesleki Teknik Eğitim ve Sertifika Programları Merkezleri kurulur.

Bu amaçla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesinde; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı veya uygun göreceği bir başkan yardımcısının başkanlığında, Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürü ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürünün katılımıyla bir Mesleki ve Teknik Eğitim Planlama ve Yürütme Kurulu oluşturulur.

Kurulun oluşumu ve işleyişine ilişkin esaslar ilgili Bakanlıklar tarafından müşterek olarak hazırlanacak ve en geç iki ay içinde hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

MADDE 2.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Türkiye'nin en önemli ekonomik sorunu işsizlik ve yoksulluktur. Girişimcilik ruhunu geliştirerek, kişilerin kendi hesabına çalışmaları teşvik edilmelidir. Maaşa veya ücrete dayalı iş arayışı ve istihdam politikaları artık günümüzde işsizliğin azaltılmasında yetersiz kalmaktadır.

Türk girişimciliği yetersiz olmakla birlikte, yüzlerce yıl ticari hayatın dışında kalmış olan insanımızın sahip olduğu cesaret, hırs, yeniliğe karşı uyum gibi girişimcilik açısından önemli nitelikler yanında, gerekli bilgi açığının da kapatılmasıyla, ülkemizdeki girişimcilik faaliyetleri giderek artmaktadır.

Selçuklular döneminde ve Osmanlıların kuruluş döneminde bir esnaf-sanatkar örgütü olan Ahilik teşkilatı, başarılı olmasına rağmen, Osmanlı devletini oluşturan toplum grupları arasında bir işbölümüne gidilerek, Türkler ticari işlerin dışında bırakılmıştır.

Osmanlı Devletinde ticareti, daha çok azınlıklar üstlenirken, Türkler; askerlik, ulemalık, bürokratik ve hayvancılık ile tarım gibi işlere yönlendirilmişlerdir. Dolayısıyla, Türk toplumu yedi sekiz nesli kapsayan çok uzun yıllar ticaretin dışında kalmış ve Türk toplumunda gerek sosyo-kültürel ve gerekse ahlaki açılardan arzu edilen ölçüde bir ticari altyapı ve ticaret kültürü eksikliği oluşmuştur.

Ancak, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ve özellikle İttihat ve Terakki döneminde **"Türk'ten iş adamı ve tüccar yapma"**, **"Müslüman ve Türk ticaret adamı"** oluşturma konusunda çalışmalar yapıldı.

Türk'ten iş adamı ve tüccar yapma çabaları, Osmanlı Devletinden sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde çok önem kazanmıştır. Cumhuriyetin ilan edilmesinden 9 ay önce, 1923 Şubat ayında İzmir'de toplanan

İktisat Kongresi'nde alınan ilke kararlarından birisi de ,
**"Türk ve Müslüman ahaliden tüccar ve iş adamı
oluşturma"** konusundadır. Yeni Cumhuriyetin bu
politikası 1930'lu yıllara kadar sürdürülmüştür.

Mesleki ve teknik eğitim ile sertifika programları
sonucu kazanılan yeni nitelikler sayesinde işsizliğin
azaltılması mümkün olmakta olup, bu yöntem,
istihdamın geliştirilmesine önemli katkı sağlamaktadır.

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim ile bir
beceriye öğretmeye veya geliştirmeye yönelik sertifika
programlarının uygulanacağı Mesleki Teknik Eğitim
ve Sertifika Programları Merkezlerinin öncelikle her
ilde ve uygun görülecek ilçelerde oluşturulmasının
sağlanması, işsizliğin azaltılmasında etkin bir yöntem
olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'de işsizliğin azaltılmasında iki stratejinin
uygulanması etkinleştirilmelidir: Bunlardan birincisi,
insanların kendi kendilerine gelir getirici bir faaliyette
bulunmalarını sağlayacak şekilde, kendi hesaplarına
çalışmalarına yardımcı olunmalıdır.

İkincisi ise, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara
insan gücünü oluşturacak şekilde, istihdam imkanları
bulunan mesleki ve teknik eğitim almış insan gücünün
yetiştirilmesinin sağlanmasıdır.

İşsizliğin azaltılması için, kendi hesabına iş yapmak
bir çözüm yolu olarak görülmelidir. Girişimci; üretim için
gerekli faktörleri bir araya getirerek, mal ve hizmet
üretimi için gerekli işi başlatan, ayrıca üretim için gerekli
finansman kaynaklarını ve üretimin değerlendirileceği
pazarları bulan kişidir.

Bir kişinin girişimci olabilmesi için, risk ve sorumluluk
üstlenebilme, dinamik bir kişilik, yeniliklere açık olma,
kendi hesabına iş yapabilme tutkusu gibi belirli niteliklere
sahip olması gerekir.

Bazıları kendi kendisinin patronu olmak, başkalarından emir alarak çalışmamak için, bazıları ise mevcut iş alternatiflerinin sağlayacağı kazanımlardan daha fazlasına ulaşmak için, kendi hesaplarına iş yapmayı isteyebilirler.

Ayrıca, kendi geleceğini kendi karar ve gayretleriyle şekillendirmek, daha bağımsız ve esnek bir iş ortamına sahip olmak yanında, yeni iş fırsatlarını değerlendirme de kendi işini kurmada etkili olabilir.

Diğer taraftan, kendi hesabına iş yapmak isteyenler, bağımsız olmayı arzulayabilir ve bu amaçla riskleri göze almak isteyebilir. Kişilerin bu kabiliyeti ve azmi, rekabet ortamının zorluklarının yenilebilmesinde en önemli faktörlerden birisidir. Kendi hesabına çalışmayı arzu edenler, aynı zamanda piyasadaki boşlukları gören kişilerdir. Tüketicilerin istek ve ihtiyaçlarını algılayıp, bunun yerine getirilmesi doğrultusunda genellikle yenilikçi fikirlere sahip olurlar.

Avrupa Birliği ülkeleri mesleki ve teknik eğitimi, istihdamın en önemli aracı olarak değerlendirirken, ülkemizde mesleki ve teknik eğitime mevcut durumdan çok daha fazla önem verilmelidir.

Türkiye'deki mevcut işsizlik oranlarına rağmen işyerleri, nitelikli ara işgücü temininde zorlanmaktadır. Ülkemizde mevcut eğitim sistemi, rekabetçi ekonominin ihtiyaçlarını karşılayacak bilgi ve beceriye sahip işgücü yetiştirilmesinde yetersiz kalırken, kalifiye işgücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde özel sektörün çabalarıyla ancak gerçekleştirilebiliyor.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Madde ile; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin koordinasyonunda ve desteğinde, İl veya İlçe Sanayi ve Ticaret Odaları ile Borsaları ve İl Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğinin müşterek katılımlarıyla ve onların bünyesinde; Milli Eğitim Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı ile Türkiye İş Kurumu'nun desteğiyle, her il merkezinde ve nüfusu elli binden az olmamak üzere uygun görülecek ilçe merkezlerinde, öncelikle işsizlere mesleki ve teknik eğitim verilmesi ve sertifika programlarının yapılması amacıyla, Mesleki Teknik Eğitim ve Sertifika Programları Merkezleri kurulması düzenlenmiştir.

Bu amaçla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesinde; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı veya uygun göreceği bir başkan yardımcısının başkanlığında, Milli Eğitim Bakanlığı Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürü ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürünün katılımıyla bir Mesleki ve Teknik Eğitim Planlama ve Yürütme Kurulu oluşturulacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, Kurulun oluşumu ve işleyişine ilişkin esaslar ilgili Bakanlıklar tarafından müşterek olarak hazırlanacak ve en geç iki ay içinde hazırlanacak bir yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür.

MADDE 2.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3.- Yürütme maddesidir.

MARIE GREENGLASS

Marie Green Glass was born in
New York City on January 1, 1892.
She was educated in the public
schools of New York City and
graduated from the City College
of New York in 1914. She was
employed by the City of New York
for several years and was
active in the Y. W. C. A. and
other organizations.

She married Louis Green Glass
in 1916 and they have three
children: Louis, Marie and
Robert. She is a member of
the Y. W. C. A. and the
City College of New York
alumni association.

She is a devoted mother and
has been active in the
education of her children.
She is a member of the
City College of New York
alumni association.

MARIE E. GREENGLASS

MARIE E. GREENGLASS

1914

Memurlara görevin özellikleri dikkate alınarak, daha esnek çalışma şartlarının sağlanması ve bu şekilde yeni istihdam imkanlarının oluşturulması amaçlanmaktadır. Ayrıca, **kamu görevlilerinin yapmakta oldukları iş ile menfaat ilişkileri olmaksızın ve kamu görevlilerinin etik davranış ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla ticaret yapabilmelerine imkan verecek şekilde,**

**DEVLET MEMURLARI
KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili**

Nisan 2006

"Önce Toplumsal
Menfaatler"

Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Tahkim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur. 14 Nisan 2006

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AĞGÜL
Diyarbakır Milletvekili

T. B. M. M. M. GEMİNE GEMİNE GEMİNE GEMİNE
14 Nisan 2006
No: 52008

Halkla İlişkiler Birimi: B-Blok 1.Kat 6.Serko Çetin No:6 06543 TBMM ANKARA
Tel: 0 312 420 69 18-19 Faks: 0 312 420 69 79
web: www.azizakgul.com e-posta: aziz.akgul@tbmm.gov.tr

DEVLET MEMURLARI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1.- 14/07/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 5 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İstihdam şekli

MADDE 5.- Bu Kanuna tabi kurumlar, dördüncü maddede yazılı dört istihdam şekli dışında personel çalıştıramazlar.

Bu şekilde istihdam edilen personelden, görevin özelliği ve işin niteliğine bağlı olarak kurumlarınca uygun görülenler; kısmi süreli, iş paylaşımli ve esnek çalışma süreleri ile evde çalışma şeklinde istihdam edilebilirler. Buna ilişkin esaslar Bakanlar Kurulunca altı ay içerisinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

MADDE 2.- Devlet Memurları Kanununun 28 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ticaret yapabilmenin sınırı

MADDE 28.- Kamu kurum ve kuruluşlarında, bu Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan şekilde istihdam edilen personelin, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görevleri ile ilgili konularda ve menfaat ilişkisi oluşturacak şekilde kazanç getirici faaliyette bulunamazlar.

Memurların kazanç getirici faaliyetleri, kamu görevlileri etik davranış ilkelerine aykırı olamaz.

Görevleri ile ilgili olmayan konularda kazanç getirici faaliyette bulunanlar, bu faaliyetlerini bir ay içerisinde bağlı buldukları kuruma bildirmek zorundadırlar.

19.04.1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun mal bildiriminde bulunulmasına ilişkin

hükümleri, bu faaliyetler kapsamında bulunan ticari nitelikteki taşınır ve taşınmaz mallar için uygulanmaz.

MADDE 3.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GEREKÇE

İşsizlik, yapısal bir sorun olup, uzun süreli olarak hemen hemen her ülke ekonomisinin geleceğini meşgul etmektedir.

Ekonomik büyüme yeni iş imkanları oluşturabilir. Ancak bu iş imkanı makineler için mi yoksa insanlar için mi? Teknolojik gelişmeler arttıkça, verimlilik ve etkinliği arttırmak ile kapasite kullanım oranının artırılması için makinelerin işi daha fazla artıyor.

Gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde işsizlik sorunu ciddi bir şekilde yaşanmaktadır. Ekonomik büyüme suretiyle istihdamın artırılması düşünülebilir. Ancak, teknolojiye meydana gelen değişimler ile ekonomik büyümenin ancak mevcut istihdamı korumaya yetebileceği gözlenmektedir. Çünkü, sağlanan teknolojik gelişmeler sonucu, verimlilik artışı sağlanmakta, çalışanların yerini daha fazla oranda makine almaktadır.

İşsizliği ortadan kaldıracak hedefler ortaya konulmalıdır. Tam istihdam, artık gerçekleştirilebilir bir hedef değildir. Buna rağmen, sosyal veya akademik çevrelerden veya medyadan bu hedefin değiştirilmesini isteyen bir baskı görülmektedir. İşsizliğin çözülmesi gereken bir olay olmaktan çok üzerinde çalışılacak ve analiz edilecek bir konu olduğu gözlenmektedir.

İşsizlik sorununun çözümü "**herkese iş**" kavramını ihtiva etmelidir. Bu kavram, çalışabilir durumda olan ve çalışmak isteyen herkese anlamlı bir istihdamı ifade eder. Tam istihdam klasik anlamıyla alındığında, herkesin tam gün çalışmaya dayalı iş bulmasının artık gerçekleşmeyeceği anlaşıldığından, herkese iş tam gün esasına dayalı bir iş olmayacaktır. Bu bakımdan, kısmi süreli bir iş imkanı sağlanmalıdır.

Tam gün çalışma imkanı, şahsın veya aile grubunun gelir dağılımından anlamlı bir payı, belirli bir iş

güvencesi sonucu almalarını sağlar. Eğer tam güne dayalı bir istihdam söz konusu olamayacak ise, kısmi süreli işten sağlanan mali imkanı destekleyecek ilave bir desteğe ihtiyaç vardır.

İşsizliği azaltmanın yollarından bir tanesi de kısmi zamanlı ve esnek çalışma zamanlarının uygulanmaya konulmasıdır.

İşsizlik sorununa çözüm, klasik ve gerçekleştirilemeyen tam gün çalışmaya dayalı "Tam İstihdam" hedefinden, kısmi süreli "Herkese İş" hedefine değişimi sağlayacak bir dönüşümü gerektirmektedir. Bu durum da, kısmi zamanlı bir iş imkanının kabulünü sağlayacak ilave bir geliri ifade eden Vatandaşlık Geliri'nin de uygulanmasını gerektirir.

Artık yoksulluğun belirtilerini tedavi ederek, sebeplerini ihmal edemeyiz. Zengin ve fakir olmak üzere iki sınıflı bir toplumun gelişmesinin sosyal tehlikelerini artık gözardı edemeyiz. Bu bakımdan, yoksulluk ve işsizliğin ortadan kaldırılması için "**Herkese Kısmi Süreli İşin**" gerçekleştirilmesi için ortamın sağlanması gerekir.

Bu bakımdan, işsizliğin azaltılması için uygulanmakta olan üç yaklaşımın yeniden değerlendirilmesine ihtiyaç vardır:

- **Sanayi ve ekonomi tarafından oluşturulan iş imkanlarının azalması.** Eski tecrübeler ve ekonomi teorisi bize, ekonomik büyümenin yeni iş imkanlarını oluşturacağını ifade eder. Ancak, teknolojideki gelişmeler sonucu, bu yeni işlerin makine için mi yoksa insanlar için mi olduğu sorusu gündeme gelir. Tek başına ekonomik büyüme buna cevap olmaz. Nobel ödülü sahibi iktisatçı Amartya Sen de bunu ispat etti.
- **İş gücü büyüklüğünün azaltılması.** Buna örnek olarak erken emeklilik, okulda daha fazla eğitim

almak, mecburi askerlik, kişilerin işgücünün dışında kalmalarına yardımcı olmak verilebilir. Ancak bunlar işsizlik problemini çözmez.

- **Farklı çalışma biçimlerinin iş olarak algılanmasının sağlanması.** Sanayinin iş değil çalışma alanı oluşturduğu belirtilebilir. Kısmi zamanlı çalışma veya esnek çalışma biçiminin bir iş olarak algılanması, esas olarak endüstriyel ilişkiler sürecinin bir fonksiyonudur. Bu çalışmaların işlere dönüştürülmesi, çoğunlukla standart çalışma saatleri ve içinde bulunulan süreç içindeki çalışma saatlerinin esnekliği ile ilgili kararların sonucuna bağlıdır. Ne kadar fazla esneklik varsa, belirli bir zaman diliminde o kadar daha fazla işgücü çalışma fırsatı bulabilecektir. Bu bakımdan, tam gün çalışma anlayışından kısmi süreli çalışmaya doğru bir strateji uygulanmalıdır.

Standart çalışma saatlerindeki esnekliği artırma yaklaşımı, uzun vadede işsizliğin çözümü için uygulanmalıdır. Bu yaklaşım, ekonomik büyüme ve refahtaki değişiklikler ile yeni teknolojilerin girişi sonucu oluşan değişikliklere adaptasyonu kolaylaştırır.

Kısmi süreli çalışma sistemi uygulaması yaygınlaştırılarak, mevcut iş imkanlarının bütün çalışmak isteyen işgücü arasında daha adil paylaşımını sağlamak suretiyle, işsizliğin uzun vadeli çözümüne doğru büyük bir adım atılmalıdır.

Diğer taraftan, hayat standardında çok ciddi bir düşüş olmaması ve insan onuruna yakışır bir hayat sürdürülebilmesi için, kısmi zamanlı bir işin kabulünün sağlanması ve bunun için de ilave bir gelir olan Vatandaşlık Geliri sisteminin uygulanması gerekir.

Bu durumda, iş adamları ve özellikle küçük iş sahipleri, esnek çalışma saatlerinin sağladığu değişen çalışma saatleri ortamı sayesinde iş yeri verimliliğini

artırabilirler. İşverenlerin, işyerinin çalışmasına uygun olarak standart çalışma saatlerini ayarlayabilmesi, ekonomik büyümeye de katkı sağlar.

Kısmi süreli çalışma sonucu elde edilebilecek verimlilik artışı yanında, işgücünün daha iyi kullanımı sonucu, iş alanları içinde daha kısa standart çalışma saatlerinin başarıyla uygulanabileceği bir ortam mümkün hale gelir.

Çalışma sürelerindeki esneklik sayesinde, bireylere yeteneklerini değişen teknolojik ortama uyum için de geliştirme fırsatı vererek, etkin bir kısmi süreli çalışma ve eğitim kombinasyonu sağlanmış olur.

Diğer taraftan, kamu görevlileri büyük bir özveri ile kamu hizmetini yerine getirmektedir. Bu görevlerini yerine getirirken genel olarak emekli oluncaya kadar başka bir işle uğraşamamaktadırlar. Ayrıca, çalışma süreleri bakımından da kamu görevlileri genellikle tam gün esasına dayalı olarak istihdam edilmekte, bu durum ise söz konusu personelden gerekli verimin alınamamasına ve eksik istihdama yol açmaktadır.

Diğer taraftan, bazı kamu görevlileri, Devlet memurluğu yanında kazanç getirici faaliyetlerde bulunabilmekte, büyük bir kısmı ise bu faaliyetlerde bulunamamaktadır. Bu durum, memurlar arasında eşitsizlik oluşturmaktadır. Memurların önemli bir kısmının yalnızca maaşla geçinmesine neden olmakta, ekonomik açıdan sıkıntı çekmelerine sebep olmaktadır. Ayrıca müteşebbislik ruhuna sahip olmasına rağmen, herhangi bir nedenle memur olmuş vatandaşlarımızdan ekonomimiz yararlanamamaktadır.

Bu Kanun teklifiyle, memurlara görevin özellikleri dikkate alınarak, daha esnek çalışma şartlarının sağlanması ve bu şekilde yeni istihdam imkanlarının oluşturulması amaçlanmaktadır. Ayrıca, **kamu görevlilerinin yapmakta oldukları iş ile menfaat**

İlişkileri olmaksızın ve kamu görevlilerinin etik davranış ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla ticaret yapabilmelerine imkan verilmektedir.

Ticaret şirketleri, T.T.K'unun 136'nci maddesinde; kolektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketleri olarak sıralanmıştır.

657 sayılı Kanununun 28. Maddesinde, sıralanan bu ticaret şirketlerinden, kolektif, komandit ve kooperatif şirketlerine yer verilmiştir. Buna göre, devlet memurlarının kolektif şirket ortağı ve komandit şirketlerde komandite ortak olmaları, 657 sayılı Kanununun 28'nci maddesinde kesinlikle yasaklanmıştır.

Ancak, komandite ortak olma yasaklanmasına rağmen, komanditer ortak olma konusunda herhangi bir sınırlamaya (yasaklamaya) gidilmemiştir. Bu durumda memurların komandit şirketlerde komanditer (sınırlı sorumlu ortak) ortak olabileceklerini söyleyebiliriz.

Yine aynı maddede; memurların üyesi oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri ile kanunla kurulmuş yardım sandıklarının yönetim ve denetim kurulları üyelikleri görevlerinde bulunabilecekleri belirtilmiştir. Bu ifadeden sadece, ticaret şirketleri arayışında sayılan kooperatiflerin yönetim ve denetim kurulları üyelikleri görevlerinde bulunabileceği, diğer şirketlerin yönetim ve denetim kurulu üyelik görevlerinde bulunamayacağı sonucuna varılmaktadır.

Anonim ve limited şirketler hakkında ise, 657 sayılı Kanununun 28. Maddesinde bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, devlet memurlarının limited ve anonim şirketlerin ortağı olmalarında herhangi bir kısıtlama mevcut mevzuat çerçevesinde bulunmamaktadır.

Bu nedenle, memurlar zaten anonim ve limited şirket ortağı olabilirler. Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığı; Devlet memurlarının limited şirket ortağı

olamayacağı yönündeki görüşünü 1997 yılında değiştirmiş ve memurların limited şirket ortağı olabileceği yönünde görüşler vermiştir. Nitekim, Danıştay Birinci Dairesi de, 19.6.1991 tarih ve E.1991/77, K.1991/105 sayılı kararında, bir anonim şirkette kurucu ortak olan öğretim üyelerinin, sırf bu sıfatları nedeniyle 657 sayılı Kanununun 28 inci maddesindeki yasak kapsamında sayılamayacağına karar vermiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Madde ile; 14/07/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi kurumların, dördüncü maddede yazılı dört istihdam şekli dışında personel çalıştıramayacakları; bu şekilde istihdam edilen personelden, görevin özelliği ve işin niteliğine bağlı olarak kurumlarınca uygun görülenden; kısmi süreli, iş paylaşımli ve esnek çalışma süreleri ile evde çalışma şeklinde istihdam edilebileceği düzenlenmiştir.

Ayrıca, buna ilişkin esasların Bakanlar Kurulunca altı ay içerisinde çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

MADDE 2.- Madde ile; Kamu kurum ve kuruluşlarında, Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinde sayılan şekilde istihdam edilen personelin, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görevleri ile ilgili konularda ve menfaat ilişkisi oluşturacak şekilde kazanç getirici faaliyette bulunamayacakları hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, memurların kazanç getirici faaliyetlerinin, kamu görevlileri etik davranış ilkelerine aykırı olamayacağı ve görevleri ile ilgili olmayan konularda kazanç getirici faaliyette bulunanların, bu faaliyetlerini bir ay içerisinde bağlı buldukları kuruma bildirmek zorunda oldukları belirtilmiştir.

Madde ile; 19.04.1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun mal bildiriminde bulunulmasına ilişkin hükümlerinin, bu faaliyetler kapsamında bulunan ticari nitelikteki taşınır ve taşınmaz mallar için uygulanmayacağı da hüküm altına alınmıştır.

MADDE 3.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4.- Yürütme maddesidir.

Girişimcilik ve kendi hesabına çalışma niteliğinin kazandırılmasında, aile ve çevrenin etkisi olduğu gibi, bu nitelik eğitimle de kazandırılabilir.

Bu bakımdan, liselerin ve üniversitelerin istisnasız bütün bölümlerinde seçimlik ders olarak "girişimcilik dersi" son sınıfların mutlaka eğitim ve öğretim programlarına konulmalıdır.

Çünkü, işsizlikten kurtulmak için, hangi eğitim ve öğretimi alırsa alsın kişiler, kendi işlerini kurmaları açısından yönlendirilmeli ve teşvik edilmelidir.

Teklifle, orta ve yüksek öğretim kurumlarına "Girişimcilik ve Kendi Hesabına Çalışma" seçmeli dersi konularak, işsizliğin ve fakirliğin azaltılmasında bir çözüm sağlanmasını amaçlayan

MİLLÎ EĞİTİM KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili**

Nisan 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi
gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur. 14 Nisan 2006

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AKGÖL
Diyarbakır Milletvekili

T. S. M. M. MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
14 Nisan 2006
No: 52007

Halkın Hakları Binası B-1 Blok 1. Kat 6. Banka Oda No 6 06540 TBMM ANKARA
Tel: 0 312 420 37 10-19 Faks: 0 312 420 69 79
web: www.ozizakgul.com e-posta: ozizakgul@bmm.gov.tr

MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 14/06/1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 2- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk eğitim ve öğretim yılından başlamak üzere, orta ve yüksek öğretim kurumlarının son sınıflarının tamamında "Girişimcilik ve Kendi Hesabına Çalışma" isimli ders, seçmeli ders olarak okutulur.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GEREKÇE

Enflasyon, büyüme ve borçların sürdürülebilirliği sorunlarını çözümlenmek, istihdam artışını her zaman istenen seviyeye getiremeyebilir. Bu hususlar, istihdamın artırılması için belki gerekli ön şartlar olarak kabul edilebilir. Ancak sorunun çözümü için, yeni yatırımlar yanında, girişimciliği özendirerek özel stratejiler de geliştirmek gerekiyor.

Ekonomik büyüme stratejisi yanında, Türkiye'de işsizliğin azaltılmasında iki stratejinin uygulanması etkinleştirilmelidir: Bunlardan birincisi, insanların kendi kendilerine gelir getirici bir faaliyette bulunmalarını sağlayacak şekilde, kendi hesaplarına çalışmalarına yardımcı olunmalıdır.

İkincisi ise, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü oluşturacak şekilde, istihdam imkanları bulunan mesleki ve teknik eğitim almış insan gücünün yetiştirilmesinin sağlanmasıdır.

İşsizliğin azaltılması için, kendi hesabına iş yapmak ve girişimcilik önemli bir çözüm yolu olarak görülmelidir. Girişimci; üretim için gerekli faktörleri bir araya getirerek, mal ve hizmet üretimi için gerekli işi başlatan, ayrıca üretim için gerekli finansman kaynakları ile üretimin değerlendirileceği pazarları bulan kişidir.

Bir kişinin girişimci olabilmesi için, risk ve sorumluluk üstlenebilme, dinamik bir kişilik, yeniliklere açık olma, kendi hesabına iş yapabilme tutkusu gibi belirli niteliklere sahip olması gerekir.

Bazıları kendi kendisinin patronu olmak, başkalarından emir alarak çalışmamak için, bazıları ise mevcut iş alternatiflerinin sağlayacağı kazanımlardan daha fazlasına ulaşmak için, kendi hesaplarına iş yapmayı isteyebilirler.

Ayrıca, kendi geleceğini kendi karar ve gayretleriyle şekillendirmek, daha bağımsız ve esnek bir iş ortamına sahip olmak yanında, yeni iş fırsatlarını değerlendirme de kendi işini kurmada etkili olabilir.

Diğer taraftan, kendi hesabına iş yapmak isteyenler, bağımsız olmayı arzulayabilir ve bu amaçla riskleri göze almak isteyebilirler. Kişilerin bu kabiliyeti ve azmi, rekabet ortamının zorluklarının yenilenebilmesinde en önemli faktörlerden birisidir. Kendi hesabına çalışmayı arzu edenler, aynı zamanda piyasadaki boşlukları gören kişilerdir. Tüketicilerin istek ve ihtiyaçlarını algılayıp, bunun yerine getirilmesi doğrultusunda genellikle yenilikçi fikirlere sahip olurlar.

Girişimcilik ve kendi hesabına çalışma niteliğinin kazandırılmasında, aile ve çevrenin etkisi olduğu gibi, bu nitelik eğitimle de kazandırılabilir.

Bu bakımdan, liselerin ve üniversitelerin istisnasız bütün bölümlerinde seçimsiz ders olarak "girişimcilik dersi" son sınıfların mutlaka eğitim ve öğretim programlarına konulmalıdır. Çünkü, işsizlikten kurtulmak için, hangi eğitim ve öğretimi alırsa alsın kişiler, kendi işlerini kurmaları açısından yönlendirilmeli ve teşvik edilmelidir.

Teklifle, orta ve yüksek öğretim kurumlarına "Girişimcilik ve Kendi Hesabına Çalışma" seçmeli dersi konularak, işsizliğin ve fakirliğin azaltılmasında bir çözüm sağlanması amaçlanmaktadır.

Türk girişimciliği yetersiz olmakla birlikte, yüzlerce yıl ticari hayatın dışında kalmış olan insanımızın sahip olduğu cesaret, hırs, yeniliğe karşı uyum gibi girişimcilik açısından önemli nitelikler yanında, gerekli bilgi açığının da kapatılmasıyla, ülkemizdeki girişimcilik faaliyetleri giderek artmaktadır.

Selçuklular döneminde ve Osmanlıların kuruluş döneminde bir esnaf-sanatkar örgütü olan Ahilik

alternatiflerinin sağlayacağı kazanımlardan daha fazlasına ulaşmak için, kendi hesaplarına iş yapmayı isteyebilirler.

Ayrıca, kendi geleceğini kendi karar ve gayretleriyle şekillendirmek, daha bağımsız ve esnek bir iş ortamına sahip olmak yanında, yeni iş fırsatlarını değerlendirme de kendi işini kurmada etkili olabilir.

Diğer taraftan, kendi hesabına iş yapmak isteyenler, bağımsız olmayı arzulayabilir ve bu amaçla riskleri göze almak isteyebilir. Kişilerin bu kabiliyeti ve azmi, rekabet ortamının zorluklarının yenilebilmesinde en önemli faktörlerden birisidir. Kendi hesabına çalışmayı arzu edenler, aynı zamanda piyasadaki boşlukları gören kişilerdir. Tüketicilerin istek ve ihtiyaçlarını algılayıp, bunun yerine getirilmesi doğrultusunda, genellikle yenilikçi fikirlere sahip olurlar.

İyi yetişmiş nitelikli, hırslı işsiz gençlerimiz, gerekli itici güç olan sermayeye ulaşmaları halinde, kendi hesaplarına çalışmaya başlayarak, üretime ve istihdama katılma konusunda istekli olacaklardır.

Vatandaşlarımız genel olarak borçlanmadan korkmakta veya borçlanmanın iyi karşılanmaması nedeniyle, mümkün olduğu kadar kendi imkanlarıyla hareket etme eğiliminde olmaktadır. İş adamlarımız borcun gelecekteki faiz ve anapara ödemelerinden ürkmekte, kendi yağları ile kavrulmayı tercih etmektedir.

Halbuki girişimci, kendi parasıyla değil, başkalarının parasıyla iş yapabilen, bu riske girebilen ve bunun için gerekli ikna etme ve güven verme yeteneğine sahip olan kişilerdir. Ancak, mevcut durumda bankalar ile diğer borç veren kurumların da küçük işletmelere fazla ilgi göstermemeleri ve krediyi insana değil tapuya vermeleri de etkili olmaktadır.

Toplumda her para sahibi olan ve yatırım için gerekli fonlara sahip kişi ve kurumların çoğu girişimcilik niteliklerine sahip olmayabilirler. Buna karşılık, girişimcilik niteliklerine sahip olan insanların çoğunun da yatırım için gerekli parası yoktur. Dolayısıyla, bu niteliklere sahip kişilere, ihtiyaçları olan fonları aktaracak mekanizmaların geliştirilmesi gerekir. Burada önemli olan borçlanmak veya borçlanmamak değildir. Önemli olan ne zaman, ne kadar ve hangi şartlarla borçlanılacağıının iyi belirlenmesidir.

Kendi hesaplarına çalışmak isteyenlerin finansman bulmada karşılaştıkları en önemli sorun, bankalar tarafından teminat olarak gayrimenkul ipoteği istenmesidir. **Aslında bankalar gayri menkule kredi vermektedir.** Halbuki kendi hesabına çalışmak isteyenler, sahip oldukları gayri menkulleri nakde çevirip yatırım yapmak istemektedir. Ekonomik açıdan doğru olan da budur ve küçük işletmelerin bu yolda teşvik edilmesi gerekir.

Kendi hesabına çalışmak isteyen ancak küçük bir sermayeye ihtiyaç duyanlar karşısında bankalar gayri menkullerle kendilerini garantiye almaktadırlar. Ancak, bankaların teminat konusundaki bu tutumu küçük girişimciyi iş kurmada zorlamaktadır.

Ticari Bankalar krediyi, girişimcilik niteliklerine sahip veya elinde ekonomik açıdan uygulanabilir projeleri olan kişilere değil, gayri menkulü olan kişilere tahsis etmektedir. Kendi işini kurmak isteyenlere değil, tapuya kredi verilmektedir. Bu durum, potansiyel olarak kendi hesabına çalışmak isteyenlerin işlerini başlatmalarını çok zorlaştıran önemli faktörlerden birisidir. Bu bakımdan, ticari bankalardan ayrı olarak, bu durumu kavrayan ve anlayan mikro finans kuruluşları kurularak yaygınlaştırılmalı ve kendi hesabına iş kurmak isteyenlere sermaye sağlanmalıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile; 14/06/1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk eğitim ve öğretim yılından başlamak üzere, orta ve yüksek öğretim kurumlarının son sınıflarının tamamında "Girişimcilik ve Kendi Hesabına Çalışma" isimli dersin, seçmeli ders olarak okutulacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

Sağlık hizmetleri sektörü ile ilgili olarak mevcut uygulamada, özel girişimciler yataklı tedavi kurumları açabilmekte ve bir tıp doktorunun sorumluluğunda bu kurumları işletebilmektedirler. Oysa aynı amaçlara hizmet etmek üzere ayakta teşhis ve tedavi kurumlarının açılabilmesi için özellikle tıp doktoru olmak gerekmektedir. Bu ise, sağlık hizmetleri alanında yatırım yapmak isteyen girişimcilerin önünde bir engel oluşturmakta, olup, bu alandaki hızlı gelişme ve büyümeyi destekleyecek olan

**HUSUSİ HASTANELER KANUNU
İLE SAĞLIK HİZMETLERİ
TEMEL KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

**Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili**

Mayıs 2006

24 Mayıs 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sağlık Hizmetleri ile İlgili Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AKGÜL
Diyarbakir Milletvekili

T. B. M. M. KURUMUNUN KAYIT NO: 2006/10000
21.05.2006
No: 51968

Halkla İlişkiler Birimi B Blok, 1 Kat 6 Bordo Oda No:6 06543 TRAM ANKARA
Tel: 0 312 420 59 19 Faks: 0 312 420 69 77
web: www.azizakgul.com e-posta: aziz.akgul@tbmm.gov.tr

HUSUSİ HASTANELER KANUNU İLE SAĞLIK HİZMETLERİ TEMEL KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1.- 24/05/1933 tarihli ve 2219 sayılı Hususi Hastaneler Kanununun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Ayakta teşhis ve tedavi hizmeti vermek amacıyla, tıp doktorları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerce özel sağlık işletmeleri (Tıp merkezi, gün hastaneleri, özel poliklinikler vb gibi) kurulabilir. Bunlar hakkında özel hastanelerle ilgili hükümler uygulanmaz. "

MADDE 2.- 07/05/1987 tarih ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 9 uncu maddesinin (c) Bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bütün kamu ve özel sağlık kuruluşlarının tesis, hizmet, personel kıstaslarını belirlemeye, sağlık kurum ve kuruluşlarını sınıflandırmaya ve sınıflarının değiştirilmesine, sağlık kuruluşlarının amaca uygun olarak teşkilatlanmalarına, sağlık hizmet zinciri oluşturulmasına, hizmet içi eğitim usul ve esasları ile sağlık kurum ve kuruluşlarının koordineli çalışma ve hizmet standartlarının tespiti ve denetimi, **ayakta teşhis ve tedavi hizmeti vermek amacıyla, tıp doktorları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerce kurulan ve kurulacak özel sağlık işletmeleri ile ilgili hususlar ve bu Kanunla ilgili diğer hususlar** Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliklerle tespit edilir."

MADDE 3.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Madde ile; ayakta teşhis ve tedavi hizmeti vermek amacıyla, tıp doktorları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerce özel sağlık işletmeleri (Tıp merkezi, gün hastaneleri, özel poliklinikler vb gibi) kurulabileceği ile bunlar hakkında özel hastanelerle ilgili hükümler uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

MADDE 2.- Madde ile; bütün kamu ve özel sağlık kuruluşlarının tesis, hizmet, personel, kıstaslarını belirlemeye, sağlık kurum ve kuruluşlarını sınıflandırmaya ve sınıflarının değiştirilmesine, sağlık kuruluşlarının amaca uygun olarak teşkilatlanmalarına, sağlık hizmet zinciri oluşturulmasına, hizmet içi eğitim usul ve esasları ile sağlık kurum ve kuruluşlarının koordineli çalışma ve hizmet standartlarının tespiti ve denetimi, **ayakta teşhis ve tedavi hizmeti vermek amacıyla, tıp doktorları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerce kurulan ve kurulacak özel sağlık işletmeleri ile ilgili hususlar ve bu Kanunla ilgili diğer hususlar Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliklerle tespit edileceği hususu** düzenlenmiştir.

MADDE 3.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4.- Yürütme maddesidir.

GENEL GEREKÇE

Bütün sektörlerde olduğu gibi sağlık hizmetleri sektörü de gittikçe gelişmekte ve hızla değişmektedir. Bu alandaki teknolojik gelişmelerin yakından takip edilmesi ve ölkemizin her alanda gelişmesine katkı sağlanabilmesi için özel sektörün önünün açılması gerekmektedir.

Sağlık hizmetleri sektörü ile ilgili olarak mevcut uygulamada, özel girişimciler yataklı tedavi kurumları açabilmekte ve bir tıp doktorunun sorumluluğunda bu kurumları işletebilmektedirler. Oysa aynı amaçlara hizmet etmek üzere ayakta teşhis ve tedavi kurumlarının açılabilmesi için özellikle tıp doktoru olmak gerekmektedir. Bu ise sağlık hizmetleri alanında yatırım yapmak isteyen girişimcilerin önünde bir engel oluşurmakta, bu alandaki hızlı gelişme ve büyümei önlemektedir.

Kanun teklifimiz ile yataklı tedavi kuruluğu mahiyetinde olmamak üzere, ayaktan teşhis ve tedavi hizmetleri vermek ve küçük tıbbi girişimlere olanak sağlayacak nitelikteki tıp merkezlerinin kurulabilmesi için, tıp doktorları yanında diğer gerçek ve tüzel kişilerinde bir tıp doktorunun sorumluluğu altında olmak üzere bu tür merkezleri kurabilmelerine ve işletebilmelerine olanak sağlanmaktadır.

Sağlık sektörü ile ilgili alanlarda yeni yatırımların ortaya çıkabilmesi ve yeni istihdam imkanlarının oluşturulabilmesi amacıyla çeşitli yasal düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Bu çerçevede yalnızca belli meslek mensupları (diş hekimleri, veterinerler, eczacılar) tarafından yapılan sağlık hizmetlerinin yine bu meslek mensupları tarafından yerine getirilmesi, ancak bu alandaki ticari işletmelerin yukarıda sayılan mesleklere mensup olmayan diğer gerçek ve tüzel kişilerce de açılabilmesine imkan sağlanması gerekmektedir. Bu düzenlemelerle, mesleki olarak yine bu hizmetler bu sağlık görevlilerince yerine getirilecek, ancak girişim olarak bu alanda yatırım yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişilere bu imkan sağlanacak

SAĞLIK HİZMETLERİ İLE İLGİLİ ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Prof. Dr. Aziz Akgül
Diyarbakır Milletvekili

Mayıs 2006

24 Mayıs 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sağlık Hizmetleri ile İlgili Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Aziz AKGÖL
Diyarbakır Milletvekili

T. B. M. M. 6161 SAYILI RESMİ MÜHÜR
24 MAYIS 2006
No: 53968

Halkla İlişkiler Birimi B-Blok 1, Kat: 6, Banka Oda No: 6 06543 TBMM ANKARA
Tel: 0 312 420 59 18-19 Faks: 0 312 420 69 79
web: www.azizakgol.com e-posta: aziz.akgol@tmm.gov.tr

SAĞLIK HİZMETLERİ İLE İLGİLİ ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1.- 18/12/1953 tarihli ve 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanunun 5 inci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Eczacılık mesleği mensupları dışında olup da eczane açmak isteyen diğer gerçek ve tüzel kişiler de, en az bir sorumlu eczacı istihdam ettiklerini belgelemek suretiyle Sağlık Bakanlığına veya ilgili İl Sağlık Müdürlüğüne gerekli belgelerle başvurabilirler. Bunlarla ilgili olarak Sağlık Bakanlığınca yapılacak incelemelerden sonra uygun görülenlere işyeri açma ve faaliyette bulunma izni verilir."

MADDE 2.- 09/03/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanunun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Veteriner hekimlik mesleği dışında olup da; hayvan hastanesi, laboratuvar, poliklinik veya her ne adla olursa olsun hayvan muayene ve tedavi etmek üzere bir işyeri açmak isteyen diğer gerçek ve tüzel kişiler de, en az bir sorumlu veteriner hekim istihdam ettiklerini belgelemek suretiyle Tarım ve Köyişleri Bakanlığına veya ilgili il müdürlüklerine gerekli belgelerle başvurabilirler. Bunlarla ilgili olarak Bakanlık tarafından yapılacak incelemelerden sonra uygun görülenlere işyeri açma ve faaliyette bulunma izni verilir."

MADDE 3.- 11/04/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun 36 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Dişçilik ve Diş Tabipliği mesleği mensubu olmayanlardan, diş hastalıkları ve bunların teşhis ve tedavisi ile ilgili olarak; labaratuvar, poliklinik veya her ne adla olursa olsun diş hastalıkları ile ilgili teşhis ve tedavi amacıyla bir işyeri açmak isteyen diğer gerçek ve tüzel kişiler de, en az bir sorumlu diş hekimi istihdam ettiklerini belgelemek suretiyle

Sağlık Bakanlığına veya İl Sağlık müdürlüklerine gerekli belgelerle başvurabilirler. Bunlarla ilgili olarak ilgili Bakanlıkça yapılacak incelemelerden sonra uygun görülenlere işyeri açma ve faaliyette bulunma izni verilir."

MADDE 4.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

"Dişçilik ve Diş Tabipliği mesleği mensubu olmayanlardan, diş hastalıkları ve bunların teşhis ve tedavisi ile ilgili olarak; labaratuvar, poliklinik veya her ne adla olursa olsun diş hastalıkları ile ilgili teşhis ve tedavi amacıyla bir işyeri açmak isteyen diğer gerçek ve tüzel kişiler de, en az bir sorumlu diş hekimi istihdam ettiklerini belgelemek suretiyle

Sağlık Bakanlığına veya İl Sağlık müdürlüklerine gerekli belgelerle başvurabilirler. Bunlarla ilgili olarak ilgili Bakanlıkça yapılacak incelemelerden sonra uygun görülenlere işyeri açma ve faaliyette bulunma izni verilir."

MADDE 4.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GENEL GEREKÇE

Sağlık hizmetleri sektörü gittikçe gelişmekte ve büyümektedir. Gerek insan sağlığı gerekse diğer canlıların sağlığını ilgilendiren bu sektörlerdeki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin yakından takip edilmesi ve ülkemizin her alanda gelişmesine katkı sağlanabilmesi özel sektörün önünün açılması ile mümkündür.

Bu amaçla sağlık sektörü ile ilgili alanlarda yeni yatırımların ortaya çıkabilmesi ve yeni istihdam imkanlarının oluşturulabilmesi amacıyla çeşitli yasal düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Bu çerçevede yalnızca belli meslek mensupları (dış hekimleri, veterinerler, eczacılar) tarafından yapılan sağlık hizmetlerinin yine bu meslek mensupları tarafından yerine getirilmesi, ancak bu alandaki ticari işletmelerin yukarıda sayılan mesleklere mensup olmayan diğer gerçek ve tüzel kişilerce de açılabilmesine imkan sağlanması gerekmektedir. Bu düzenlemelerle, mesleki olarak yine bu hizmetler yukarıdaki sağlık görevlilerince yerine getirilecek, ancak girişim olarak bu alanda yatırım yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişilere bu imkan sağlanacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Madde ile; Eczacılık mesleği mensupları dışında olup da eczane açmak isteyen diğer gerçek ve tüzel kişilerin de, en az bir sorumlu eczacı istihdam ettiklerini belgelemek suretiyle Sağlık Bakanlığına veya ilgili il sağlık müdürlüğüne gerekli belgelerle başvurabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Bunlarla ilgili olarak Sağlık Bakanlığınca yapılacak incelemelerden sonra uygun görülenlere işyeri açma ve faaliyette bulunma izni verileceği belirtilmiştir.

MADDE 2.- Madde ile; Veteriner hekimlik mesleği dışında olup da; hayvan hastanesi, laboratuvar, poliklinik veya her ne adla olursa olsun hayvan muayene ve tedavi etmek üzere bir işyeri açmak isteyen diğer gerçek ve tüzel kişilerin de, en az bir sorumlu veteriner hekim istihdam ettiklerini belgelemek suretiyle Tarım ve Köyişleri Bakanlığına veya ilgili İl Müdürlüklerine gerekli belgelerle başvurabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Bunlarla ilgili olarak Bakanlık tarafından yapılacak incelemelerden sonra uygun görülenlere işyeri açma ve faaliyette bulunma izni verileceği belirtilmiştir.

MADDE 3.- Madde ile; Dişçilik ve Diş Tabipliği mesleği mensubu olmayanlardan, diş hastalıkları ve bunların teşhis ve tedavisi ile ilgili olarak, laboratuvar, poliklinik veya her ne adla olursa olsun diş hastalıkları ile ilgili teşhis ve tedavi amacıyla bir işyeri açmak isteyen diğer gerçek ve tüzel kişilerin de, en az bir sorumlu diş hekimi istihdam ettiklerini belgelemek suretiyle Sağlık Bakanlığına veya İl Sağlık müdürlüklerine gerekli belgelerle başvurabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Bunlarla ilgili olarak ilgili Bakanlıkça yapılacak incelemelerden sonra uygun görülenlere işyeri açma ve faaliyette bulunma izni verileceği belirtilmiştir.

MADDE 4.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5.- Yürütme maddesidir.